

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ & ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

**ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΠΡΟΣΦΑΤΩΝ ΕΞΕΛΙΞΕΩΝ
ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΤΟΝ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΤΟΜΕΑ: ΒΑΣΙΛΕΙΑ II**

Χαλκιαδάκης Ιωάννης

*Διπλωματική Εργασία που υποβλήθηκε στο
Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς
ως μέρος των απαιτήσεων για την απόκτηση του
Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στην
Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική*

Επιβλέπων: Καθηγητής Σοφοκλής Μπρισίμης

ΠΕΙΡΑΙΑΣ τ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2008

**UNIVERSITY of PIRAEUS
DEPARTMENT of ECONOMICS**

POSTGRADUATE STUDIES PROGRAM

**MASTER of SCIENCE in
ECONOMIC AND BUSINESS STRATEGY**

**A REVIEW ON THE RECENT DEVELOPMENTS
IN THE NATIONAL REGULATORY
AND SUPERVISORY FRAMEWORK
IN THE BANKING SECTOR: BASEL II**

Chalkiadakis Ioannis

**MSc Dissertation submitted to the
Department of Economics of the University of Piraeus
in partial fulfillment of the requirements for the
Postgraduate Degree of Master of Science in
Economic and Business Strategy**

Supervisor: Professor Sophocles Brissimis

PIRAEUS, GREECE † SEPTEMBER 2008

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

**Στην οικογένειά μου
και στην Ε.**

Δήλωση

Η ανα χείρας Μεταπτυχιακή Διατριβή με θέμα:

«Επισκόπηση πρόσφατων εξελίξεων στο εθνικό κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο στον τραπεζικό τομέα: Βασιλεία II»

είναι πρωτότυπη και εκπονήθηκε αποκλειστικά και μόνο για τη μερική κάλυψη των απαιτήσεων με στόχο την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου «Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης στην Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική» του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Πειραιάς, Σεπτέμβριος 2008

Ο συγγραφέας

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από την Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς στην υπ' αριθμ. συνεδρίασή της σύμφωνα με τον Κανονισμό Λειτουργίας Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών του Πανεπιστημίου Πειραιώς και τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης.

Τα Μέλη της Επιτροπής ήταν:

1. Καθ. Σοφοκλής Μπρισίμης (επιβλέπων)
2. Αν. Καθ. Γιαννέλης Δημήτρης
3. Επικ. Καθ. Αλεξιάκης Χρήστος

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει κατ' ανάγκη και αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω το σύνολο των μελών Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού, του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Οικονομική και Επιχειρησιακή Στρατηγική», καθώς επίσης και του Τμήματος Οικονομικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς, για την πολύπλευρη προσφορά τους στην ακαδημαϊκή και επιστημονική μου κατάρτιση, τόσο σε μεταπτυχιακό, όσο και σε προπτυχιακό επίπεδο.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στον επιβλέποντα την εργασία μου, καθηγητή κ. Σοφοκλή Μπρισίμη για την εποικοδομητική συμβολή του κατά την ολοκλήρωση της συγγραφής αυτής της εργασίας, καθώς και στα δύο λοιπά μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία στοχεύει να δώσει μια εμπειριστατωμένη εικόνα της νέας συμφωνίας κεφαλαιακών απαιτήσεων, (Βασιλεία II) όσον αφορά την ενσωμάτωσή της στο εθνικό ρυθμιστικό, εποπτικό και κανονιστικό πλαίσιο με τις συγκεκριμένες Πράξεις που εκδόθηκαν από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος στα τέλη Αυγούστου του 2007.

Η δομή της εργασίας αυτής είναι η ακόλουθη:

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Κεφάλαιο 2: Το νέο εθνικό ρυθμιστικό και εποπτικό κεφάλαιο

Κεφάλαιο 3: Πυλώνας I. Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

Κεφάλαιο 4: Πυλώνας II. Εποπτική Ανασκόπηση

Κεφάλαιο 5: Πυλώνας III. Πειθαρχία Αγοράς

Συμπερασματικός Επίλογος

Λέξεις κλειδιά: Βασιλεία II, κεφαλαιακές απαιτήσεις, Πιστωτικός Κίνδυνος, Τυποποιημένη Μέθοδος, Εσωτερικές Μέθοδοι Μέτρησης, Λειτουργικός Κίνδυνος, Κίνδυνος Αγοράς, Εξωτερικοί Οίκοι Αξιολογήσεων, PD, LGD, EAD, Εποπτική Ανασκόπηση, Πειθαρχία Αγοράς.

Abstract

The present paper aims to prescribe the new (Basel II) capital accord as far as it concerns its incorporation to the national regulatory, compliance, and supervisory framework along with the specific Acts that were issued by the Governor of the Bank of Greece in August 2007. The structure of this paper is as follows:

Chapter 1: Introduction

Chapter 2: The new national regulatory and supervisory framework

Chapter 3: Pillar I. Minimum Capital Requirements

Chapter 4: Pillar II. Supervisory Review

Chapter 5: Pillar III. Market Discipline

Concluding Remarks

Key words: Basel II, Capital Requirements, Credit Risk, Standardized Method, Internal Rating Based Method, Operational Risk, Market Risk, External Rating Agencies, PD, LGD, EAD, Supervisory Review, Market Discipline.

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	3
Περίληψη	4
Abstract.....	5
Κατάλογος Πινάκων.....	8
Κατάλογος Σχημάτων.....	10
Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή.....	12
Κεφάλαιο 2. Το νέο εθνικό κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο.....	18
Κεφάλαιο 3. Πυλώνας I. Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις	20
3.1. Ορισμός Εποπτικών Ι.Κ.	20
3.2. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Πιστωτικού Κινδύνου βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης.....	23
3.2.1. Αξία χρηματοδοτικών ανοιγμάτων.....	24
3.2.2. Κατηγορίες χρηματοδοτικών ανοιγμάτων Τυποποιημένης Προσέγγισης	25
3.2.3. Συντελεστές Στάθμισης Πιστωτικού Κινδύνου	27
3.2.4. Υπολογισμός σταθμισμένων ανοιγμάτων.....	36
3.3. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Πιστωτικού Κινδύνου βάσει Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.....	41
3.3.1. Κατηγορίες Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων	42
3.3.2. Συστήματα Διαβάθμισης.....	43
3.3.3. Παράμετροι Πιστωτικού Κινδύνου	44
Πιθανότητα Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (PD).....	45
Αναμενόμενη Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (LGD)	48
Υπολειπόμενη Αξία έως τη Λήξη της Απαίτησης – Ληκτότητα (M)	50
Ανοίγματα Ειδικού Δανεισμού	51
Εξισώσεις Υπολογισμού Παραμέτρων Πιστωτικού Κινδύνου.....	53
3.4. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου.....	55
3.4.1. Προσέγγιση Βασικού Δείκτη	55
3.4.2. Τυποποιημένη Προσέγγιση.....	56

3.4.3. Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση.....	60
3.4.4. Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης	61
3.4.5. Συνδυασμός Προσεγγίσεων	61
3.5. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Κινδύνου Αγοράς.....	61
Κεφάλαιο 4. Πυλώνας II. Εποπτική Ανασκόπηση.....	65
Κεφάλαιο 5. Πυλώνας III. Πειθαρχία Αγοράς.....	70
5.1. Δημοσιοποίηση Γενικών Πληροφοριών.....	70
5.2. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Ι.Κ.	70
5.3. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Κινδύνων	71
Συμπερασματικός Επίλογος.....	72
Γλωσσάρι.....	75
Βιβλιογραφικές Πηγές και Αναφορές	79

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Συνοπτική χρονολογική εξέλιξη Βασιλείας ΙΙ	14
Πίνακας 2. Απλουστευμένος ενδεικτικός Ισολογισμός Πιστωτικού Ιδρύματος (Προσαρμογή). Πηγή: Παναγόπουλος και Πελετίδης (2007)	14
Πίνακας 3. Ανοίγματα έναντι Κεντρικών Κυβερνήσεων και Κεντρικών Τραπεζών	27
Πίνακας 4. Ανοίγματα έναντι Ο.Τ.Α., Περιφερειακών Κυβερνήσεων και Τοπικών Αρχών	28
Πίνακας 5. Ανοίγματα έναντι διοικητικών φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων	28
Πίνακας 6. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα άνω των 3 μηνών	29
Πίνακας 7. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα μικρότερη ή ίση των 3 μηνών.....	29
Πίνακας 8. Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης	31
Πίνακας 9. Διεθνείς Οργανισμοί.....	31
Πίνακας 10. Ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων αξιολογημένα από Ε.Ο.Π.Α.	32
Πίνακας 11. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων με βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση από Ε.Ο.Π.Α.	35
Πίνακας 12. Ανοίγματα υπό μορφή Μεριδίων σε Ο.Σ.Ε.Κ.Α.	35
Πίνακας 13. Ταξινόμηση Πιστωτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Moody's. Πηγή: Moody's KMV	38
Πίνακας 14. Ταξινόμηση Πιστωτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Standard & Poor's. Πηγή: Standard & Poor's	39
Πίνακας 15. Ταξινόμηση Πιστοληπτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Fitch. Πηγή: Fitch	41
Πίνακας 16. Ανοίγματα Ειδικού Δανεισμού.....	52
Πίνακας 17. Κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και συντελεστές στάθμισης.....	58
Πίνακας 18. Παράδειγμα υπολογισμού κεφαλαιακής απαίτησης λειτουργικού κινδύνου βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης.....	59

Πίνακας 19. Ενδεικτικά γεγονότα ζημιών λειτουργικού κινδύνου..... 61

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1. Διαφοροποιημένος Χρηματοπιστωτικός Όμιλος (Προσαρμογή). Πηγή: Basel Committee on Banking Supervision	1
Σχήμα 2. Οι 3 Πυλώνες της Βασιλείας II (Προσαρμογή). Πηγή: Basel Committee on Banking Supervision (2006)	1
Σχήμα 3. Οργανόγραμμα Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία. Πηγή: Bank for International Settlements (2006).....	17
Σχήμα 4. Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια σε Ατομική Βάση.....	1
Σχήμα 5. Προσεγγίσεις εκτίμησης Πιστωτικού Κινδύνου.....	1
Σχήμα 6. Συντελεστής Φερεγγυότητας (Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας).....	23
Σχήμα 7. Πυλώνας II (Προσαρμογή). Πηγή: Παναγόπουλος και Πελετίδης (2007) 1	

“ One of the greatest mistakes
is to judge policies and programs
by their intentions
rather than their results... ”

Milton Friedman (1912-2006)

1976 Nobel Prize in Economics

Interview with Richard Heffner on The Open Mind (7 December 1975)

Κεφάλαιο 1. Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, με την ολοένα και αυξανόμενη διασυνοριακή και διεθνή δραστηριότητα των Πιστωτικών Ιδρυμάτων (Π.Ι.), επικράτησε η άποψη ότι πλέον είχε δημιουργηθεί η αναγκαιότητα για την θέσπιση ενός ενιαίου πλαισίου (Uniform Framework) που να θέτει τα ελάχιστα όρια των διακρατούμενων, εκ μέρους των Π.Ι., κεφαλαίων για τα χρηματοδοτικά ανοίγματά τους. Η δημιουργία αυτού του διεθνούς πλαισίου θεωρήθηκε απολύτως απαραίτητη για να διασφαλιστεί ένα, κατά το δυνατόν, ισοδύναμο πλαίσιο όρων και προς στο οποίο θα συγκλίνουν και εντός του οποίου θα λειτουργούν τα Π.Ι. και το οποίο μπορεί να παρέχει τις ελάχιστες προϋποθέσεις και διασφαλίσεις σχετικά με τα απαιτούμενα κεφάλαια προς διακράτηση εκ μέρους των Π.Ι.¹, προστατεύοντας έτσι τα ίδια τα Π.Ι., τους πελάτες τους καθώς και τη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, διευκολύνοντας έτσι και την ομογενοποίηση των ρυθμιστικών και κανονιστικών διατάξεων όσο και τον τρόπο εποπτείας εκ μέρους των ρυθμιστικών και εποπτικών αρχών.

Οι **κύριοι στόχοι** ενός τέτοιου εποπτικού πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας για τα Π.Ι., επικεντρώνονται²:

1. Στη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου σταθερότητας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος (Global Financial Stability)
2. Στη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου ισότητας ως προς τους όρους και τις συνθήκες ανταγωνισμού (Level Playing Field)
3. Στη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου διαχείρισης των κινδύνων που αντιμετωπίζει ένα Π.Ι. (Risk Management), στα πλαίσια άσκησης αποτελεσματικής διοίκησης (Efficient Management) και εταιρικής διακυβέρνησης (Corporate Governance).

Οι **δικαιολογητικές βάσεις** για τέτοιου τύπου ρυθμιστική παρέμβαση στον τραπεζικό τομέα συνοψίζονται³ στις εξής:

¹ Σε ατομική αλλά και ενοποιημένη βάση.

² Κάπρας (2007).

³ Santos (2001).

1. Κίνδυνος εμφάνισης συστημικής κρίσης και το πρόβλημα του Συστημικού Κινδύνου (Systemic Risk)
2. Ασυμμετρία (έλλειμμα) πληροφόρησης και ελέγχου των χρηστών τραπεζικών υπηρεσιών (Information Asymmetry and Inability to Monitoring).

Τα ανωτέρω ακολουθούν τους γενικούς **βασικούς στόχους της Θεωρίας της Ρύθμισης**⁴, οι οποίοι προσπαθούν να απαντήσουν στα ερωτήματα:

1. Τι μορφή θα πρέπει να πάρει η εν λόγω ρύθμιση
2. Τι επιπτώσεις θα έχει η ρύθμιση στην κατανομή των πόρων και των κεφαλαίων
3. Ποιοί θα λάβουν τα οφέλη και ποιοί τα βάρη της ρύθμισης και των αποτελεσμάτων αυτής.

Το έργο αυτό κλήθηκε να αναλάβει τόσο σε θεωρητικό επίπεδο εκπόνησης των κατευθυντήριων γραμμών, όσο και σε πρακτικό επίπεδο έκδοσης των απαραίτητων προς εφαρμογή οδηγιών, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision – B.C.B.S.) η οποία λειτουργεί στο πλαίσιο της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements – B.I.S.).

Συνοπτική χρονολογική εξέλιξη σταδίων διεργασίας Βασιλείας II		
1999	Ιούνιος	Πρώτο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP1)
2000	Ιούλιος	Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 1 (QIS1)
2001	Ιανουάριος	Δεύτερο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP2)
	Απρίλιος	Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 2 (QIS2)
	Νοέμβριος	Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 2.5 (QIS2.5)
2002	Οκτώβριος	Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 3 (QIS3)
2003	Άνοιξη	Τρίτο Συμβουλευτικό Έγγραφο (CP3)
2004	Ιούνιος	
2004-2005		Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 4 (QIS4)
2005	Νοέμβριος	
	Δεκέμβριος	Μελέτη Ποσοτικών Επιπτώσεων 5 (QIS5)
	Τέλη	Οριστικοποίηση
2007	Αρχές	Έναρξη ανεπίσημης εφαρμογής

⁴ Stigler (1971).

	Αύγουστος	Έκδοση 10 ΠΔΤΕ ενσωμάτωσης από την Τ.τ.Ε.
2008	Ιανουάριος	Έναρξη επίσημη εφαρμογής

Πίνακας 1. Συνοπτική χρονολογική εξέλιξη Βασιλείας II

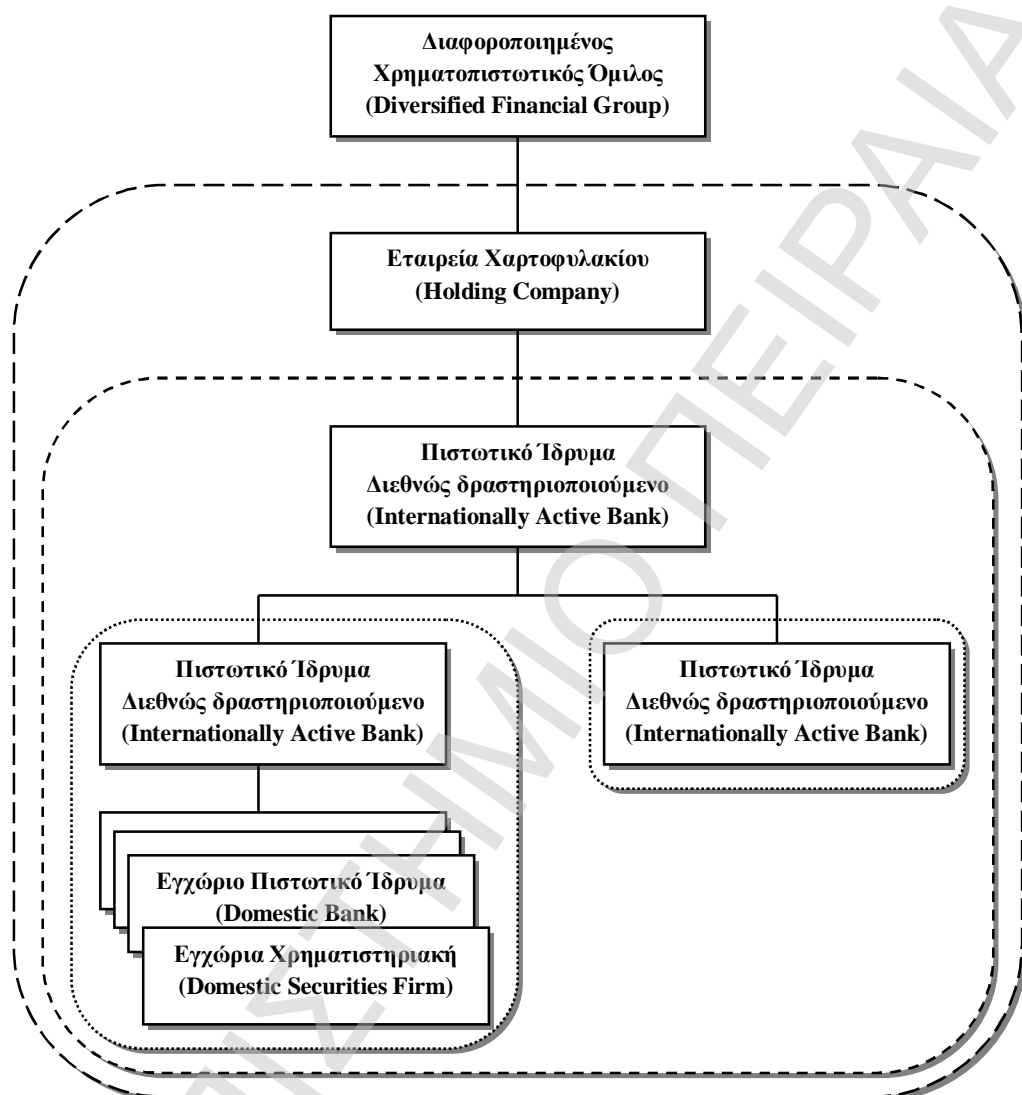
Στο σημείο αυτό κρίνεται χρήσιμη η παράθεση ενός ενδεικτικού Ισολογισμού Π.Ι. για να ληφθεί υπόψη η διαφορά του από τους Ισολογισμούς των άλλων επιχειρήσεων (εμπορικών, βιομηχανικών υπηρεσιών, κ.λπ.).

Π Ι Σ Τ Ω Τ Ι Κ Ο Ι Δ Ρ Υ Μ Α (B A N K)			
Ε Ν Ε Ρ Γ Η Τ Ι Κ Ο (A S S E T S)		Π Α Θ Η Τ Ι Κ Ο (L I A B I L I T I E S)	
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα (Cash reserves and cash equivalents)		Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Short-term Liabilities)	Έξω Κεφάλαια (Liabilities)
Απαιτήσεις έναντι άλλων Π.Ι. (Banking Book)	Συνολικό Χαρτοφυλάκιο (Total Portfolio)	Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Long-term Liabilities)	
Απαιτήσεις έναντι πελατών (Banking Book)		Λοιπές Υποχρεώσεις (Other Liabilities)	
Χαρτοφυλάκιο ομολόγων και μετοχών (Trading Book)		Καταβεβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο (Shareholder's Equity)	Ίδια Κεφάλαια (Equity)
Συμμετοχές (Banking Book)	Αποθεματικά (Reserves)		
Άυλα Πάγια (Intangible Assets)	Αποτελέσματα εις νέον (Profit/Loss)		
Ενσώματα Πάγια (Tangible Assets)	Λοιπά Ίδια Κεφάλαια (Other Equity Items)		
Λοιπά στοιχεία Ενεργητικού (Other Assets)	Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων (Total Equity)		
ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	
Εκτός Ισολογισμού Ενεργητικό (Off-Balance Sheet Items)		Εκτός Ισολογισμού Παθητικό (Off-Balance Sheet Items)	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ		ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΠΑΘΗΤΙΚΟΥ	

Πίνακας 2. Απλουστευμένος ενδεικτικός Ισολογισμός Πιστωτικού Ιδρύματος (Προσαρμογή). Πηγή: Παναγόπουλος και Πελετίδης (2007)

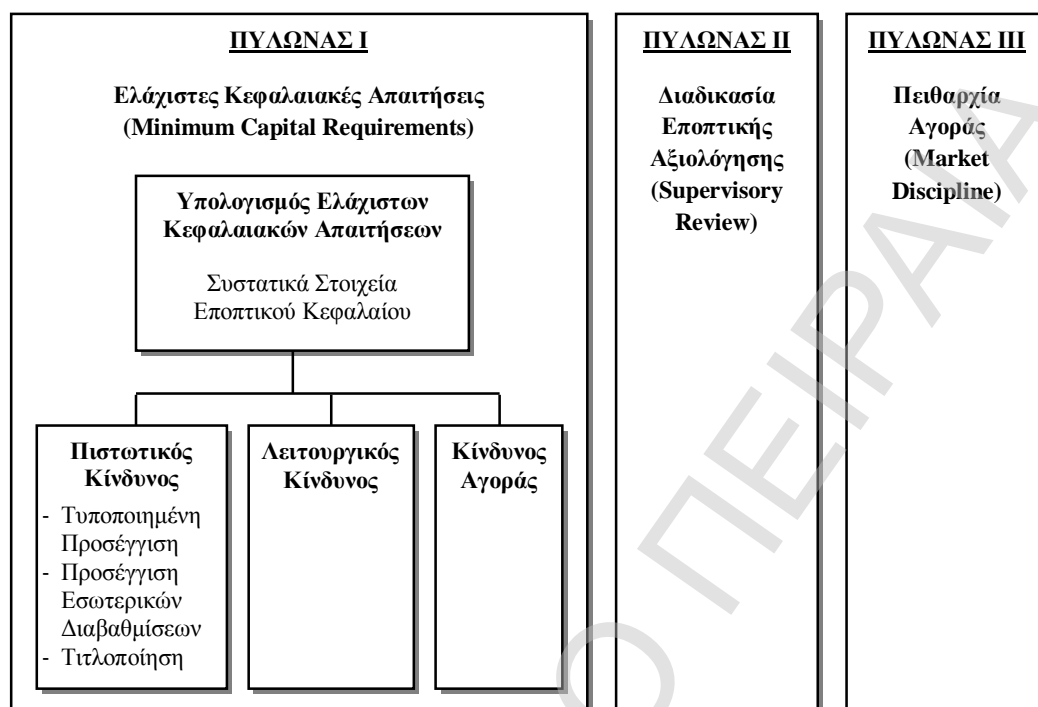
Επίσης στο πλαίσιο της Βασιλείας II, η θεμελιώδης έννοια πλέον δεν είναι το Π.Ι. αυτό καθαυτό, αλλά η έννοια του Διαφοροποιημένου Χρηματοπιστωτικού Ομίλου που περιλαμβάνει συνδεδεμένες (θυγατρικές) επιχειρήσεις οι δραστηριότητες των οποίων εκτείνονται σε όλο το φάσμα του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα, υπό την ομπρέλα μιας διεθνοποιημένης ηγετικής επιχείρησης του

χρηματοπιστωτικού τομέα (που συνήθως είναι ένα Π.Ι.), όπως στο ακόλουθο σχήμα.

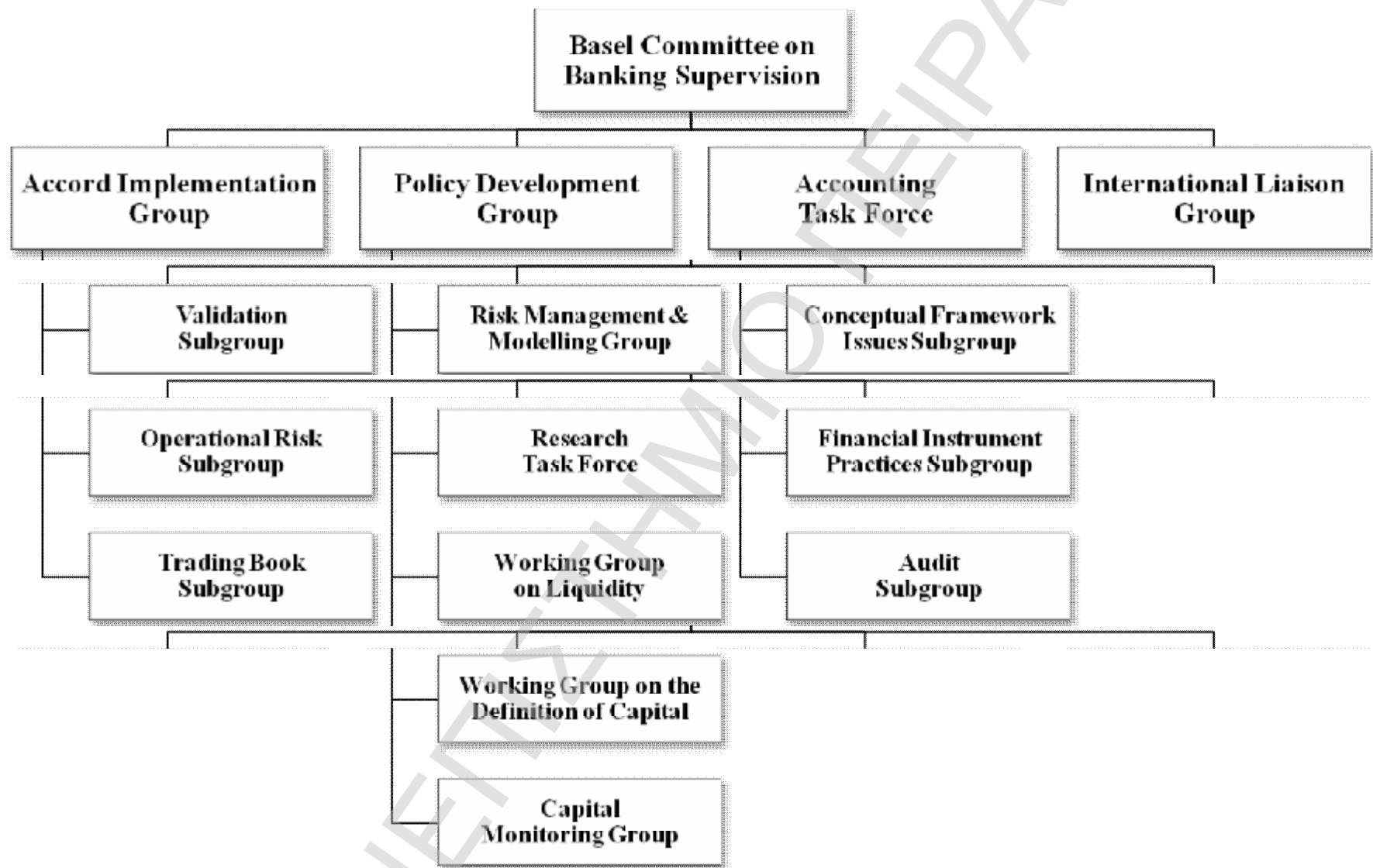
Σχήμα 1. Διαφοροποιημένος Χρηματοπιστωτικός Όμιλος (Προσαρμογή). Πηγή: Basel Committee on Banking Supervision

Επίσης σχηματικά παρατίθεται κατωτέρω το πλαίσιο της Βασιλείας II, με τους 3 Πυλώνες όπως αυτοί θα αναλυθούν στη συνέχεια.

Σχήμα 2. Οι 3 Πυλώνες της Βασιλείας II (Προσαρμογή). Πηγή: Basel Committee on Banking Supervision (2006)

Τέλος, πριν προχωρήσουμε στην καθαυτό παρουσίαση των ενσωματωμένων στην εθνική ρυθμιστική πραγματικότητα κανόνων του πλαισίου της Βασιλείας II, παραθέτουμε το οργανόγραμμα της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία, όπως αυτό ισχύει σήμερα.

Σχήμα 3. Οργανόγραμμα Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία. Πηγή: Bank for International Settlements (2006)

Κεφάλαιο 2. Το νέο εθνικό κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο

Στα τέλη Ιουλίου 2007 δημοσιεύθηκε ο Νόμος 3601/2007 περί της «ανάληψης και άσκησης δραστηριοτήτων από τα Π.Ι., επάρκειας Ι.Κ. των Π.Ι. κ.λπ.» με τον οποίο ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο οι γενικές αρχές των διατάξεων των κοινοτικών Οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ, σχετικά με το νέο πλαίσιο επάρκειας των Ι.Κ. των Π.Ι. και των Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.). Περίπου ένα μήνα αργότερα, στα τέλη Αυγούστου του 2007, ο Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος (Τ.τ.Ε.), ως επικεφαλής της αρμόδιας εθνικής ρυθμιστικής και εποπτικής αρχής των Π.Ι. στην Ελλάδα, εξέδωσε μια σειρά Πράξεων (ΠΑΤΕ), (συνολικά 10, ήτοι από την ΠΑΤΕ 2587 έως και την ΠΑΤΕ 2596) για την ενσωμάτωση των ειδικών διατάξεων των ανωτέρω κοινοτικών οδηγιών που αφορούν τα Π.Ι.

Το νέο αυτό πλαίσιο της Βασιλείας ΙΙ, καθιερώνει τους ακόλουθους τρεις θεμελιώδεις Πυλώνες (Pillars) εποπτείας:

1. **Πυλώνας Ι:** Θεσπίζονται νέες μέθοδοι προσδιορισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι των κινδύνων (χρηματοπιστωτικών και μη) που τα Π.Ι., κατά κανόνα, αντιμετωπίζουν ενώ καθιερώνονται κεφαλαιακές απαιτήσεις και για το λειτουργικό κίνδυνο. Οι σχετικές ΠΑΤΕ είναι:
 - **ΠΑΤΕ 2587/2007:** Ορισμός των Ι.Κ. των Π.Ι. που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα
 - **ΠΑΤΕ 2588/2007:** Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου (Credit Risk) σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση (Standardized Approach)
 - **ΠΑΤΕ 2589/2007:** Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου (Credit Risk) σύμφωνα με την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Internal Ratings Based Approach – I.R.B.)
 - **ΠΑΤΕ 2590/2007:** Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις για το Λειτουργικό Κίνδυνο (Operational Risk)
 - **ΠΑΤΕ 2591/2007:** Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων για τον Κίνδυνο Αγοράς (Market Risk)

- **ΠΔΤΕ 2593/2007:** Υπολογισμός Σταθμισμένων Ανοιγμάτων για Θέσεις σε Τιτλοποίηση (Securitization)⁵
 - **ΠΔΤΕ 2594/2007:** Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου (Counterparty Risk)⁶
2. **Πυλώνας II:** Καθορίζονται οι αρχές, τα κριτήρια και η διαδικασία με την οποία τα ίδια τα Π.Ι. αλλά και η αρμόδια εποπτική τους αρχή, αξιολογούν την επάρκεια των κεφαλαίων και των συστημάτων διαχείρισης κινδύνων κάθε Π.Ι. χωριστά, σε σχέση με τους πάσης φύσεως κινδύνους στους οποίους αυτό εκτίθεται ή ενδέχεται να εκτεθεί, πέραν από εκείνους που αντιμετωπίζονται στον Πυλώνα I. Οι σχετικές ΠΔΤΕ είναι:
- **ΠΔΤΕ 2595/2007:** Σχετικά με τον καθορισμό κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (Δ.Α.Ε.Ε.Κ.) των Π.Ι. και της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης (Δ.Ε.Α.) της Τ.τ.Ε.
 - **ΠΔΤΕ 2596/2007:** Εποπτεία και έλεγχος μεγάλων χρηματοδοτικών ανοιγμάτων
3. **Πυλώνας III:** Καθιερώνονται υποχρεώσεις δημοσιοποίησης στοιχείων και πληροφοριών (χρηματοοικονομικών και μη) για την ενίσχυση της διαφάνειας (Transparency) και της πειθαρχίας της αγοράς (Market Discipline). Η σχετική ΠΔΤΕ είναι:
- **ΠΔΤΕ 2592/2007:** Δημοσιοποίηση στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους καθώς και τη διαχείριση αυτών.

⁵ Η Τιτλοποίηση ως θέμα που περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές τραπεζικές πράξεις ειδικού χειρισμού δεν καλύπτεται στην παρούσα εργασία.

⁶ Ο Κίνδυνος Αντισυμβαλλόμενου ως θέμα που περιλαμβάνει χρηματοοικονομικές τραπεζικές πράξεις ειδικού χειρισμού (π.χ. Total Return Swap, Credit Default Swap, Foreign Exchange Basis Swap κ.λπ.) δεν καλύπτεται στην παρούσα εργασία.

Κεφάλαιο 3. Πυλώνας Ι. Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

3.1. Ορισμός Εποπτικών Ι.Κ.⁷

Η επισκόπηση του Πυλώνα Ι δεν θα μπορούσε να ξεκινήσει χωρίς τον εκ των προτέρων προσδιορισμό της έννοιας των Εποπτικών Ι.Κ. (Regulatory Own Capital). Με την ΠΔΤΕ 2587/2007 προσαρμόζεται το έως τότε ισχύον κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο προς τις διατάξεις των Κοινοτικών Οδηγιών ως προς τα στοιχεία και τη σύνθεση των Εποπτικών Ι.Κ.⁸ των Π.Ι. που λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της κεφαλαιακής τους επάρκειας⁹.

Σχήμα 4. Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια σε Ατομική Βάση

A. Βασικά Ι.Κ. (Tier I Capital ή Core Capital)

A.1. Κύρια στοιχεία των Βασικών Ι.Κ. (Upper Tier I Capital)

Καταβλημένο μετοχικό κεφάλαιο και διαφορά από έκδοση μετοχών υπέρ το άρτιο¹⁰.

Αποθεματικά και διαφορές αναπροσαρμογής της αξίας στοιχείων του ισολογισμού¹¹.

⁷ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2587/2007.

⁸ Τα **Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια** χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στα Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια σε Μη-Ενοποιημένη (ή Ατομική) Βάση (Non-Consolidated ή Solo Base) και τα Εποπτικά Ίδια Κεφάλαια σε Ενοποιημένη Βάση (Consolidated Base) στην περίπτωση των Χρηματοπιστωτικών Ομίλων.

⁹ Επίσης ρυθμίζονται θέματα όπως η αφαίρεση από τα Ι.Κ. του Π.Ι., των συμμετοχών και των δανείων που έχει χορηγήσει για την αγορά ιδίων μετοχών, ώστε να αποφεύγεται ο διπλός υπολογισμός.

¹⁰ Με εξαίρεση: τις προνομιούχες μετοχές με δικαίωμα σωρευτικού μερίσματος και τα κεφαλαιοποιηθέντα αποθεματικά από αναπροσαρμογή αξίας παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Κέρδη εις νέον (τρέχουσας χρήσης και παρελθουσών χρήσεων)¹².

Ενδιάμεσα κέρδη περιόδου¹³.

Δικαιώματα Μειοψηφίας (στην περίπτωση των ενοποιημένων Ι.Κ.).

Μείον¹⁴: Ίδιες μετοχές, Ζημίες εις νέον (χρήσεως και παρελθουσών χρήσεων), Ενδιάμεσες ζημίες περιόδου.

A.2. Πρόσθετα στοιχεία Βασικών Ι.Κ. (Lower Tier I Capital)

Υβριδικοί τίτλοι εκδόσεως θυγατρικών εταιρειών του Π.Ι. που κατόπιν ειδικής έγκρισης της Τ.τ.Ε. περιλαμβάνονται στα βασικά Ι.Κ. σε ενοποιημένη ή/και ατομική βάση.

A.3. Αφαιρετικά στοιχεία Βασικών Ι.Κ.

Τα άυλα πάγια περιουσιακά στοιχεία (Intangible Assets).

Η θετική διαφορά αποτίμησης στην εύλογη αξία (Fair Value σε διαρκή βάση), των άυλων πάγιων περιουσιακών στοιχείων.

Η υπεραξία (goodwill).

A.4. Σύνολο Βασικών Ι.Κ. = A.1 + A.2 - A.3

B. Συμπληρωματικά Ι.Κ. (Tier II Capital ή Supplementary Capital)

B.1. Κύρια στοιχεία Συμπληρωματικών Ι.Κ. (Upper Tier II Capital)

Αποθεματικά αναπροσαρμογής στην εύλογη αξία ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων.

Ποσοστό 45% των καθαρών κερδών από αναπροσαρμογή παγίων περιουσιακών στοιχείων, στην εύλογη αξία.

¹¹ Με εξαίρεση: τις θετικές διαφορές από αναπροσαρμογή αξίας:

1. Ίδιοχρησιμοποιούμενων ενσώματων πάγιων στοιχείων
2. Μετοχικών τίτλων διαθεσίμων προς πώληση

και τις διαφορές από αναπροσαρμογή της αξίας των:

1. Διαθεσίμων προς πώληση ομολογιακών τίτλων και δανείων
2. Παραγώντων μέσων που χρησιμοποιούνται ως μέσα αντιστάθμισης (hedging).

¹² Με εξαίρεση:

1. Το μέρισμα της χρήσεως (από τη στιγμή που προτείνεται για έγκριση στη Γενική Συνέλευση των μετόχων από τη Διοίκηση του Π.Ι.)
2. Τα καθαρά κέρδη από αναπροσαρμογή της αξίας ακινήτων για επενδυτικούς σκοπούς
3. Τα κέρδη και οι ζημίες από αναπροσαρμογή της αξίας υποχρεώσεων που προκύπτουν από αλλαγή της πιστοληπτικής διαβάθμισης του Π.Ι.
4. Τα καθαρά κέρδη από την κεφαλαιοποίηση μελλοντικών εσόδων από τιτλοποιηθέντα περιουσιακά στοιχεία
5. Ποσοστό σωρευτικού ελλείμματος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών προς τους εργαζομένους.

¹³ Υπό όρους.

¹⁴ Αφαιρετικά στοιχεία Κυρίων Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων.

Ποσοστό 45% των καθαρών κερδών από αποτίμηση στην εύλογη αξία διαθεσίμων προς πώληση μετοχικών τίτλων.

Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (Sub-Prime Loans) και προνομιούχες μετοχές με δικαίωμα σωρευτικού μερίσματος, αόριστης διάρκειας.

Ποσοστό σωρευτικού ελλείμματος προγραμμάτων καθορισμένων παροχών προς τους εργαζομένους¹⁵.

Θετική διαφορά μεταξύ εποπτικών και λογιστικών προβλέψεων επισφαλών απαιτήσεων¹⁶.

B.2. Πρόσθετα στοιχεία Συμπληρωματικών I.K. (Lower Tier II Capital)

Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης (Sub-Prime Loans) και προνομιούχες μετοχές με δικαίωμα σωρευτικού μερίσματος, ορισμένης διάρκειας (Fixed Term).

B.3. Σύνολο Συμπληρωματικών I.K. = B.1 + B.2

Γ. Στοιχεία που αφαιρούνται κατά 50% από τα Βασικά I.K. (A.4) και κατά 50% από τα Συμπληρωματικά I.K. (B.3)

Μετοχές και λοιπά στοιχεία I.K. άλλων Π.Ι. και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων στα οποία το Π.Ι. συμμετέχει με ποσοστό άνω του 10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών.

Μετοχές και λοιπά στοιχεία I.K. σε άλλα Π.Ι. ή χρηματοδοτικά ιδρύματα, ποσοστού κάτω του 10% του κεφαλαίου των ιδρυμάτων αυτών, που υπερβαίνουν συνολικά το 10% των I.K. του Π.Ι.

Συμμετοχές και λοιπά στοιχεία I.K. σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις, αντασφαλιστικές επιχειρήσεις και ασφαλιστικές εταιρείες χαρτοφυλακίου.

Αρνητική διαφορά μεταξύ εποπτικών και λογιστικών προβλέψεων¹⁷.

Πρωτεύουσα πιστωτική ενίσχυση σε τιτλοποιήσεις απαιτήσεων (Securitization).

Στοιχεία που αφορούν τη διπλή μόχλευση (double gearing).

Δ. Συμπληρωματικά I.K. για την Κάλυψη του Κινδύνου Αγοράς (Tier III Capital)

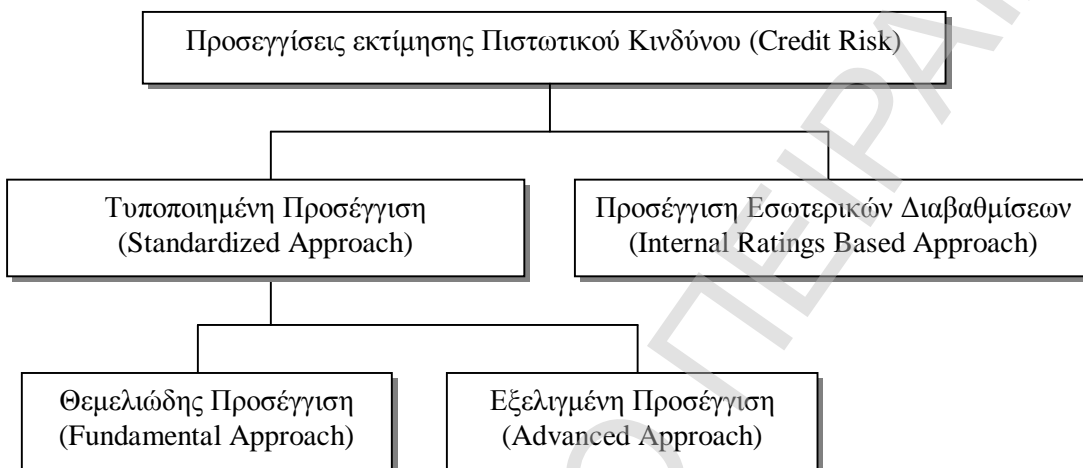
¹⁵ Αφαιρετικό στοιχείο.

¹⁶ Αφορά Π.Ι. που εφαρμόζουν την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.

¹⁷ Αφορά Π.Ι. που εφαρμόζουν την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων.

Δάνεια μειωμένης εξασφάλισης βραχυπρόθεσμης διάρκειας (Short-Term Sub-Prime Loans).

Ε. Σύνολο Εποπτικών Ι.Κ. = {[A.4. – (50%*Γ)] + [B.3. – (50%*Γ)] + Δ}¹⁸

Σχήμα 5. Προσεγγίσεις εκτίμησης Πιστωτικού Κινδύνου

3.2 Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Πιστωτικού Κινδύνου βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης¹⁹

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις των Π.Ι. έναντι του πιστωτικού κινδύνου²⁰ βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης, ισούνται με το 8%²¹ των σταθμισμένων ανοιγμάτων, όπως υπολογίζονται σύμφωνα με τον τύπο:

$$\text{Συντελεστής Φερεγγυότητας (Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας)} = \frac{\text{Εποπτικά Ι.Κ. βάσει ΠΔΤΕ 2587/2007}}{\sum_{i=1}^n \left(\begin{array}{l} \text{Εντός και Εκτός Ισολογισμού Στοιχεία} \\ \text{Ενεργητικού ; Σταθμισμένα κατά Πιστωτικό} \\ \text{Κίνδυνο βάσει ΠΔΤΕ 2588/2007} \end{array} \right)}$$

Σχήμα 6. Συντελεστής Φερεγγυότητας (Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας)

¹⁸ Επίσης πρέπει να ισχύουν οι ακόλουθοι περιορισμοί στη δομή των Ι.Κ.:

1. Lower Tier I Capital	≤	25%	Tier I Capital
2. Tier II Capital	≤	100%	Tier I Capital
3. Lower Tier II Capital	≤	50%	Tier I Capital
4. Tier III Capital	≤	150%	Tier I Capital.

¹⁹ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2588/2007.

²⁰ Σε ατομική και ενοποιημένη βάση.

²¹ Για άλλα ιδρύματα του χρηματοπιστωτικού τομέα, εποπτευόμενα από την Τ.τ.Ε, όπως π.χ. για τις Εταιρείες Παροχής Πιστώσεων, το ποσοστό ανέρχεται σε 10%.

3.2.1. Αξία χρηματοδοτικών ανοιγμάτων

Για τα **Στοιχεία Εντός Ισολογισμού** (κι εφόσον εφαρμόζονται τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης, Δ.Π.Χ.Π.) ως **αξία ανοίγματος** νοείται η αξία με την οποία τα στοιχεία αυτά αποτιμώνται στις οικονομικές τους καταστάσεις²².

Για τα **Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού**²³ (Off-Balance Sheet Items), η αξία ανοίγματος ισούται με:

- το 100% της λογιστικής αξίας για στοιχείο υψηλού κινδύνου
- το 50% της λογιστικής αξίας για στοιχείο μεσαίου κινδύνου
- το 20% της λογιστικής αξίας για στοιχείο μέτριου κινδύνου
- το 0% της λογιστικής αξίας για στοιχείο χαμηλού κινδύνου

Για τα ομόλογα και δάνεια του χαρτοφυλακίου διαθέσιμων προς πώληση χρηματοοικονομικών μέσων, η αξία ανοίγματος ισούται με το αποσβέσιμο κόστος (Amortised Cost) αντί της εύλογης αξίας (Fair Value).

²² Για Π.Ι. που εφαρμόζουν τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Εθνικό Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών – Κ.Λ.Σ.Τ.) τα ανοίγματα αποτιμώνται στην εναπομένουσα, μετά την αφαίρεση των ειδικών προβλέψεων απομείωσης, αξία τους.

²³ Η κατάταξη των Στοιχείων Εκτός Ισολογισμού (Off-Balance Sheet Items) έχει ενδεικτικά ως κατωτέρω:

Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού Υψηλού Κινδύνου:

Εγγυήσεις που αποτελούν υποκατάστατα πιστώσεων, πιστωτικά παράγωγα, τίτλοι αποδοχής, οπισθογραφήσεις αξιόγραφων, συναλλαγές με δικαίωμα προσφυγής υπέρ του αγοραστή, ανέκκλητες (stand-by) πιστωτικές επιστολές που αποτελούν υποκατάστατα πιστώσεων, στοιχεία ενεργητικού που έχουν αγοραστεί βάσει συμφωνιών μελλοντικής αγοράς, καταθέσεις προθεσμίας επί προθεσμία (Forward-Forward Deposits), μη καταβληθέν τμήμα μερικώς πληρωθέντων τίτλων και μετοχών, πράξεις προσωρινής εκχώρησης και εκχώρησης με υποχρέωση επαναγοράς.

Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού Μέσου Κινδύνου:

Πιστώσεις έναντι φορτωτικών, εγγυήσεις και ασφάλειες (περιλαμβανομένων των εγγυήσεων συμμετοχής σε διαγωνισμό, εγγυήσεων καλής εκτέλεσης, τελωνειακών και φορολογικών εγγυήσεων), ανέκκλητες (stand-by) πιστωτικές επιστολές που δεν αποτελούν υποκατάστατα πιστώσεων, μη χρησιμοποιηθείσες πιστωτικές ευχέρειες (υποχρεώσεις δανεισμού, αγοράς τίτλων, παροχής εγγυήσεων, διευκολύνσεις αποδοχής) με αρχική ληκτότητα μεγαλύτερη του έτους, ευχέρειες έκδοσης αξιών (Note Issuance Facilities – N.I.F.) και ανανεωόμενες ασφαλιστικές ευχέρειες (Revolving Underwriting Facilities – R.U.F.).

Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού Μέτριου Κινδύνου:

Πιστώσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων στις οποίες τα εμπορεύματα χρησιμεύουν ως πρόσθετη εγγύηση και άλλες αυτοεξοφλούμενες συναλλαγές, μη αξιοποιηθείσες πιστωτικές ευχέρειες (υποχρεώσεις δανειοδότησης, αγοράς τίτλων, διευκολύνσεις αποδοχής) με αρχική ληκτότητα ενός έτους κατ' ανώτατο όριο που δεν μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή δεν προβλέπουν αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του δανειολήπτη.

Στοιχεία Εκτός Ισολογισμού Χαμηλού Κινδύνου:

Μη αξιοποιηθείσες πιστωτικές ευχέρειες (υποχρεώσεις δανειοδότησης, αγοράς τίτλων, παροχής εγγυήσεων και διευκολύνσεις αποδοχής) που μπορούν να ακυρωθούν άνευ όρων ανά πάσα στιγμή χωρίς προειδοποίηση ή που προβλέπουν αυτόματη ακύρωση εξαιτίας της χειροτέρευσης της φερεγγυότητας του πιστούχου, πιστωτικά όρια λιανικής μπορούν να θεωρηθούν ως ακυρώσιμα άνευ όρων όταν οι όροι επιτρέπουν στο Π.Ι. να τα ακυρώσει μέχρι το ανώτατο επιτρεπόμενο ποσό βάσει της νομοθεσίας για την προστασία του καταναλωτή.

Άλλα στοιχεία που ενέχουν επίσης τον κατά περίπτωση κίνδυνο, εντάσσονται ανάλογα στις ανωτέρω κατηγορίες.

Για τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά προϊόντα²⁴, η αξία ανοίγματος προσδιορίζεται σύμφωνα με μία από τις μεθοδολογίες που περιγράφονται στην ΠΔΤΕ 2594/2007 σχετικά με τον Κίνδυνο Αντισυμβαλλομένου²⁵.

3.2.2. Κατηγορίες χρηματοδοτικών ανοιγμάτων Τυποποιημένης Προσέγγισης

Κάθε χρηματοδοτικό άνοιγμα κατατάσσεται από το Π.Ι. ως άνοιγμα έναντι:

α. **Κεντρικών Κυβερνήσεων ή Κεντρικών Τραπεζών**

β. **Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών**

γ. **Διοικητικών Φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων**, συμπεριλαμβανομένων των ανοιγμάτων έναντι Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών²⁶.

δ. **Ιδρυμάτων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα**, περιλαμβανομένων των Π.Ι. και των Ανώνυμων Χρηματιστηριακών Εταιρειών Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών, Χρηματοδοτικών Ιδρυμάτων (Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ.) που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας και εποπτεύονται από την Τ.τ.Ε. και τα οποία υπόκεινται σε προληπτική εποπτεία

²⁴ Ενδεικτικά Είδη Παράγωγων Χρηματοπιστωτικών Προϊόντων:

Συμβάσεις επιτοκίου:

Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων στο ίδιο νόμισμα (Single-Currency Interest Rate Swaps), Συμβάσεις ανταλλαγής κυμαινόμενων επιτοκίων διαφορετικής βάσης (Basis Swaps), Προθεσμιακές Συμφωνίες Επιτοκίου (Forward Rate Agreements), Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης Επιτοκίων (Interest Rate Futures), Αγορασθέντα δικαιώματα προαίρεσης επιτοκίου (purchased Interest Rate Options)

Συμβάσεις συναλλάγματος και συμβάσεις χρυσού:

Συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων σε διαφορετικά νομίσματα (Cross-Currency Interest Rate Swaps), Προθεσμιακές πράξεις συναλλάγματος (Forward Foreign-Exchange Contracts), Συμβόλαια Μελλοντικής Εκπλήρωσης Επιτοκίων συναλλάγματος, Αγορασθέντα δικαιώματα προαίρεσης συναλλάγματος (purchased Currency Options), Συμβάσεις χρυσού.

²⁵ Ειδικά τα ανοίγματα έναντι κεντρικού αντισυμβαλλομένου θεωρείται ότι έχουν μηδενική αξία εφόσον αυτά καλύπτονται πλήρως με εξασφαλίσεις σε καθημερινή βάση.

²⁶ Ως **Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί** ορίζονται οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί που πληρούν αθροιστικά τα κριτήρια των Νόμων 2198/1994 και 3329/2004. Ήτοι:

1. Επιδιώκουν κοινωφελείς ή άλλους δημόσιους σκοπούς ήτοι προσφέρουν δημόσια αγαθά (υγεία, παιδεία, άμυνα κλπ)
2. Ελέγχονται πλήρως από το δημόσιο (πλειοψηφία στη μετοχική σύνθεση, ορισμός διοίκησης, χρηματοδότηση άνω του 50% της ετήσιας δραστηριότητας).

Διευκρινίζεται ότι τα ανοίγματα έναντι Νομικών Προσώπων του Δημοσίου Τομέα που πληρούν κάποιο από τα παρακάτω κριτήρια:

1. Λειτουργούν σύμφωνα με το δίκαιο περί ανώνυμων εταιρειών και είτε οι μετοχές τους διαπραγματεύονται σε οργανωμένη αγορά ή έχει αποφασισθεί η έναρξη διαδικασιών αποκρατικοποίησης δια της εισαγωγής μετοχών τους σε οργανωμένη αγορά με απόφαση της διυπουργικής επιτροπής αποκρατικοποιήσεων του Νόμου 3049/2002 ή
2. Προσφέρουν προϊόντα/υπηρεσίες σε ανταγωνιστική αγορά κατατάσσονται στην κατηγορία ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων.

ισοδύναμη με αυτή που ισχύει για τα Π.Ι.²⁷ καθώς επίσης αντίστοιχα και των άλλων κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και τα οποία υπόκεινται σε προληπτική εποπτεία ισοδύναμη με αυτή που ισχύει για τα Π.Ι.

ε. **Μητρικών εταιρειών, θυγατρικών ή θυγατρικών της μητρικής εταιρείας**

στ. **Πολυμερών Τραπεζών Ανάπτυξης**

ζ. **Διεθνών Οργανισμών**

η. **Επιχειρήσεων**

θ. **Λιανικής Τραπεζικής**²⁸

ι. **Εξασφαλιζόμενα με ακίνητη περιουσία**²⁹

ια. **Σε καθυστέρηση**³⁰

ιβ. **Υπαγόμενα σε κανονιστικές κατηγορίες υψηλού κινδύνου**³¹.

²⁷ Όπως είναι οι Εταιρείες Πρακτορείας Επιχειρηματικών Απαιτήσεων (Factoring), Εταιρείες Παροχής Πιστώσεων, Εταιρείες Χρηματοδοτικής Μίσθωσης (Leasing), το Ταμείο Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.), το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων κ.λπ.

²⁸ Εφόσον πληρούν αθροιστικά τις παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Αφορούν φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα ή επιχείρηση μικρού ή μεσαίου μεγέθους, ανεξαρτήτως νομικής μορφής
2. Το συνολικό ποσό που οφείλει ο πιστούχος ή ομάδα συνδεδεμένων πιστούχων στο Π.Ι., καθώς και σε οποιαδήποτε μητρική επιχείρηση και τις θυγατρικές της, συμπεριλαμβανομένων των κάθε είδους απαιτήσεων σε καθυστέρηση, καθώς και των ανοιγμάτων που εξασφαλίζονται με ακίνητη περιουσία, δεν υπερβαίνει, το €1 εκατ.
3. Εντάσσονται σε ένα μεγάλο αριθμό ανοιγμάτων με παρόμοια χαρακτηριστικά, ούτως ώστε να υπάρχει επαρκής διαφοροποίηση
4. Ειδικά τα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων ή ομάδας συνδεδεμένων επιχειρήσεων δύνανται να ενταχθούν στην κατηγορία απαιτήσεων λιανικής τραπεζικής μόνον εφόσον ικανοποιούν επιπροσθέτως και τα παρακάτω κριτήρια:
 - Η διαχείριση των συγκεκριμένων ανοιγμάτων δεν προσομοιάζει με την εξατομικευμένη διαχείριση των επιχειρηματικών ανοιγμάτων
 - Υπάρχει διαχρονική συνέπεια στη διαχείριση κινδύνων, δηλαδή ο τρόπος παρακολούθησής τους από το Π.Ι. είναι ανάλογος του κινδύνου και μεταβάλλεται μόνον εφόσον υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι έχει μεταβληθεί η φύση του κινδύνου που προέρχεται από το συγκεκριμένο άνοιγμα.

Ανοίγματα, τα οποία μειώθηκαν κάτω του € 1 εκατ. αποκλειστικά λόγω σταδιακής εξόφλησης, δεν εντάσσονται στην εν λόγω κατηγορία ανοιγμάτων.

²⁹ Κατατάσσονται τα ανοίγματα που έχουν ως εξασφάλιση εγγεγραμμένο βάρος (υποθήκη ή προσημείωση) επί κατοικιών ή/και εμπορικών ακινήτων).

³⁰ Εφόσον πληρούνται αθροιστικά οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Είναι σε καθυστέρηση για διάστημα μεγαλύτερο των 90 ημερών
2. Το ποσό της καθυστέρησης υπερβαίνει το μεγαλύτερο μεταξύ των:
 - 5% της δόσης, εφόσον υπάρχουν προκαθορισμένες δόσεις, ή το 2% του εν ισχύ ορίου, εφόσον πρόκειται για ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ή άλλης μορφής ανακυκλούμενη πίστωση, για την εξυπηρέτηση της οποίας δεν προβλέπονται συμβατικές δόσεις
 - €500 για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, €100 για ανοίγματα εξασφαλιζόμενα με κατοικίες, και €50 για τα λοιπά ανοίγματα

Εάν οι αρμόδιες αρχές άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. έχουν ορίσει διαφορετικό αριθμό ημερών καθυστέρησης, για την παρούσα κατηγορία, τα ελληνικά Π.Ι. επιτρέπεται να χρησιμοποιούν αυτό το διάστημα για το χαρακτηρισμό των ανοιγμάτων έναντι κατοίκων των εν λόγω κρατών

³¹ Κατατάσσονται τα ανοίγματα έναντι Επενδυτικών Εταιρειών Υψηλής Μόχλευσης (Hedge Funds), οι επενδύσεις σε Ιδιωτικά Επενδυτικά Κεφάλαια (Private Equity Capitals), πιστώσεις για τις οποίες οι όροι της σύμβασης έχουν τροποποιηθεί προς το ευνοϊκότερο για τον πιστούχο χωρίς αυτό να δικαιολογείται από βελτίωση της πιστοληπτικής του ικανότητας ή μεταβολές στις τιμές της αγοράς (π.χ. επιτόκια) ή γενικότερα

ιγ. Μετοχές και συμμετοχές.

ιδ. Καλυμμένα Ομόλογα (Covered Bonds)³².

ιε. Θέσεις σε τιτλοποίηση (Securitization).

ιστ. Με βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων³³.

ιζ. Μερίδια Οργανισμών Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (Ο.Σ.Ε.Κ.Α.).

ιη. Λοιπά ανοίγματα.

3.2.3. Συντελεστές Στάθμισης Πιστωτικού Κινδύνου

Ανοίγματα έναντι Κεντρικών Κυβερνήσεων και Κεντρικών Τραπεζών³⁴.

Κατατάσσονται σε βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας με βάση την πιστοληπτική αξιολόγησή τους από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α. και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	0%	20%	50%	100%	100%	150%

Πίνακας 3. Ανοίγματα έναντι Κεντρικών Κυβερνήσεων και Κεντρικών Τραπεζών

Τα ανοίγματα έναντι της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.) σταθμίζονται κατά 0% ενώ έναντι κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών που δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, σταθμίζονται κατά 100%. Στα αντίστοιχα ανοίγματα κρατών-μελών της Ε.Ε. εκπεφρασμένα και χρηματοδοτούμενα σε εθνικό

δεν είναι σύμφωνοι με την πιστοδοτική πολιτική του Π.Ι. για την έγκριση νέων πιστώσεων. Τα ανοίγματα αυτά θα παραμένουν στην εν λόγω κατηγορία για χρονικό διάστημα μέχρι τη συμπλήρωση δωδεκαμήνου από την προβλεπόμενη έναρξη εξυπηρέτησής τους. Μετά την παρέλευση του δωδεκαμήνου και εφόσον η πίστωση εξυπηρετείται κανονικά θα κατατάσσονται στην κατάλληλη κατά περίπτωση κατηγορία ανοιγμάτων, ενώ ενδέχεται να ενταχθούν στην εν λόγω κατηγορία και ανοίγματα με άλλα χαρακτηριστικά.

³² Εφόσον πληρούν ειδικά κριτήρια και εξασφαλίσεις και μόνο υπό προϋποθέσεις.

³³ Εντάσσονται τα ανοίγματα για τα οποία υπάρχει ειδική πιστοληπτική αξιολόγηση βραχυπρόθεσμου ανοίγματος, από καθορισμένο Εξωτερικό Οργανισμό Πιστοληπτικής Αξιολόγησης (Ε.Ο.Π.Α.).

³⁴ Ενδεικτικά παρατίθεται η ταξινόμηση του κειμένου της Βασιλείας II:

Basel II Credit Risk Ratings of Sovereigns and Central Banks		
Categories	Credit Assessment (based on Standard & Poor's rating)	Credit Risk Weight
1	AAA to AA-	0%
2	A+ to A-	20%
3	BBB+ to BBB-	50%
4	BB+ to B-	100%
5	Below B-	150%
6	Unrated	100%

νόμισμα³⁵, εφαρμόζεται συντελεστής 0%. Στα αντίστοιχα των εκτός Ε.Ε. χωρών-μελών της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας³⁶, εφαρμόζεται ο συντελεστής τον οποίο εφαρμόζουν οι τοπικές αρχές³⁷.

Ανοίγματα έναντι Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), Περιφερειακών Κυβερνήσεων και Τοπικών Αρχών.

Κατατάσσονται στην αντίστοιχη βαθμίδα της Κεντρικής Κυβέρνησης της χώρας τους και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Πίνακας 4. Ανοίγματα έναντι Ο.Τ.Α., Περιφερειακών Κυβερνήσεων και Τοπικών Αρχών

Τα ανοίγματα αυτά³⁸ σε χώρες για τις οποίες η κεντρική κυβέρνηση δεν κατατάσσεται σε βαθμίδα, σταθμίζονται κατά 100%.

Ανοίγματα έναντι Διοικητικών Φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων.

Κατατάσσονται στη βαθμίδα στην οποία κατατάσσονται τα ανοίγματα έναντι της Κεντρικής Κυβέρνησης της χώρας τους και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	100%	150%

Πίνακας 5. Ανοίγματα έναντι διοικητικών φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων

Στα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων του δημοσίου τομέα που εδρεύουν σε χώρες για τις οποίες η Κεντρική Κυβέρνηση δεν κατατάσσεται σε κάποια βαθμίδα, εφαρμόζεται συντελεστής 100%^{39, 40}.

³⁵ Μέχρι τις 31/12/2012 εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 0%, στα ανοίγματα έναντι των Κεντρικών Κυβερνήσεων και των Κεντρικών Τραπεζών των κρατών-μελών της Ε.Ε. που είναι εκπεφρασμένα και χρηματοδοτούμενα στο νόμισμα οποιουδήποτε κράτους-μέλους.

³⁶ Χώρες Μέλη της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας: Βέλγιο (Ε.Ε.), Γαλλία (Ε.Ε.), Γερμανία (Ε.Ε.), Ιταλία (Ε.Ε.), Λουξεμβούργο (Ε.Ε.), Ολλανδία (Ε.Ε.), Ισπανία (Ε.Ε.), Σουηδία (Ε.Ε.), Μεγάλη Βρετανία (Ε.Ε.), ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ελβετία, Καναδάς.

³⁷ Η Τ.τ.Ε. μπορεί να επιτρέψει στα Π.Ι. να σταθμίζουν τα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης και της κεντρικής τράπεζας και άλλων τρίτων χωρών που είναι εκπεφρασμένα και χρηματοδοτούμενα στο εθνικό νόμισμα της χώρας με τον ίδιο συντελεστή, τον οποίο εφαρμόζουν οι τοπικές αρμόδιες αρχές, εφόσον στην εν λόγω χώρα ισχύουν εποπτικές και κανονιστικές ρυθμίσεις τουλάχιστον ισοδύναμες με εκείνες που ισχύουν στην Ε.Ε.

³⁸ Εάν οι αρμόδιες αρχές άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε. ή χωρών-μελών της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας ή άλλων χωρών με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας σταθμίζουν τα ανοίγματα έναντι περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών ως ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης στη δικαιοδοσία της οποίας υπάγονται, τα ελληνικά Π.Ι. επιτρέπεται να σταθμίζουν με τον ίδιο τρόπο τα ανοίγματά τους έναντι αυτών των περιφερειακών κυβερνήσεων και τοπικών αρχών.

Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα > των 3 μηνών.

Κατατάσσονται σε βαθμίδα με βάση την πιστοληπτική τους αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α. και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής Στάθμισης	20%	50%	50%	100%	100%	150%

Πίνακας 6. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα άνω των 3 μηνών

Σε όσα δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, εφαρμόζεται ο μεγαλύτερος συντελεστής μεταξύ του 50% και του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας από τις αρμόδιες αρχές της οποίας έχει λάβει άδεια λειτουργίας το εν λόγω ίδρυμα.

Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα ≤ των 3 μηνών.

Για όσα η αρχική πραγματική ληκτότητα είναι ≤ των 3 μηνών⁴¹, για τα οποία είτε υπάρχει αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α. για τον εκδότη, σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής Στάθμισης	20%	20%	20%	50%	50%	150%

Πίνακας 7. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα με αρχική πραγματική ληκτότητα μικρότερη ή ίση των 3 μηνών

Σε όσα δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα⁴², εφαρμόζεται ο μεγαλύτερος συντελεστής μεταξύ του 20% και του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της

³⁹ Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αν η Τ.τ.Ε. κρίνει ότι ο κίνδυνος των ανοιγμάτων έναντι ελληνικών Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών εξομοιώνεται με αυτόν των ανοιγμάτων έναντι της Ελληνικής Κυβέρνησης, λόγω της ύπαρξης επαρκών εγγυήσεων, τα ανοίγματα αυτά θα αντιμετωπίζονται ως ανοίγματα έναντι της Ελληνικής Κυβέρνησης. Ωστόσο, στις περιπτώσεις αυτές δεν θα εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης χαμηλότερος από 20%. Επίσης αν οι αρμόδιες αρχές κρατών-μελών της Ε.Ε. ή χωρών-μελών της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας ή άλλων χωρών με ισοδύναμο καθεστώς εποπτείας σταθμίζουν τα ανοίγματα έναντι Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών που εδρεύουν στην επικράτεια τους ως ανοίγματα έναντι της Κεντρικής Κυβέρνησης της εν λόγω χώρας, τα ελληνικά Π.Ι. επιτρέπεται να σταθμίζουν με τον ίδιο τρόπο τα ανοίγματά τους έναντι αυτών των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

⁴⁰ Το ίδιο ισχύει και για τα ανοίγματα έναντι Διοικητικών Φορέων και μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων που δεν ικανοποιούν τα κριτήρια της νομοθεσίας περί ένταξης στην κατηγορία των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

⁴¹ Εκτός όσων είναι εκπεφρασμένα στο εθνικό νόμισμα του πιστούχου.

⁴² Εκτός όσων είναι εκπεφρασμένα στο εθνικό νόμισμα του πιστούχου.

Κεντρικής Κυβέρνησης της χώρας από τις αρμόδιες αρχές της οποίας έχει λάβει άδεια λειτουργίας το εν λόγω ίδρυμα⁴³.

Λοιπά ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα.

Στις επενδύσεις σε μετοχές ή σε στοιχεία εποπτικών κεφαλαίων που εκδίδονται από ιδρύματα του Χρηματοπιστωτικού Τομέα εφαρμόζεται συντελεστής 100%⁴⁴. Όταν ένα τέτοιο άνοιγμα διατηρείται υπό μορφή ελάχιστων αποθεματικών που απαιτούνται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ.), η Τ.τ.Ε. επιτρέπει την εφαρμογή του συντελεστή που εφαρμόζεται στα ανοίγματα έναντι της ίδιας⁴⁵.

Ανοίγματα έναντι μητρικών εταιρειών, θυγατρικών ή θυγατρικών της μητρικής εταιρείας.

Ανοίγματα τέτοιου τύπου για Π.Ι. στην Ελλάδα⁴⁶, σταθμίζονται με 0%⁴⁷.

Ανοίγματα έναντι Πολυμερών Τραπεζών Ανάπτυξης.

Αυτά αντιμετωπίζονται όπως τα ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του Χρηματοπιστωτικού Τομέα. Τα ανοίγματα έναντι των Πολυμερών Τραπεζών Ανάπτυξης του παρακάτω Πίνακα, σταθμίζονται κατά 0%:

⁴³ Σε κανένα άνοιγμα της κατηγορίας αυτής, το οποίο είναι εκπεφρασμένο και χρηματοδοτούμενο στο εθνικό νόμισμα του πιστούχου δεν εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης χαμηλότερος του 20%.

⁴⁴ Εκτός εάν αφαιρούνται από τα Ι.Κ.

⁴⁵ Εφόσον πληρούνται αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις:

1. Τα αποθεματικά διατηρούνται σύμφωνα με τον κανονισμό 1745/2003 της Ε.Κ.Τ. σχετικά με τη θέσπιση υποχρέωσης ελάχιστου αποθεματικού ή σύμφωνα με εθνικές απαιτήσεις καθ' όλα ισοδύναμες προς αυτόν. Την ίδια αντιμετώπιση έχουν και τα ποσά από επιβολή κυρώσεων.
2. Στην περίπτωση πτώχευσης ή αφερεγγυότητας του ιδρύματος το οποίο διατηρεί τα αποθεματικά, αυτά θα επιστραφούν εγκαίρως και πλήρως στο Π.Ι. και δεν διατίθενται για την κάλυψη άλλων υποχρεώσεων του ιδρύματος.

⁴⁶ Σύμφωνα και με τον κ.ν. 2190/1920:

Σχέση μητρικής επιχείρησης προς θυγατρική υπάρχει όταν μια επιχείρηση (μητρική):

- Έχει την πλειοψηφία του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης (θυγατρικής) επιχείρησης, έστω και αν η πλειοψηφία αυτή σχηματίζεται ύστερα από συνυπολογισμό των τίτλων και δικαιωμάτων που κατέχονται από τρίτους για λογαριασμό της μητρικής ή
- Ελέγχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου μιας άλλης (θυγατρικής) επιχείρησης ύστερα από συμφωνία με άλλους μετόχους ή εταίρους της επιχείρησης αυτής ή
- Συμμετέχει στο κεφάλαιο μιας άλλης επιχείρησης και έχει το δικαίωμα, είτε άμεσα, είτε μέσω τρίτων, να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών των οργάνων διοίκησης της επιχείρησης αυτής (θυγατρικής) ή
- Έχει την εξουσία να ασκεί ή πράγματι ασκεί κυριαρχική επιρροή ή έλεγχο σε άλλη επιχείρηση (θυγατρική επιχείρηση) ή
- Με άλλη επιχείρηση (θυγατρική επιχείρηση), υπάγονται στην ενιαία διεύθυνση της μητρικής.

⁴⁷ Εφόσον πληρούνται αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις:

1. Ο αντισυμβαλλόμενος είναι Π.Ι. ή επιχείρηση που υπόκειται σε καθεστώς προληπτικής εποπτείας
2. Ο αντισυμβαλλόμενος ενοποιείται με το Π.Ι. με τη μέθοδο της ολικής ενοποίησης
3. Ο αντισυμβαλλόμενος υπόκειται στις ίδιες διαδικασίες αξιολόγησης, μέτρησης και ελέγχου κινδύνων
4. Δεν υφίσταται κανένα τρέχον ή προβλεπόμενο ουσιαστικό, πρακτικό ή νομικό εμπόδιο για την άμεση μεταβίβαση Ι.Κ. ή την εξόφληση υποχρεώσεων από τον αντισυμβαλλόμενο προς το Π.Ι.

Διεθνής Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (International Bank for Reconstruction and Development)
Διεθνής Εταιρεία Χρηματοδοτήσεων (International Finance Corporation)
Διαμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (Inter-American Development Bank)
Ασιατική Τράπεζα Ανάπτυξης (Asian Development Bank)
Αφρικανική Τράπεζα Ανάπτυξης (African Development Bank)
Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe Development Bank)
Σκανδιναβική Τράπεζα Επενδύσεων (Nordic Investment Bank)
Τράπεζα Ανάπτυξης της Καραϊβικής (Caribbean Development Bank)
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development)
Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank)
Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων ⁴⁸ (European Investment Fund)
Πολυμερής Οργανισμός για την Εγγύηση των Επενδύσεων (Multilateral Investment Guarantee Agency)
Διεθνής Χρηματοδοτική Διευκόλυνση για την Ανοσοποίηση (International Finance Facility for Immunisation)
Ισλαμική Τράπεζα Ανάπτυξης (Islamic Development Bank)
Διαμερικανική Εταιρεία Επενδύσεων (Inter-American Investment Corporation)
Παρευξινία Τράπεζα (Black Sea Trade and Development Bank)
Κεντροαμερικανική Τράπεζα Οικονομικής Ολοκλήρωσης (Central American Bank for Economic Integration)

Πίνακας 8. Πολυμερείς Τράπεζες Ανάπτυξης

Ανοίγματα έναντι Διεθνών Οργανισμών.

Τα ανοίγματα έναντι των παρακάτω Διεθνών Οργανισμών σταθμίζονται κατά 0%:

Ευρωπαϊκή Ένωση (European Union, E.U.)
Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (International Monetary Fund, I.M.F.)
Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (Bank for International Settlements, B.I.S.)

Πίνακας 9. Διεθνείς Οργανισμοί

Ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων.

Κατατάσσονται σε βαθμίδα με βάση την πιστοληπτική τους αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α. και σταθμίζονται ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
------------------------------	---	---	---	---	---	---

⁴⁸ Στο τμήμα του εγγεγραμμένου και μη καταβεβλημένου κεφαλαίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 20%.

Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	150%
-----------------------	-----	-----	------	------	------	------

Πίνακας 10. Ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων αξιολογημένα από Ε.Ο.Π.Α.

Στα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων τα οποία δεν κατατάσσονται σε βαθμίδα, εφαρμόζεται ο υψηλότερος συντελεστής μεταξύ του 100% και του συντελεστή της κεντρικής κυβέρνησης.

Ανοίγματα λιανικής τραπεζικής.

Όσα πληρούν τα κριτήρια ένταξης στην κατηγορία αυτή σταθμίζονται κατά 75%.

Λοιπά ανοίγματα που εξασφαλίζονται με ακίνητη περιουσία⁴⁹.

Λοιπά ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με εγγεγραμμένο βάρος επί ακινήτων, σταθμίζονται κατά 100%.

Ανοίγματα που εξασφαλίζονται με εγγεγραμμένα βάρη επί κατοικιών.

Ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως με εγγεγραμμένο βάρος επί αποπερατωμένων κατοικιών σταθμίζονται κατά 35%^{50, 51}. Ανοίγματα τα οποία είναι πλήρως και καθ' ολοκληρία, εξασφαλισμένα με υποθήκες επί ακινήτων αυτής της κατηγορίας και βρίσκονται σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή χώρα-μέλος της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας ή τρίτη χώρα με ισοδύναμο καθεστώς, σταθμίζονται κατά 35%⁵².

⁴⁹ Ρυθμίζονται επίσης και οι ελάχιστες προϋποθέσεις για την αναγνώριση ακινήτου ως εξασφάλιση καθώς και οι κανόνες αποτίμησης του. Ενδεικτικά αναφέρονται: το ακίνητο να αποτιμάται από ανεξάρτητο εκτιμητή στην αγοραία ή σε χαμηλότερη από αυτήν αξία, η αγοραία αξία είναι το εκτιμώμενο ποσό, έναντι του οποίου, θα ανταλλασσόταν το ακίνητο, κατά την ημέρα της αποτίμησης, η αγοραία αξία τεκμηριώνεται γραπτώς με διαφανή και σαφή τρόπο, η αξία του ακινήτου ισούται με την αγοραία αξία, αναπροσαρμοσμένη κατά περίπτωση, η αξία του ακινήτου επαναπροσδιορίζεται τακτικά και τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, προκειμένου περί ακινήτων εμπορικής χρήσης, και κάθε 3 έτη προκειμένου περί κατοικιών, ο επαναπροσδιορισμός της αξίας γίνεται από ανεξάρτητους εκτιμητές. Εναλλακτικά μπορούν να χρησιμοποιούνται στατιστικές μέθοδοι για την αποτίμηση των ακινήτων. Οι στατιστικές μέθοδοι μπορούν να στηρίζονται στον Δείκτη Τιμών Κατοικιών για αστικές περιοχές, που δημοσιεύεται από την Τ.τ.Ε., ή σε άλλον δείκτη τιμών ακινήτων που έχει προσδιορισθεί από τα Π.Ι.

⁵⁰ Η Τ.τ.Ε. θεωρεί ότι ένα άνοιγμα εξασφαλίζεται πλήρως με εγγεγραμμένο βάρος επί κατοικιών, μόνον εφόσον πληρούνται αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις:

1. Η αξία του ακινήτου δεν εξαρτάται σε ουσιαστικό βαθμό από την πιστωτική ποιότητα του πιστούχου
2. Ο κίνδυνος του πιστούχου δεν εξαρτάται σε ουσιαστικό βαθμό από την απόδοση του υποκειμένου ακινήτου ή έργου, αλλά από την ικανότητα του πιστούχου να εξοφλήσει την οφειλή από άλλες πηγές
3. Το ποσό του ανοίγματος είναι μικρότερο ή ίσο από το 75% της αξίας του ακινήτου
4. Ο αριθμός των ακινήτων/διαμερισμάτων δεν υπερβαίνει τα 3 ανά αντισυμβαλλόμενο
5. Πληρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση ακινήτων ως εξασφάλιση.

⁵¹ Η στάθμιση 35% εφαρμόζεται στο τμήμα του δανείου (collateralized part) που εκάστοτε πλήρως καλύπτεται με εγγεγραμμένο βάρος επί κατοικιών. Στο υπόλοιπο τμήμα (uncollateralized part) εφαρμόζεται συντελεστής ανάλογα με την κατηγορία ανοίγματος και τη βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας στην οποία κατατάσσεται ο αντισυμβαλλόμενος.

⁵² Εφόσον πληρούνται τόσο οι ανωτέρω προϋποθέσεις όσο και οι αντίστοιχες προϋποθέσεις που έχουν καθοριστεί από τις τοπικές αρχές.

Ανοίγματα που εξασφαλίζονται με εγγεγραμμένα βάρη επί εμπορικών ακινήτων.

Ανοίγματα που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με βάρος που έχει εγγραφεί επί ήδη αποπερατωμένων γραφείων ή εμπορικών χώρων πολλαπλής χρήσης ή ξενοδοχείων ή οικοπέδων εντός σχεδίου πόλεως, που βρίσκονται στην Ελλάδα, σταθμίζονται κατά 50%⁵³. Στις περιπτώσεις πράξεων χρηματοδοτικής μίσθωσης στα οποία το Π.Ι. είναι εκμισθωτής, ο δε μισθωτής έχει δικαίωμα αγοράς του ακινήτου, σταθμίζονται κατά 50% υπό τον όρο ότι το Π.Ι. παρακρατεί την κυριότητα του ακινήτου και η απαίτησή του καλύπτεται πλήρως⁵⁴. Αντίστοιχα ισχύουν και τα ανωτέρω, σχετικά με εμπορικά ακίνητα εκτός Ελλάδος.

Απαιτήσεις σε καθυστέρηση.

Στο μη καλυμμένο με εξασφαλίσεις τμήμα των απαιτήσεων⁵⁵, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 150% εάν οι προβλέψεις απομείωσης, που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω απαίτηση αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 20% του μη καλυμμένου με εξασφαλίσεις τμήματος της απαίτησης προ προβλέψεων, ή 100% εάν οι προβλέψεις απομείωσης αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20% του μη καλυμμένου με εξασφαλίσεις τμήματος της απαίτησης προ προβλέψεων⁵⁶.

Οι απαιτήσεις ή το τμήμα των απαιτήσεων, που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με **κατοικίες** οι οποίες παρουσιάζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, σταθμίζονται είτε με συντελεστή 100%, εάν οι προβλέψεις απομείωσης

⁵³ Η Τράπεζα της Ελλάδος θεωρεί ότι ένα άνοιγμα εξασφαλίζεται πλήρως με εγγραφή βάρους επί **εμπορικών ακινήτων**, μόνον εφόσον πληρούνται αθροιστικά οι εξής προϋποθέσεις:

1. Η αξία του ακινήτου δεν εξαρτάται σε ουσιαστικό βαθμό από την πιστωτική ποιότητα του πιστούχου
2. Ο κίνδυνος του πιστούχου δεν εξαρτάται σε ουσιαστικό βαθμό από την απόδοση του υποκείμενου ακινήτου ή έργου, αλλά από την ικανότητα του πιστούχου να εξοφλήσει την οφειλή από άλλες πηγές
3. Πληρούνται οι ελάχιστες απαιτήσεις για την αναγνώριση των ακινήτων ως εξασφάλιση
4. Το ποσό του ανοίγματος είναι μικρότερο ή ίσο από το 50% της αγοραίας αξίας του ακινήτου.

⁵⁴ Ο συντελεστής 50% εφαρμόζεται στο τμήμα του δανείου (collateralized part) που εκάστοτε πλήρως καλύπτεται με εγγραφή βάρους επί ακινήτου. Στο υπόλοιπο τμήμα (uncollateralized part) εφαρμόζεται ο κατάλληλος συντελεστής σύμφωνα με την κατηγορία του ανοίγματος και την βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας στην οποία εντάσσεται ο πιστούχος.

⁵⁵ Για τους σκοπούς του προσδιορισμού του εξασφαλισμένου τμήματος της απαίτησης σε καθυστέρηση, αποδεκτές εξασφαλίσεις και εγγυήσεις είναι εκείνες που είναι αποδεκτές για τη μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

⁵⁶ Στις απαιτήσεις της κατηγορίας αυτής, μπορεί να εφαρμοστεί συντελεστής 100%, εφόσον ισχύουν αθροιστικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Η απαίτηση καλύπτεται πλήρως από εξασφαλίσεις που γίνονται δεκτές για τη χρήση της Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, συμπεριλαμβανομένων μη επιλέξιμων, για την Τυποποιημένη Προσέγγιση, εξασφαλίσεων, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν υιοθετηθεί τα προβλεπόμενα για την περίπτωση αυτή κριτήρια που διασφαλίζουν την καλή ποιότητα των εξασφαλίσεων.
2. Οι προβλέψεις απομείωσης για την εν λόγω απαίτηση αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 15% της απαίτησης προ προβλέψεων.

που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω πιστοδότηση αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 20% του συνόλου της απαίτησης προ προβλέψεων, είτε 50%, εάν οι προβλέψεις που έχουν σχηματιστεί για την εν λόγω πιστοδότηση αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20% του συνόλου της απαίτησης προ προβλέψεων. Τέλος, το τμήμα της απαίτησης που δεν καλύπτεται πλήρως με κατοικίες, σταθμίζεται σύμφωνα με τα παραπάνω. Οι απαιτήσεις ή το τμήμα των απαιτήσεων που καλύπτονται πλήρως και καθ' ολοκληρία με **εμπορικά ακίνητα** τα οποία βρίσκονται στην Ελλάδα και οι οποίες παρουσιάζουν καθυστέρηση άνω των 90 ημερών, σταθμίζονται κατά 100%.

Ανοίγματα υπαγόμενα σε κανονιστικές κατηγορίες υψηλού κινδύνου.

Εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης **150%**. Επίσης τα ανοίγματα της κατηγορίας αυτής, εφόσον δεν είναι σε καθυστέρηση, ανάλογα υπόκεινται σε στάθμιση είτε **100%**⁵⁷, είτε **50%**^{58, 59}.

Μετοχές και συμμετοχές.

Τα χαρτοφυλάκια μετοχών και συμμετοχών, οι οποίες δεν αφαιρούνται από τα Ι.Κ., σταθμίζονται κατά **100%**.

Ανοίγματα με μορφή καλυμμένων ομολόγων.

Στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής, που βασίζεται σε αυτόν που εφαρμόζεται στα μη εξασφαλισμένα ανοίγματα έναντι του Π.Ι. που τα εκδίδει. Εφαρμόζεται η ακόλουθη αντιστοιχία μεταξύ συντελεστών στάθμισης:

1. Εάν ο συντελεστής για τα ανοίγματα έναντι του ιδρύματος είναι 20%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής **10%**.
2. Αντίστοιχα για τα 50%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής **20%**.
3. Αντίστοιχα για τα 100%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής **50%**.
4. Αντίστοιχα για τα 150%, στα καλυμμένα ομόλογα εφαρμόζεται συντελεστής **100%**.

⁵⁷ Εφόσον οι προβλέψεις απομείωσης είναι τουλάχιστον 20% της αξίας της απαίτησης προ προβλέψεων.

⁵⁸ Εφόσον οι προβλέψεις απομείωσης είναι τουλάχιστον 50% της αξίας της απαίτησης προ προβλέψεων.

⁵⁹ Εφ'απ'όταν το άνοιγμα δεν αφορά πιστώσεις για τις οποίες οι όροι της σύμβασης έχουν τροποποιηθεί προς το ευνοϊκότερο για τον πιστούχο χωρίς αυτό να δικαιολογείται από βελτίωση της πιστοληπτικής του ικανότητας ή από μεταβολές των αγοραίων τιμών (π.χ. επιτόκια) ή γενικότερα δεν είναι σύμφωνοι με την πιστοδοτική πολιτική του Π.Ι. για την έγκριση νέων πιστώσεων.

Ανοίγματα από θέσεις σε τιτλοποίηση.

Υπολογίζονται σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2593/2007.

Ανοίγματα με βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων.

Για όσα υπάρχει ειδική βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α., εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	150%	150%	150%

Πίνακας 11. Ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων και επιχειρήσεων με βραχυπρόθεσμη αξιολόγηση από Ε.Ο.Π.Α.

Ανοίγματα υπό μορφή Μεριδίων σε Οργανισμούς Συλλογικών Επενδύσεων σε Κινητές Αξίες (Ο.Σ.Ε.Κ.Α.).

Εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%⁶⁰, ενώ για όσα υπάρχει πιστοληπτική αξιολόγηση από καθορισμένο Ε.Ο.Π.Α. εφαρμόζεται συντελεστής ως εξής:

Βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας	1	2	3	4	5	6
Συντελεστής στάθμισης	20%	50%	100%	100%	150%	150%

Πίνακας 12. Ανοίγματα υπό μορφή Μεριδίων σε Ο.Σ.Ε.Κ.Α.

Τα Π.Ι. εφόσον πληρούν αθροιστικά συγκεκριμένα κριτήρια επιλεξιμότητας⁶¹, μπορούν να προσδιορίζουν το συντελεστή στάθμισης⁶² για έναν Ο.Σ.Ε.Κ.Α. ως εξής:

⁶⁰ Η Τ.τ.Ε. μπορεί να ορίσει Ο.Σ.Ε.Κ.Α., οι τοποθετήσεις σε μερίδια των οποίων, θεωρούνται ιδιαίτερα υψηλού κινδύνου και θα σταθμίζονται με συντελεστή 150% ή υψηλότερο.

⁶¹ Τα κριτήρια επιλεξιμότητας των Ο.Σ.Ε.Κ.Α. συνοψίζονται ως εξής:

1. Η διαχείριση του Ο.Σ.Ε.Κ.Α. γίνεται από εταιρεία, που υπόκειται σε προληπτική εποπτεία στην Ελλάδα ή άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. ή χώρα-μέλος της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.
2. Το ενημερωτικό δελτίο του Ο.Σ.Ε.Κ.Α. ή άλλο ισοδύναμο έγγραφο περιλαμβάνει:
 - Τις κατηγορίες των στοιχείων ενεργητικού στις οποίες επιτρέπεται να επενδύει ο Ο.Σ.Ε.Κ.Α.
 - Εάν οι επενδύσεις του υπόκεινται σε όρια, τα όρια που ισχύουν και τις μεθόδους υπολογισμού τους
3. Ο Ο.Σ.Ε.Κ.Α. δημοσιοποιεί τουλάχιστον ετήσια έκθεση δραστηριοτήτων, που επιτρέπει την αξιολόγηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, των εσόδων και των συναλλαγών στην περίοδο που καλύπτει η έκθεση.

Η Τ.τ.Ε. δύναται να αναγνωρίσει έναν Ο.Σ.Ε.Κ.Α. ως επιλέξιμο αν πληρούνται τα ανωτέρω κριτήρια και η διαχείρισή του γίνεται από εταιρεία, η οποία υπόκειται σε καθεστώδες εποπτείας ισοδύναμο με το προβλεπόμενο στην κοινοτική νομοθεσία.

⁶² Τα Π.Ι. μπορούν να αναθέτουν σε τρίτο να υπολογίσει και να τους κοινοποιήσει το συντελεστή στάθμισης για τα μερίδια του Ο.Σ.Ε.Κ.Α., υπό τις οι προϋποθέσεις τήρησης των διαδικασιών outsourcing.

- Εάν το Π.Ι. έχει πλήρη γνώση της σύνθεσης των επενδύσεων του Ο.Σ.Ε.Κ.Α., μπορεί να υπολογίσει ένα μέσο συντελεστή στάθμισης για τα μερίδια του Ο.Σ.Ε.Κ.Α. με βάση τις επενδύσεις του.
- Στις περιπτώσεις που το Π.Ι. δεν έχει γνώση της σύνθεσης των επενδύσεων του Ο.Σ.Ε.Κ.Α., μπορεί να υπολογίσει το μέσο συντελεστή στάθμισης για τα μερίδια του Ο.Σ.Ε.Κ.Α., με την παραδοχή ότι ο Ο.Σ.Ε.Κ.Α. επενδύει πρώτα, στο μεγαλύτερο βαθμό, που επιτρέπεται από το σκοπό του, στις κατηγορίες ανοιγμάτων για τις οποίες προβλέπεται η υψηλότερη κεφαλαιακή απαίτηση και στη συνέχεια επενδύει με φθίνουσα σειρά έως το ανώτατο συνολικό όριο των επενδύσεων.

Άλλα στοιχεία.

Στα ενσώματα πάγια στοιχεία του ενεργητικού εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%.

Στα προπληρωθέντα έξοδα και τα μη εισπραχθέντα έσοδα για τα οποία το ίδρυμα δεν είναι σε θέση να προσδιορίσει τον αντισυμβαλλόμενο, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 100%.

Στα μετρητά που βρίσκονται στη διαδικασία της είσπραξης εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 20%, ενώ στα μετρητά στο ταμείο και στα εξομοιούμενα με αυτά στοιχεία εφαρμόζεται συντελεστής 0%.

Στα αποθέματα χρυσού⁶³, εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 0%.

Στα ανοίγματα για τα οποία δεν προβλέπεται διαφορετικά, όσον αφορά τον προσδιορισμό του συντελεστή στάθμισης, εφαρμόζεται συντελεστής 100%.

3.2.4. Υπολογισμός σταθμισμένων ανοιγμάτων

Για τον υπολογισμό των σταθμισμένων ανοιγμάτων, η αξία ανοίγματος πολλαπλασιάζεται με το συντελεστή στάθμισης που ορίζεται ή προσδιορίζεται⁶⁴.

Ο προσδιορισμός των συντελεστών στάθμισης πραγματοποιείται ανάλογα με την κατηγορία στην οποία υπάγεται το άνοιγμα και τη βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας στην οποία κατατάσσεται⁶⁵ από αναγνωρισμένο⁶⁶ Εξωτερικό Οργανισμό

⁶³ Σε ίδιο θησαυροφυλάκιο ή εφόσον είναι υπό κοινή διαχείριση, μέχρι του ποσού των υποχρεώσεων σε χρυσό.

⁶⁴ Εκτός εάν το άνοιγμα αφαιρείται από τα Ι.Κ.

⁶⁵ Όταν υπόκειται σε πιστωτική προστασία, ο συντελεστής του μπορεί να τροποποιηθεί.

Πιστοληπτικής Αξιολόγησης (Ε.Ο.Π.Α.). Ακολούθως παρουσιάζονται οι βαθμίδες αξιολογήσεων⁶⁷ (για μακροπρόθεσμες πιστώσεις) των αναγνωρισμένων 3 μεγαλύτερων διεθνών οίκων⁶⁸.

Moody's Long-Term Rating Definitions		
Aaa	Obligations rated Aaa are judged to be of the highest quality, with minimal credit risk	Investment Graded
Aa	Obligations rated Aa are judged to be of high quality and are subject to very low credit risk	
A	Obligations rated A are considered upper-medium grade and are subject to low credit risk	
Baa	Obligations rated Baa are subject to moderate credit risk. They are considered medium-grade and as such may possess certain speculative characteristics	
Ba	Obligations rated Ba are judged to have speculative elements and are subject to substantial credit risk	Speculative Graded
B	Obligations rated B are considered speculative and are subject to high credit risk	
Caa	Obligations rated Caa are judged to be of poor standing and are subject to very high credit risk	

⁶⁶ Τα ελληνικά Π.Ι. μπορούν να χρησιμοποιούν κατά τον υπολογισμό των σταθμισμένων ανοιγμάτων στο πλαίσιο της Τυποποιημένης Προσέγγισης τις πιστοληπτικές αξιολογήσεις εκείνων των Ε.Ο.Π.Α., τους οποίους η Τ.τ.Ε. έχει αξιολογήσει με δικά της ειδικά κριτήρια και έχει αναγνωρίσει, ότι παρέχουν πιστοληπτικές αξιολογήσεις που δίνονται να χρησιμοποιούνται για το σκοπό αυτό, είτε αυτές πραγματοποιήθηκαν κατόπιν εντολής είτε ήταν αυτόκλητες. Οι βραχυπρόθεσμες πιστοληπτικές αξιολογήσεις μπορούν να χρησιμοποιούνται μόνο για βραχυπρόθεσμα ανοίγματα έναντι ιδρυμάτων του χρηματοπιστωτικού τομέα και επιχειρήσεων. Εάν για ένα άνοιγμα είναι διαθέσιμες δύο πιστοληπτικές αξιολογήσεις από καθορισμένους Ε.Ο.Π.Α., οι οποίες αντιστοιχούν σε διαφορετικούς συντελεστές στάθμισης, θα χρησιμοποιείται η αξιολόγηση που οδηγεί στον υψηλότερο συντελεστή. Κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας οι αναγνωρισμένοι από την Τ.τ.Ε. Ε.Ο.Π.Α. ήταν οι διεθνείς οίκοι: Moody's, Standard & Poor's, Fitch, και πλέον πρόσφατα ο εγχώριος ICAP.

⁶⁷ **Χρηματοπιστωτικά Μέσα Επενδυτικής Κλάσης:** Χαρακτηρίζονται οι θέσεις που κατατάσσονται στην 3η ή μεγαλύτερη διαβάθμιση πιστωτικής ποιότητας από αναγνωρισμένο Ε.Ο.Π.Α. Τα υπόλοιπα χαρακτηρίζονται **Χρηματοπιστωτικά Μέσα Κερδοσκοπικής Κλάσης.**

⁶⁸ Ενδεικτικά παρατίθενται οι πλέον πρόσφατες αξιολογήσεις των οίκων αυτών για επιλεγμένες Τράπεζες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών:

Hellenic Banks Long-Term Ratings	Moody's	Standard & Poor's	Fitch
National Bank of Greece	Aa3	BBB+	B/C-2
Alpha Bank	A1	A-	B/C-2
Eurobank EFG	Aa3	A-	B-2
Emporiki Bank	Aa3	A+	C/D-1
Piraeus Bank	A1	BBB+	B/C-3
Marfin Popular Bank	A3	BBB+	C-2
ATE Bank	Baa1	N/A	C/D-2
Geniki Bank	A3	N/A	N/A
Attica Bank	Ba1	N/A	N/A
Aspis Bank	N/A	N/A	C/D-5

Ca	Obligations rated Ca are highly speculative and are likely in, or very near, default, with some prospect of recovery of principal and interest	
C	Obligations rated C are the lowest rated class of bonds and are typically in default, with little prospect for recovery of principal or interest	
Moody's appends numerical modifiers 1, 2, and 3 to each generic rating classification from Aa through Caa		

Πίνακας 13. Ταξινόμηση Πιστωτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Moody's. Πηγή: Moody's KMV

Standard & Poor's Long-Term Issuer Credit Ratings Definitions		
AAA	An obligor rated 'AAA' has extremely strong capacity to meet its financial commitments. 'AAA' is the highest issuer credit rating assigned	Investment Graded
AA	An obligor rated 'AA' has very strong capacity to meet its financial commitments. It differs from the highest-rated obligors only to a small degree	
A	An obligor rated 'A' has strong capacity to meet its financial commitments but is somewhat more susceptible to the adverse effects of changes in circumstances and economic conditions than obligors in higher-rated categories	
BBB	An obligor rated 'BBB' has adequate capacity to meet its financial commitments. However, adverse economic conditions or changing circumstances are more likely to lead to a weakened capacity of the obligor to meet its financial commitments	
BB	An obligor rated 'BB' is less vulnerable in the near term than other lower-rated obligors. However, it faces major ongoing uncertainties and exposure to adverse business, financial, or economic conditions which could lead to the obligor's inadequate capacity to meet its financial commitments	Speculative Graded
B	An obligor rated 'B' is more vulnerable than the obligors rated 'BB', but the obligor currently has the capacity to meet its financial commitments. Adverse business, financial, or economic conditions will likely impair the obligor's capacity or willingness to meet its financial commitments	
CCC	An obligor rated 'CCC' is currently vulnerable, and is dependent upon favorable business, financial, and economic conditions to meet its financial commitments	
CC	An obligor rated 'CC' is currently highly vulnerable	

The ratings from 'AA' to 'CCC' may be modified by the addition of a plus (+) or minus (-) sign to show relative standing within the major rating categories	
R	An obligor rated 'R' is under regulatory supervision owing to its financial condition. During the pendency of the regulatory supervision the regulators may have the power to favor one class of obligations over others or pay some obligations and not others. Please see Standard & Poor's issue credit ratings for a more detailed description of the effects of regulatory supervision on specific issues or classes of obligations
SD & D	An obligor rated 'SD' (selective default) or 'D' has failed to pay one or more of its financial obligations (rated or unrated) when it came due. A 'D' rating is assigned when Standard & Poor's believes that the default will be a general default and that the obligor will fail to pay all or substantially all of its obligations as they come due. An 'SD' rating is assigned when Standard & Poor's believes that the obligor has selectively defaulted on a specific issue or class of obligations but it will continue to meet its payment obligations on other issues or classes of obligations in a timely manner. Please see Standard & Poor's issue credit ratings for a more detailed description of the effects of a default on specific issues or classes of obligations
NR	An issuer designated NR is not rated

Πίνακας 14. Ταξινόμηση Πιστωτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Standard & Poor's. Πηγή: Standard & Poor's

Fitch International Long-Term Credit Ratings Definitions		
AAA	Highest credit quality. 'AAA' ratings denote the lowest expectation of credit risk. They are assigned only in case of exceptionally strong capacity for payment of financial commitments. This capacity is highly unlikely to be adversely affected by foreseeable events	Investment Graded
AA	Very high credit quality. 'AA' ratings denote expectations of very low credit risk. They indicate very strong capacity for payment of financial commitments. This capacity is not significantly vulnerable to foreseeable events	
A	High credit quality. 'A' ratings denote expectations of low credit risk. The capacity for payment of financial commitments is considered strong. This capacity may, nevertheless, be more vulnerable to changes in circumstances or in economic conditions than is the case for higher ratings	

BBB	Good credit quality. 'BBB' ratings indicate that there are currently expectations of low credit risk. The capacity for payment of financial commitments is considered adequate but adverse changes in circumstances and economic conditions are more likely to impair this capacity. This is the lowest investment grade category	Speculative Graded
BB	Speculative. 'BB' ratings indicate that there is a possibility of credit risk developing, particularly as the result of adverse economic change over time; however, business or financial alternatives may be available to allow financial commitments to be met. Securities rated in this category are not investment grade	
B	Highly speculative. For issuers and performing obligations, 'B' ratings indicate that significant credit risk is present, but a limited margin of safety remains. Financial commitments are currently being met; however, capacity for continued payment is contingent upon a sustained, favorable business and economic environment. For individual obligations, may indicate distressed or defaulted obligations with potential for extremely high recoveries. Such obligations would possess a Recovery Rating of 'RR1' (outstanding).	
CCC	For issuers and performing obligations, default is a real possibility. Capacity for meeting financial commitments is solely reliant upon sustained, favorable business or economic conditions. For individual obligations, may indicate distressed or defaulted obligations with potential for average to superior levels of recovery. Differences in credit quality may be denoted by plus/minus distinctions. Such obligations typically would possess a Recovery Rating of 'RR2' (superior), or 'RR3' (good) or 'RR4' (average).	
CC	For issuers and performing obligations, default of some kind appears probable. For individual obligations, may indicate distressed or defaulted obligations with a Recovery Rating of 'RR4' (average) or 'RR5' (below average).	
C	For issuers and performing obligations, default is imminent. For individual obligations, may indicate distressed or defaulted obligations with potential for below-average to poor recoveries. Such obligations would possess a Recovery Rating of 'RR6' (poor).	

RD	Indicates an entity that has failed to make due payments (within the applicable grace period) on some but not all material financial obligations, but continues to honor other classes of obligations
D	Indicates an entity or sovereign that has defaulted on all of its financial obligations. Default generally is defined as one of the following: Failure of an obligor to make timely payment of principal and/or interest under the contractual terms of any financial obligation; The bankruptcy filings, administration, receivership, liquidation or other winding-up or cessation of business of an obligor; The distressed or other coercive exchange of an obligation, where creditors were offered securities with diminished structural or economic terms compared with the existing obligation
The modifiers "+" or "-" may be appended to a rating to denote relative status within major rating categories. Such suffixes are not added to the 'AAA' Long-term rating category, to categories below 'CCC', or to Short-term ratings other than 'F1'. (The +/- modifiers are only used to denote issues within the CCC category, whereas issuers are only rated CCC without the use of modifiers.)	

Πίνακας 15. Ταξινόμηση Πιστοληπτικής Αξιολόγησης Μακροχρόνιου Δανεισμού κατά Fitch. Πηγή: Fitch

3.3. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Πιστωτικού Κινδύνου βάσει Προσέγγισης Εσωτερικών Διαβαθμίσεων⁶⁹

Τα Π.Ι. μπορούν να χρησιμοποιήσουν την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων (Π.Ε.Δ.) κατόπιν ειδικής άδειας από την Τ.τ.Ε. Η εν λόγω άδεια παρέχεται μόνον εφόσον πιστοποιηθεί ότι τα συστήματα που εφαρμόζονται για τη διαχείριση και τη διαβάθμιση των ανοιγμάτων που υπόκεινται σε πιστωτικό κίνδυνο, είναι έγκυρα και εφαρμόζονται με ακεραιότητα⁷⁰.

⁶⁹ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2589/2007.

⁷⁰ Όσα Π.Ι. εφαρμόζουν την Π.Ε.Δ. για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου, την εφαρμόζουν για όλα τα χρηματοδοτικά τους ανοίγματα, καθώς και τα χρηματοδοτικά ανοίγματα οποιαδήποτε μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών αυτής. Επίσης, αν ένα Π.Ι. παύσει να ανταποκρίνεται επαρκώς, υποχρεούται να το γνωστοποιήσει στην Τ.τ.Ε. και να της υποβάλει χρονοδιάγραμμα ενεργειών για την σύντομη επάνοδό του σε κατάσταση συμμόρφωσης

3.3.1. Κατηγορίες Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων Προσέγγισης Εσωτερικών

Διαβαθμίσεων

Κάθε χρηματοδοτικό άνοιγμα κατατάσσεται από το Π.Ι. ως άνοιγμα έναντι:

α. Κεντρικών κυβερνήσεων ή κεντρικών τραπεζών⁷¹

β. Ιδρυμάτων⁷²

γ. Επιχειρήσεων⁷³

δ. Λιανικής τραπεζικής^{74, 75}

ε. Μετοχές και συμμετοχές⁷⁶

στ. Θέσεις σε τιτλοποίηση

⁷¹ Κατηγορία στην οποία εντάσσονται επίσης και ανοίγματα έναντι Διεθνών Οργανισμών όπως Ε.Ε., Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, Πολυμερών Τραπεζών Ανάπτυξης, τοπικών αρχών και περιφερειακών κυβερνήσεων κρατών-μελών της Ε.Ε. ή της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας, καθώς και Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών εγκατεστημένων σε αυτές, τα ανοίγματα έναντι των οποίων θεωρούνται από τις τοπικές εποπτικές αρχές ως ανοίγματα έναντι κεντρικών κυβερνήσεων.

⁷² Κατηγορία στην οποία εντάσσονται: Π.Ι. και Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ., Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης, περιφερειακές κυβερνήσεις και τοπικές αρχές, Δημόσιες Επιχειρήσεις και Οργανισμοί κ.λπ.

⁷³ Κατηγορία στην οποία εντάσσονται ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, μεγέθους και ύψους πωλήσεων, απαιτήσεις από φυσικά πρόσωπα άνω του €1 εκατ. εφόσον δεν πληρούν τα κριτήρια ώστε να θεωρηθούν ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, όλα τα λοιπά ανοίγματα τα οποία δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για να ενταχθούν στις υπόλοιπες κατηγορίες.

⁷⁴ Κατηγορία στην οποία κατατάσσονται τα ανοίγματα που πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Αφορούν φυσικό πρόσωπο ή πρόσωπα ή επιχείρηση μικρού ή μεσαίου μεγέθους, ανεξαρτήτως νομικής μορφής
2. Σε περίπτωση που το άνοιγμα είναι έναντι επιχείρησης μικρού ή μεσαίου μεγέθους, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, το συνολικό ποσό που οφείλει ο πιστούχος ή ομάδα συνδεδεμένων πιστούχων στο Π.Ι. και σε οποιαδήποτε μητρική επιχείρηση και τις θυγατρικές της, συνυπολογιζόμενων των κάθε είδους απαιτήσεων σε καθυστέρηση, καθώς και των ανοιγμάτων που εξασφαλίζονται με ακίνητη περιουσία, δεν υπερβαίνει το €1 εκατ.
3. Εντάσσονται σε ένα μεγάλο αριθμό ανοιγμάτων με παρόμοια χαρακτηριστικά
4. Η διαχείρισή τους δεν προσομοιάζει με την εξατομικευμένη διαχείριση των ανοιγμάτων έναντι επιχειρήσεων
5. Υπάρχει διαχρονική συνέπεια στη διαχείριση κινδύνων.

Ανοίγματα, τα οποία μειώθηκαν κάτω του €1 εκατ. αποκλειστικά λόγω σταδιακής εξόφλησης, δεν εντάσσονται στην εν λόγω κατηγορία.

⁷⁵ Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει τις κάτωθι τρεις υποκατηγορίες:

1. Απαιτήσεις έναντι φυσικών προσώπων που είναι πλήρως καλυμμένες με κατοικίες
2. Ανακυκλούμενα ανοίγματα λιανικής, στην οποία εντάσσονται τα ανοίγματα που πληρούν αθροιστικά τις ακόλουθες προϋποθέσεις:
 - Είναι ανοίγματα έναντι ιδιωτών (φυσικών προσώπων)
 - Τα ανοίγματα είναι ανακυκλούμενα, μη εξασφαλισμένα και, στο βαθμό που δεν έχουν εκταμιευθεί, άμεσα και άνευ όρων ακυρώσιμα από το Π.Ι. Στην κατηγορία αυτή επιτρέπεται και η υπαγωγή ανοιγμάτων από πιστώσεις (όρια) που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι έχουν εξασφάλιση καθότι είναι συνδεδεμένες με λογαριασμό μισθοδοσίας. Στην περίπτωση αυτή, τα ανακτώμενα από τους λογαριασμούς αυτούς ποσά δεν συνυπολογίζονται στην εκτίμηση του L.G.D.
 - Το ανώτατο άνοιγμα έναντι ενός μεμονωμένου ιδιώτη δεν υπερβαίνει το ποσό των €100 χιλ.
 - Τα υποχαρτοφυλάκια των απαιτήσεων της υποκατηγορίας αυτής παρουσιάζουν χαμηλή μεταβλητότητα ποσοστών ζημίας σε σχέση με το μέσο επίπεδο ζημιών για το εν λόγω υποχαρτοφυλάκιο
3. Λοιπά ανοίγματα λιανικού χαρτοφυλακίου.

⁷⁶ Ειδική υποκατηγορία των ανοιγμάτων υπό μορφή μετοχών αποτελούν οι επενδύσεις υπό μορφή μεριδίων Ο.Σ.Ε.Κ.Α. και οι θέσεις σε επενδυτικά κεφάλαια υψηλής μόχλευσης (hedge funds).

ζ. Λοιπά στοιχεία ενεργητικού που δεν αφορούν πιστώσεις.

3.3.2. Συστήματα Διαβάθμισης

Ως **Σύστημα Διαβάθμισης**⁷⁷ νοείται το σύνολο των μεθοδολογιών, διαδικασιών, ελέγχων, συστημάτων πληροφορικής και βάσεων δεδομένων που υποστηρίζουν την αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου και την ταξινόμηση των χρηματοδοτικών ανοιγμάτων σε βαθμίδες κινδύνου ή σε ομάδες με ομοειδή χαρακτηριστικά κινδύνου, καθώς και την ποσοτικοποίηση των παραμέτρων πιστωτικού κινδύνου⁷⁸. Τα συστήματα διαβάθμισης παρέχουν ουσιαστική αξιολόγηση των χαρακτηριστικών του πιστούχου και των πιστοδοτήσεων, ουσιαστική διαφοροποίηση του κινδύνου, καθώς και ακριβείς και συνεπείς εκτιμήσεις του παραμέτρων κινδύνου⁷⁹. Η συνέπεια της ταξινόμησης θα ισχύει για όλες τις σχετικές επιχειρηματικές δραστηριότητες, τις διοικητικές μονάδες και τις γεωγραφικές περιοχές όπου δραστηριοποιείται το Π.Ι.

Χρηματοδοτικά ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, ιδρυμάτων, κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών.

Λαμβάνονται υπόψη ξεχωριστά, τα χαρακτηριστικά κινδύνου του πιστούχου από τα χαρακτηριστικά κινδύνου της πιστοδότησης (δισδιάστατο σύστημα διαβάθμισης). Η **πρώτη διάσταση** αφορά στην **κλίμακα διαβάθμισης πιστούχων**⁸⁰, σχετίζεται με την Πιθανότητας Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου και απεικονίζει αποκλειστικά την πιστοληπτική του

⁷⁷ Κάθε σύστημα διαβάθμισης χαρακτηρίζεται από τις παρακάτω **4 ιδιότητες**:

1. Αντικειμενικότητα: πολιτική η οποία διασφαλίζει ότι οι διαβαθμίσεις εφαρμόζονται με συνέπεια στους πιστούχους και τις πιστοδοτήσεις και οι έχοντες παρόμοιο επίπεδο κινδύνου ταξινομούνται στην ίδια βαθμίδα ή ομάδα
2. Ακρίβεια: πολιτική που σχετίζεται με την αναμενόμενη επίδοση του συστήματος διαβάθμισης (ανάλυση διακύμανσης)
3. Σταθερότητα: που απαιτεί πολιτική που εξασφαλίζει ότι σε γενικές γραμμές οι διαβαθμίσεις και οι εκτιμήσεις δεν μεταβάλλονται όταν δεν μεταβάλλεται και ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος
4. Συντηρητικότητα: πολιτική που προσδιορίζει τα αίτια που δημιουργούν αβεβαιότητα στις διαβαθμίσεις, καθώς και το βαθμό συντηρητικότητας που εφαρμόζεται συνεπεία της αβεβαιότητας.

⁷⁸ Τα κριτήρια και οι διαδικασίες ταξινόμησης σε βαθμίδες κινδύνου ή ομάδες με ομοειδή χαρακτηριστικά κινδύνου θα επανεξετάζονται περιοδικά προκειμένου να διασφαλιστεί ότι εξακολουθούν να είναι κατάλληλα και συμβατά με τις συνθήκες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

⁷⁹ Τα συστήματα διαβάθμισης καθώς και η λογική σχεδιασμού τους είναι τεκμηριωμένα και καταγεγραμμένα, το δε Π.Ι. έχει υιοθετήσει και υλοποιήσει επαρκείς διαδικασίες επικύρωσης.

⁸⁰ Ως **βαθμίδα πιστούχου** νοείται μια κατηγορία κινδύνου, στην οποία οι πιστούχοι ταξινομούνται με βάση ένα σύνολο προκαθορισμένων και διακριτών κριτηρίων διαβάθμισης, που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της Πιθανότητας Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου. Το Π.Ι. τεκμηριώνει γραπτώς τη σχέση των βαθμίδων, με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του επιπέδου του εν λόγω κινδύνου.

ικανότητα. Η κλίμακα διαβάθμισης πιστούχων θα περιλαμβάνει τουλάχιστον 9 βαθμίδες για πιστούχους που δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης και τουλάχιστον 1 για πιστούχους που έχουν περιέλθει σε κατάσταση αθέτησης (Default). Τα Π.Ι. με χαρτοφυλάκια που παρουσιάζουν μεγάλη συγκέντρωση σε συγκεκριμένα τμήματα της αγοράς ή/και σε εύρος κινδύνου αθέτησης, θα έχουν επαρκή αριθμό βαθμίδων εντός αυτού του εύρους ώστε να αποφεύγεται υπερβολική συγκέντρωση πιστούχων σε μία βαθμίδα. Σημαντικές συγκεντρώσεις (μεγαλύτερες του 25%) σε μία βαθμίδα μπορούν να γίνουν δεκτές μόνον εφόσον αιτιολογούνται επαρκώς με εμπειρικά στοιχεία. Η **δεύτερη διάσταση** του συστήματος διαβάθμισης αφορά την **κλίμακα διαβάθμισης πιστοδοτήσεων**⁸¹, σχετίζεται με την Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης Υποχρέωσης και απεικονίζει τα χαρακτηριστικά της πιστοδότησης που σχετίζονται με αυτήν, όπως εξασφαλίσεις, κλπ.

Χρηματοδοτικά Ανοίγματα λιανικής τραπεζικής

Τα συστήματα διαβάθμισης θα απεικονίζουν τόσο τον κίνδυνο του πιστούχου όσο και τον κίνδυνο της πιστοδότησης και θα λαμβάνουν υπόψη όλα τα χαρακτηριστικά (πιστούχου και πιστοδότησης) που επηρεάζουν τον αναλαμβανόμενο κίνδυνο⁸². Κατά την ταξινόμηση των ανοιγμάτων σε βαθμίδες, τα Π.Ι. πρέπει να εξετάζουν τουλάχιστον τους ακόλουθους παράγοντες κινδύνου:

1. Τα χαρακτηριστικά κινδύνου του πιστούχου
2. Τα χαρακτηριστικά κινδύνου της πιστοδότησης περιλαμβανομένου του είδους του προϊόντος ή της εξασφάλισης, ή αμφοτέρων⁸³
3. Την καθυστέρηση⁸⁴ στην ανάκτηση.

3.3.3. Παράμετροι Πιστωτικού Κινδύνου

Οι τιμές των μεταβλητών που εισάγονται στην Π.Ε.Δ. για τον υπολογισμό των σταθμισμένων ποσών και των ποσών αναμενόμενης ζημίας είναι: η Πιθανότητα

⁸¹ Ως **βαθμίδα πιστοδότησης** νοείται μια κατηγορία κινδύνου, στην οποία οι πιστοδοτήσεις ταξινομούνται με βάση ένα σύνολο προκαθορισμένων και διακριτών κριτηρίων διαβάθμισης, που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της ζημίας ως ποσοστού του χρηματοδοτικού ανοίγματος (LGD).

⁸² Τα Π.Ι. πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν ότι η διαδικασία ταξινόμησης των ανοιγμάτων σε βαθμίδες ή ομάδες με ομοειδή χαρακτηριστικά επιτυγχάνει την ουσιαστική διαφοροποίηση των κινδύνων, την ομαδοποίηση των ανοιγμάτων με βάση επαρκώς ομοιογενή χαρακτηριστικά και επιτρέπει την αξιόπιστη και συνεπή εκτίμηση των παραμέτρων κινδύνου ανά βαθμίδα ή ομάδα.

⁸³ Τα Π.Ι. πρέπει να έχουν υιοθετήσει διαδικασίες για την αντιμετώπιση περιπτώσεων στις οποίες περισσότερα του ενός ανοίγματα καλύπτονται από την ίδια εξασφάλιση.

⁸⁴ Εκτός εάν το Π.Ι. τεκμηριώσει επαρκώς, ότι δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα κινδύνου για το σχετικό άνοιγμα.

Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (Probability of Default – PD), η Αναμενόμενη Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης Υποχρέωσης (Loss Given Default – LGD), η Αξία Ανοίγματος (ή Έκθεση σε περίπτωση Αθέτησης Αντισυμβαλλόμενου) και κατά περίπτωση η Υπολειπόμενη Αξία έως τη Λήξη της Απαίτησης ή Ληκτότητα (Effective Maturity – M).

Τα Π.Ι. επιλέγουν είτε να εκτιμούν εσωτερικά μόνο την PD και να λαμβάνουν τις τιμές για τις υπόλοιπες μεταβλητές όπως εξαρχής προσδιορίζονται⁸⁵, είτε να υπολογίζουν το σύνολο αυτών εσωτερικά⁸⁶. Οι εκτιμήσεις των παραμέτρων αυτών υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη τα ιστορικά δεδομένα και τις εμπειρικές ενδείξεις και δεν στηρίζονται αποκλειστικά σε υποκειμενικές κρίσεις, είναι εύλογες και βασίζονται στους κυριότερους παράγοντες που προσδιορίζουν τις παραμέτρους κινδύνου⁸⁷. Τα Π.Ι. θα λαμβάνουν υπόψη τους κάθε μεταβολή στην πιστοδοτική πολιτική και πρακτικής ή στις διαδικασίες επανείσπραξης κατά τις περιόδους συλλογής των στοιχείων, όπως επίσης θα λαμβάνουν υπόψη στις εκτιμήσεις τους τις επιπτώσεις των τεχνολογικών εξελίξεων, καθώς και τα νέα δεδομένα και λοιπές πληροφορίες, καθώς αυτές καθίστανται διαθέσιμες. Τα Π.Ι. θα επανεξετάζουν και αναθεωρούν τις εκτιμήσεις τους οποτεδήποτε προκύπτουν νέες πληροφορίες και τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Ο πληθυσμός των ανοιγμάτων που αντιστοιχούν στα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τις εκτιμήσεις, οι πιστοδοτικές πολιτικές και οι πρακτικές που ίσχυαν κατά την περίοδο για την οποία συγκεντρώθηκαν τα δεδομένα και τα άλλα σχετικά χαρακτηριστικά θα είναι αντιπροσωπευτικά και των ανοιγμάτων και των πολιτικών του Π.Ι. καθώς και της βάσης επί της οποίας έγινε η ποσοτικοποίηση των παραμέτρων, ώστε να διασφαλίζεται η ακρίβεια και η ευρωστία των εκτιμήσεων⁸⁸.

Πιθανότητα Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (PD)

Ως **Αθέτηση Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου** ορίζεται είτε το γεγονός ότι το Π.Ι. θεωρεί ότι ο πιστούχος είναι ευλόγως πιθανό να μην εκπληρώσει στο σύνολό

⁸⁵ Στη διεθνή βιβλιογραφία αλλά όχι στις ΠΔΤΕ, η προσέγγιση αυτή καλείται **Θεμελιώδης** (Foundation).

⁸⁶ Στη διεθνή βιβλιογραφία αλλά όχι στις ΠΔΤΕ, η προσέγγιση αυτή καλείται **Εξελιγμένη** (Advanced). Η μέθοδος αυτή οδηγεί σε χαμηλότερο επίπεδο κεφαλαιακών απαιτήσεων.

⁸⁷ Όσο λιγότερα δεδομένα διαθέτει το Π.Ι. τόσο πιο συντηρητικές πρέπει να είναι οι εκτιμήσεις του.

⁸⁸ Το Π.Ι. κατά την διαμόρφωση των εκτιμήσεών του θα τις αναπροσαρμόζει με ένα περιθώριο συντηρητικότητας το οποίο θα εξαρτάται από το αναμενόμενο εύρος του σφάλματος της εκτίμησης.

τους τις υποχρεώσεις πληρωμών του⁸⁹, είτε ότι ο πιστούχος έχει εμφανίσει ουσιαστική⁹⁰ καθυστέρηση (άνω των 90 ημερών⁹¹) στην αποπληρωμή κάποιας εκ των υποχρεώσεών του. Για τον υπολογισμό των ημερών καθυστέρησης στην αποπληρωμή υποχρεώσεων διευκρινίζονται ότι: για πιστώσεις με τη μορφή αλληλόχρεου λογαριασμού και άλλες πιστώσεις με βάση εγκεκριμένο όριο, θεωρείται ότι υπάρχει καθυστέρηση από την ημέρα που ο πιστούχος υπερβεί το εγκεκριμένο όριο⁹², ειδοποιηθεί ότι διαθέτει όριο χαμηλότερο από το τρέχον υπόλοιπο ή έχει πιστωθεί χωρίς έγκριση και το σχετικό ποσό (υπέρβασης, μείωσης ορίου ή/και ανάληψης) είναι ουσιαστικό⁹³. Σε περίπτωση που υπάρχουν τακτές συμβατικές ημερομηνίες πληρωμών (ανακύκλωση, πληρωμή τόκων), η μη τήρηση αυτών θα πρέπει να θεωρηθεί ένδειξη πιθανότητας μη εκπλήρωσης των υποχρεώσεων του πιστούχου. Για τα ανοίγματα μέσω πιστωτικών καρτών η ημερομηνία πληρωμής της δόσης (Due Date) θα αποτελεί την έναρξη της περιόδου μέτρησης των ημερών σε καθυστέρηση. Η εκτίμηση της PD γίνεται με βάση το μακροχρόνιο μέσο όρο των ετησίων ποσοστών αθέτησης που παρατηρήθηκαν στην εκάστοτε βαθμίδα. Το Π.Ι. μπορεί είτε να συσχετίζεται ή αντιστοιχίζει τις βαθμίδες του εσωτερικού του συστήματος διαβάθμισης με την κλίμακα διαβάθμισης ενός

⁸⁹ Σε περίοδο 1 έτους.

⁹⁰ **Ουσιαστική καθυστέρηση** θεωρείται ότι υπάρχει όταν το ποσό της καθυστέρησης υπερβαίνει το μεγαλύτερο μεταξύ των:

1. 5% της δόσης, εφόσον υπάρχουν προκαθορισμένες δόσεις, ή το 2% του εν ισχύ ορίου, εφόσον πρόκειται για ανοικτό αλληλόχρεο λογαριασμό ή άλλης μορφής ανακυκλούμενη πίστωση, για την εξυπηρέτηση της οποίας δεν προβλέπονται συμβατικές δόσεις και
2. € 500 για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, € 100 για ανοίγματα λιανικής εξασφαλιζόμενα με κατοικίες και €50 για τα λοιπά ανοίγματα.

Επίσης ως **μη ουσιαστική καθυστέρηση** θεωρείται αυτή για την οποία μπορεί να τεκμηριωθεί ότι οφείλεται σε τεχνικούς λόγους (π.χ. διένεξη ως προς τον τρόπο υπολογισμού χρεώσεων κ.λπ.). Σημειώνεται ότι η ύπαρξη σημαντικού αριθμού τεχνικών καθυστερήσεων αποτελεί ένδειξη αυξημένου λειτουργικού κινδύνου.

Η Τ.τ.Ε. μπορεί να επιτρέψει σε Π.Ι. να θέσει διαφορετικά από τα προβλεπόμενα ανωτέρω όρια, υπό προϋποθέσεις. Τα όρια αυτά δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να υπερβαίνουν το 10% της δόσης ή το 5% του εν ισχύ πιστωτικού ορίου.

⁹¹ Αν ο πιστούχος είναι Δημόσιος Οργανισμός ή Επιχείρηση εντός Ελλάδας, οι μέρες καθυστέρησης καθορίζονται σε 180. Για Δημόσιους Οργανισμούς και Επιχειρήσεις και βρίσκονται σε άλλες χώρες-μέλη της Ε.Ε. ο αριθμός των ημερών καθυστέρησης θα είναι αυτός που ορίζεται από τις τοπικές εποπτικές αρχές. Για τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής, τα οποία καλύπτονται με κατοικίες, έναντι πιστούχων που είναι κάτοικοι Ελλάδας οι μέρες καθυστέρησης αυξάνονται σε 180. Για τα ίδια ανοίγματα, τα οποία καλύπτονται με ακίνητα έναντι πιστούχων που είναι κάτοικοι άλλων χωρών-μελών της Ε.Ε. ο αριθμός των ημερών καθυστέρησης θα είναι αυτός που ορίζεται από τις τοπικές εποπτικές αρχές.

Καθυστέρηση μεγαλύτερη από την οριζόμενη στην εν λόγω υποπαράγραφο θα γίνεται επίσης αποδεκτή από την Τράπεζα της Ελλάδος σε ορισμένες περιπτώσεις πιστώσεων προς αντισυμβαλλομένους, κατοίκους χωρών μελών της ΕΕ και μόνον εφόσον η διάρκεια αυτή έχει γίνει δεκτή από τις εποπτικές αρχές της χώρας κατοικίας του αντισυμβαλλομένου

⁹² Ως **εγκεκριμένο όριο** νοείται το όριο που έχει επίσημα γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη.

⁹³ Ειδικά στην κατηγορία αυτή θα πρέπει να υπάρχουν επαρκείς διαδικασίες ώστε το ύψος του ορίου να αντικατοπτρίζει την πιστοληπτική ικανότητα του πιστούχου.

Ε.Ο.Π.Α. και αποδίδει στη συνέχεια σε αυτές το ποσοστό αθέτησης των βαθμίδων της κλίμακας του Ε.Ο.Π.Α. (θα πρέπει να τηρείται αναλογία στη συσχέτιση και να αποφεύγεται κάθε μεροληψία ή ασυνέπεια⁹⁴) είτε να χρησιμοποιεί στατιστικά υποδείγματα για την πρόβλεψη της PD.

Για την εκτίμηση της PD θα χρησιμοποιείται ιστορική χρονολογική σειρά η οποία⁹⁵ θα καλύπτει τουλάχιστον 5 έτη⁹⁶. Εάν υπάρχει διαθέσιμη μεγαλύτερη χρονολογική σειρά, για οποιαδήποτε πηγή από αυτές που το Π.Ι. έχει αποφασίσει να χρησιμοποιήσει και τα αντίστοιχα δεδομένα είναι κατάλληλα, θα χρησιμοποιείται αυτή η μεγαλύτερη ιστορική περίοδος. Η εκτίμηση για αυτή την PD δεν μπορεί να λαμβάνεται μικρότερη του 0,03%. Η εκτίμηση της PD πιστούχων που βρίσκονται ήδη σε αθέτηση είναι 100%

Μορφές Πιστωτικής Προστασίας⁹⁷

Τα Π.Ι. που χρησιμοποιούν την Π.Ε.Δ. για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και στις περιπτώσεις που δεν χρησιμοποιούνται εσωτερικές εκτιμήσεις για το LGD, αλλά οι εποπτικά καθοριζόμενες τιμές, δύνανται να αναγνωρίζουν την ύπαρξη μειωμένου πιστωτικού κινδύνου κατά τον υπολογισμό των σταθμισμένων ανοιγμάτων⁹⁸. Για το σκοπό αυτό, ως **πιστωτική προστασία** αναγνωρίζεται:

Η Χρηματοδοτούμενη Πιστωτική Προστασία που παρέχεται από:

1. Χρηματοοικονομικές εξασφαλίσεις⁹⁹
2. Εμπράγματα εξασφαλίσεις και ειδικότερα:
 - i. Εμπορικά ακίνητα και κατοικίες
 - ii. Αποκτηθείσες εμπορικές απαιτήσεις

⁹⁴ Το Π.Ι. να τεκμηριώνει γραπτώς τη βάση στην οποία στηρίχθηκε η αντιστοίχιση.

⁹⁵ Χρησιμοποιούνται είτε εξωτερικές, είτε εσωτερικές, είτε κοινές πηγές δεδομένων, είτε κάποιος συνδυασμός των τριών, με ενσωμάτωση και των εποχικών διακυμάνσεων.

⁹⁶ Για μία τουλάχιστον από τις πηγές που προαναφέρθηκαν.

⁹⁷ Η αναγνώρισή τους υπόκειται σε συγκεκριμένες προϋποθέσεις.

⁹⁸ Ένα χρηματοδοτικό άνοιγμα για το οποίο αναγνωρίζεται μείωση του πιστωτικού κινδύνου δεν επιτρέπεται, σε καμία περίπτωση, να οδηγεί σε μεγαλύτερο ποσό σταθμισμένου ανοίγματος ή αναμενόμενης ζημίας από ένα ταυτόσημο άνοιγμα για το οποίο δεν υπάρχει μείωση του πιστωτικού κινδύνου.

⁹⁹ Καταθέσεις μετρητών ή μέσων εξομοιούμενων με μετρητά που τηρούνται στο Π.Ι. δανειοδότη (π.χ. πιστοποιητικά καταθέσεων), χρεωστικοί τίτλοι που έχουν πιστοληπτική αξιολόγηση από αναγνωρισμένο Ε.Ο.Π.Α. και κατατάσσονται σε βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας 1 έως 4 υπό προϋποθέσεις, χρεωστικοί τίτλοι που εκδίδονται από Π.Ι. και Α.Χ.Ε.Π.Ε.Υ, αλλά δεν έχουν πιστοληπτική αξιολόγηση από αναγνωρισμένο Ε.Ο.Π.Α. υπό προϋποθέσεις, χρεωστικοί τίτλοι που έχουν βραχυπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση από αναγνωρισμένο Ε.Ο.Π.Α. και κατατάσσονται στη βαθμίδα πιστωτικής ποιότητας 1 έως 3, μετοχές ή μετατρέψιμες ομολογίες που περιλαμβάνονται σε κύριο δείκτη αναγνωρισμένου χρηματιστηρίου, μετοχές ή μετατρέψιμες ομολογίες που δεν περιλαμβάνονται σε κύριο δείκτη αλλά είναι διαπραγματεύσιμες σε αναγνωρισμένο χρηματιστήριο, αποθέματα χρυσού, μερίδια Ο.Σ.Ε.Κ.Α. υπό προϋποθέσεις, ενεχυριασμένα ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής υπό προϋποθέσεις κ.λπ.

- iii. Λοιπές εμπράγματα εξασφαλίσεις ήτοι:
 - Αυτοκίνητα στα οποία παρακρατείται η κυριότητα.
 - Πλοία που δίνονται ως εξασφάλιση εμπορικών πιστώσεων
- 3. Συμβάσεις – πλαίσια συμφητισμού που καλύπτουν συναλλαγές επαναγοράς, δανειοδοσίας ή δανειοληψίας τίτλων ή εμπορευμάτων και/ή άλλες συναλλαγές με όρους κεφαλαιαγοράς
- 4. Λοιπές μορφές χρηματοδοτούμενης πιστωτικής προστασίας.

Η Μη Χρηματοδοτούμενη Πιστωτική Προστασία που παρέχεται από:

1. Εγγυήσεις
2. Πιστωτικά Παράγωγα¹⁰⁰.

Αναμενόμενη Ποσοστιαία Ζημία σε Περίπτωση Αθέτησης Υποχρέωσης Αντισυμβαλλόμενου (LGD)¹⁰¹

Η ποσοστιαία ζημία προκύπτει από το ποσοστό ανάκτησης του αξίας του ανοίγματος κατά την στιγμή της αθέτησης εκ μέρους του αντισυμβαλλόμενου¹⁰².

Για τα ανοίγματα που είναι ήδη σε αθέτηση, η LGD προκύπτει ως άθροισμα της αναμενόμενης ζημίας με βάση την καλύτερη εκτίμηση του Π.Ι. κάτω από τις τρέχουσες οικονομικές συνθήκες και της ενδεχόμενης επιπρόσθετης μη αναμενόμενης ζημίας κατά τη διάρκεια της περιόδου ρευστοποίησης.

Τα Π.Ι. εκτιμούν την LGD με βάση το σταθμισμένο μέσο όρο των πραγματοποιηθεισών ποσοστιαίων ζημιών, λαμβάνοντας υπόψη ως σταθμίσεις όλες τις παρατηρηθείσες αθετήσεις¹⁰³.

¹⁰⁰ Συμβάσεις της μορφής Credit Default Swaps, Total Return Swaps, Cedit Linked Notes.

¹⁰¹ Schuermann (2004) για περισσότερη ανάλυση και συσχέτιση με κλάδους, επιχειρηματικούς κύκλους κ.λπ.

¹⁰² Στο βαθμό που κατά την εκτίμηση της LGD λαμβάνεται υπόψη η ύπαρξη εξασφάλισης, η εκτίμηση αυτή δε θα βασίζεται αποκλειστικά στην εκτιμώμενη αγοραία αξία της εξασφάλισης αλλά θα λαμβάνει υπόψη την επίπτωση από ενδεχόμενη αδυναμία του Π.Ι. να αποκτήσει σε σύντομο χρονικό διάστημα τον έλεγχο της εξασφάλισης και να τη ρευστοποιήσει. Ειδικότερα:

1. Στη διαδικασία εκτίμησης του ποσοστού ανάκτησης, υπεισέρχεται η χρονική διάσταση και επομένως οι ταμειακές ροές που θα προκύψουν από τη διαδικασία ρευστοποίησης πρέπει να προεξοφληθούν, προκειμένου η παρούσα αξία τους να αφαιρεθεί από τη συνολική οφειλή τη στιγμή της αθέτησης της υποχρέωσης
2. Το επιτόκιο προεξόφλησης μπορεί να επιλέγεται ανάλογα με την αγορά, το είδος της πιστοδότησης ή τις διαδικασίες ρευστοποίησης που ακολουθούνται
3. Για την εκτίμηση της ζημίας συνυπολογίζονται όλα τα άμεσα και έμμεσα έξοδα που επιβαρύνουν τη διαδικασία είσπραξης μιας απαίτησης σε αθέτηση
4. Τα άμεσα και έμμεσα έξοδα περιλαμβάνουν: κόστη διαχείρισης και είσπραξης απαιτήσεων, κόστος ανάθεσης υπηρεσιών είσπραξης (outsourcing) και ένα ποσοστό των λοιπών τρεχόντων εξόδων.

¹⁰³ Επίσης θα χρησιμοποιούν εκτιμήσεις του LGD που είναι κατάλληλες για περιόδους οικονομικής ύφεσης εάν οι εκτιμήσεις αυτές είναι πιο συντηρητικές από το μακροπρόθεσμο μέσο όρο, προσδιορίζοντας ενδεδεδιγμένες συνθήκες ύφεσης για κάθε κατηγορία ανοιγμάτων όπως νοούνται οι συνθήκες εκείνες υπό τις

LGD έναντι Κεντρικών Κυβερνήσεων και Κεντρικών Τραπεζών, Ιδρυμάτων και Επιχειρήσεων

Για τα ανοίγματα αυτά χρησιμοποιούνται οι παρακάτω τιμές¹⁰⁴ LGD:

1. 45% εφόσον το άνοιγμα είναι κανονικής εξοφλητικής προτεραιότητας και δεν καλύπτεται συνολικά ή εν μέρει με αποδεκτές εξασφαλίσεις
2. 75% εφόσον το άνοιγμα είναι ήσσονος εξοφλητικής προτεραιότητας και δεν καλύπτεται συνολικά ή εν μέρει με αποδεκτές εξασφαλίσεις

Τα Π.Ι. μπορούν να αναπροσαρμόζουν την LGD λαμβάνοντας υπόψη χρηματοδοτούμενη και μη χρηματοδοτούμενη πιστωτική προστασία¹⁰⁵.

Τα Π.Ι. δύνανται να χρησιμοποιούν και εσωτερικές εκτιμήσεις για την LGD κατόπιν ειδικής έγκρισης της Τ.τ.Ε. Οι εκτιμήσεις της LGD θα βασίζονται σε δεδομένα χρονολογικής σειράς που, θα καλύπτουν περίοδο τουλάχιστον 5 ετών. Η περίοδος αυτή θα επιμηκύνεται σταδιακά ετησίως κατά ένα χρόνο μέχρι να φτάσει κατ' ελάχιστον τα 7. Εάν το Π.Ι. έχει στη διάθεσή του περίοδο παρατήρησης μεγαλύτερη από την προβλεπόμενη για οποιαδήποτε πηγή δεδομένων και τα αντίστοιχα δεδομένα είναι κατάλληλα, θα λαμβάνεται υπόψη αυτή η μεγαλύτερη περίοδος.

Τυχόν μη χρηματοδοτούμενη πιστωτική προστασία που έχει παρασχεθεί για συγκεκριμένο άνοιγμα μπορεί να αναγνωρίζεται με αναπροσαρμογή των εκτιμήσεων της PD και της LGD¹⁰⁶.

οποιές οι παράγοντες κινδύνου, που αφορούν το εν λόγω χαρτοφυλάκιο, οδηγούν σε εκτίμηση αναμενόμενης ζημίας σημαντικά υψηλότερης από την αντίστοιχη σε κανονικές συνθήκες.

¹⁰⁴ Στα ανοίγματα υπό τη μορφή καλυμμένων ομολόγων, μπορεί να εφαρμοστεί LGD = 12,5%.

¹⁰⁵ Για να αναγνωριστεί η επίδραση εγγυήσεων στην εκτίμηση της LGD, θα πρέπει να ισχύουν τουλάχιστον οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Τα Π.Ι. διατυπώνουν σαφώς τα κριτήρια με βάση τα οποία επιλέγουν τους εγγυητές που αναγνωρίζουν για τον υπολογισμό των σταθμισμένων ανοιγμάτων
2. Η ταξινόμηση των εγγυητών στο σύστημα διαβάθμισης του Π.Ι. υπόκειται στις ίδιες προϋποθέσεις που προβλέπονται για την ταξινόμηση των πιστούχων
3. Η παρεχόμενη εγγύηση θα υποστηρίζεται από έγγραφη σύμβαση, δεν θα προβλέπεται δυνατότητα ακύρωσής της από τον εγγυητή και θα ισχύει έως να αποπληρωθεί πλήρως η υποχρέωσή του μέχρι του ποσού και για τη διάρκεια ισχύος της εγγύησης
4. Η σύμβαση θα έχει νομική ισχύ σε κάθε χώρα στην οποία ο εγγυητής έχει περιουσιακά στοιχεία, που μπορούν να κατασχεθούν με δικαστική απόφαση
5. Τα κριτήρια προσαρμογής των βαθμίδων πιστοδότησης, των ομάδων ή των εκτιμήσεων της LG λαμβάνουν υπόψη: τη δυνατότητα και την πρόθεση του εγγυητή να καταβάλει την εγγύηση, την πιθανή ημερομηνία των ενδεχόμενων πληρωμών του εγγυητή, την ενδεχόμενη συσχέτιση της ικανότητας καταβολής της εγγύησης από τον εγγυητή με την ικανότητα αποπληρωμής του πιστούχου, την ύπαρξη τυχόν υπολειπόμενων κινδύνων κ.λπ.

¹⁰⁶ Σε κάθε περίπτωση το Π.Ι. δεν εφαρμόζει σε εγγυημένα ανοίγματα αναπροσαρμοσμένη τιμή της PD ή της LGD, τέτοια ώστε, ο συντελεστής στάθμισης που προκύπτει με βάση αυτές τις (αναπροσαρμοσμένες) τιμές να

LGD για Ανοίγματα Λιανικής Τραπεζικής

Για ανοίγματα λιανικής τραπεζικής τα Π.Ι. χρησιμοποιούν εσωτερικές εκτιμήσεις βασίζονται σε δεδομένα που καλύπτουν περίοδο τουλάχιστον 5 ετών¹⁰⁷. Επίσης μπορεί να μην αποδίδεται η ίδια βαρύτητα σε όλα τα ιστορικά δεδομένα της χρονοσειράς εάν μπορεί να τεκμηριωθεί ικανοποιητικά ότι τα πλέον πρόσφατα δεδομένα έχουν καλύτερη προβλεπτική ικανότητα των ποσοστών ζημίας, από τα παλαιότερα.

Υπολειπόμενη Αξία έως τη Λήξη της Απαιτήσης – Ληκτότητα (M)

Προφανής είναι η σημασία και της Ληκτότητας που συνίσταται στο γεγονός ότι όσο μεγαλύτερη είναι αυτή τόσο μεγαλύτερος είναι και ο πιστωτικός κίνδυνος που φέρει το άνοιγμα.

Τα Π.Ι. χρησιμοποιούν τις εξής τιμές¹⁰⁸: 0,5 έτη για ανοίγματα από συναλλαγές επαναγοράς και από συναλλαγές δανειοδοσίας ή δανειοληψίας τίτλων ή εμπορευμάτων και 2,5 έτη για όλα τα υπόλοιπα ανοίγματα¹⁰⁹.

Για τα χρηματοοικονομικά μέσα με καθορισμένο χρονοδιάγραμμα χρηματορροών, το M υπολογίζεται με την:

Εξίσωση: Υπολογισμός Ληκτότητας για Ανοίγματα με καθορισμένο χρονοδιάγραμμα χρηματορροών:

$$M = \sum_{t=1}^n t \times \frac{CF_t}{\sum_{t=1}^n CF_t}$$

Όπου:

CF_t: Οι χρηματορροές (κεφάλαιο, πληρωμές τόκων και προμήθειες) που καταβάλλει ο οφειλέτης την περίοδο t βάσει σύμβασης.

Για παράγωγα, που υπάγονται σε σύμβαση-πλαίσιο συμψηφισμού, το M είναι το μικρότερο μεταξύ του 1 έτους και της σταθμισμένης μέσης εναπομένουσας ληκτότητας του ανοίγματος¹¹⁰. Επίσης όσα είναι πλήρως ή σχεδόν πλήρως

είναι χαμηλότερος από εκείνον που θα εφαρμοζόταν σε συγκρίσιμο, άμεσο άνοιγμα έναντι του εγγυητή. Το ίδιο ισχύει και για τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής.

¹⁰⁷ Ειδικά κατά την πρώτη εφαρμογή της Π.Ε.Δ. για τον υπολογισμό κεφαλαιακών απαιτήσεων αρκούν δεδομένα που καλύπτουν περίοδο 3 ετών αυξανόμενη σταδιακά κατ' έτος ώστε να φθάσει τα απαιτούμενα 5.

¹⁰⁸ Το M δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 5 έτη σε καμία περίπτωση.

¹⁰⁹ Για τα ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων που είναι εγκατεστημένες στην Ε.Ε. και έχουν κύκλο εργασιών και ενεργητικό σε ενοποιημένη βάση κάτω των €500 εκατ., επιτρέπεται η χρησιμοποίηση αυτού του M.

¹¹⁰ Το ονομαστικό ποσό κάθε ανοίγματος που υπάγεται στην σύμβαση-πλαίσιο χρησιμοποιείται για τη στάθμιση της ληκτότητας του ανοίγματος αυτού.

καλυπτόμενα από εξασφαλίσεις και από συναλλαγές δανεισμού περιθωρίου, το M είναι το μεγαλύτερο μεταξύ των 10 ημερών και της σταθμισμένης μέσης εναπομένουσας ληκτότητας των συναλλαγών. Για κάθε άλλο μέσο ή εάν το Π.Ι. δεν είναι σε θέση να υπολογίσει το M, η τιμή του M είναι το μικρότερο μεταξύ του 1 έτους και του ανώτατου χρονικού διαστήματος (σε έτη) που έχει ακόμα στη διάθεσή του ο οφειλέτης για να εκπληρώσει πλήρως τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Ανοίγματα Ειδικού Δανεισμού

Εντός της υποκατηγορίας αυτής μπορεί να γίνει περαιτέρω διαχωρισμός σε πέντε ομάδες:

1. Χρηματοδότηση έργων (Project Finance) που αφορά χρηματοδοτήσεις για σύνθετα, μεγάλα και μεγάλης αξίας έργα και εγκαταστάσεις όπως π.χ. παραγωγής ενέργειας, ορυχεία, υποδομές μεταφορών, τηλεπικοινωνιών κ.λπ.¹¹¹
2. Χρηματοδότηση για αγορά περιουσιακού στοιχείου (Object Finance) που αφορά χρηματοδότηση για απόκτηση περιουσιακού στοιχείου όπου η αποπληρωμή του δανείου εξαρτάται από τα έσοδα που προέρχονται από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο π.χ. η χρηματοδότηση για την αγορά πλοίων, αεροσκαφών, στόλων οχημάτων κ.λπ.¹¹²
3. Χρηματοδότηση βασικών εμπορευμάτων (Commodities Finance) που αφορά βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση αποθεμάτων ή εμπορευμάτων που διαπραγματεύονται σε χρηματιστήρια π.χ. πετρέλαιο, μεταλλεύματα, αγροτικά προϊόντα, όπου η αποπληρωμή του δανείου προκύπτει από τα έσοδα της πώλησης του εμπορεύματος και όπου ο δανειζόμενος δεν έχει ίδια δυνατότητα αποπληρωμής του δανείου

¹¹¹ Επίσης εντάσσονται πιστώσεις προς κοινοπραξίες που έχουν συσταθεί ειδικά για την εκτέλεση κάποιου μεγάλου τεχνικού έργου, όχι όμως πιστώσεις προς τεχνικές εταιρείες που συμμετέχουν στην κοινοπραξία.

¹¹² Στις πιστοδοτήσεις αυτές δεν περιλαμβάνονται:

1. Πιστοδοτήσεις προς την ακτοπλοία, καθώς σε αυτή την περίπτωση η αποπληρωμή της πιστοδοτικής διευκόλυνσης στηρίζεται στην ικανότητα ολόκληρης της επιχειρηματικής οντότητας, να παράγει έσοδα από την εκμετάλλευση του συνόλου των παγίων της
2. Χρηματοδότηση κατασκευής πλοίου, για όσο χρονικό διάστημα διαρκεί η κατασκευή, καθώς ακόμα αυτό το πάγιο στοιχείο δεν έχει αρχίσει να παράγει έσοδα, στα οποία να μπορεί να στηριχθεί η αποπληρωμή της υποχρέωσης.

Σε αυτές τις περιπτώσεις τα ανοίγματα των Π.Ι. εντάσσονται στην κατηγορία των επιχειρηματικών ανοιγμάτων.

4. Χρηματοδότηση ακινήτων που αποφέρουν εισόδημα (Income Producing Real Estate) που αφορά χρηματοδότηση της κατασκευής ή και της εξαγοράς ακινήτων τα οποία αποφέρουν εισόδημα όπως π.χ. συγκροτήματα γραφείων, ενοικιαζόμενοι χώροι, πολυκατοικίες, ξενοδοχεία, βιομηχανικοί και αποθηκευτικοί χώροι. Και σε αυτή την περίπτωση η αποπληρωμή του δανείου εξαρτάται από το παραγόμενο εισόδημα του χρηματοδοτούμενου στοιχείου.

Στις περιπτώσεις αυτές, τα Π.Ι. οφείλουν να αξιολογούν τις ειδικές χρηματοδοτήσεις ώστε να τις ταξινομήσουν σε 1 από 5 βαθμίδες κινδύνου¹¹³. Τα κριτήρια οδηγούν στην ταξινόμηση¹¹⁴ σε 4 βαθμίδες οι οποίες δεν έχουν παρουσιάσει αθέτηση υποχρέωσης¹¹⁵. Η 5^η βαθμίδα αντιστοιχεί σε ανοίγματα που έχουν παρουσιάσει αθέτηση.

Οι συντελεστές στάθμισης κινδύνου για κάθε βαθμίδα ανάλογα και με την εναπομένουσα διάρκεια της πιστοδότησης παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα¹¹⁶:

Εναπομένουσα Ληκτότητα	Βαθμίδα 1	Βαθμίδα 2	Βαθμίδα 3	Βαθμίδα 4	Βαθμίδα 5
> των 2,5 ετών	50%	70%	115%	250%	0%
≤ των 2,5 ετών	70%	90%	115%	250%	0%

Πίνακας 16. Ανοίγματα Ειδικού Δανεισμού

Για τον προσδιορισμό της αναμενόμενης ζημίας χρησιμοποιείται ο πίνακας:

Εναπομένουσα Ληκτότητα	Βαθμίδα 1	Βαθμίδα 2	Βαθμίδα 3	Βαθμίδα 4	Βαθμίδα 5
> των 2,5 ετών	0%	0,4%	2,8%	8%	50%
≤ των 2,5 ετών	0,4%	0,8%	2,8%	8%	50%

¹¹³ Η αξιολόγηση των ανοιγμάτων βασίζεται στα κάτωθι κριτήρια:

1. Χρηματοοικονομική ανάλυση
2. Πολιτικό και νομικό περιβάλλον
3. Χαρακτηριστικά των συναλλαγών και/ή των περιουσιακών στοιχείων
4. Οικονομική ευρωστία του χρηματοδότη και του κυρίου του έργου, περιλαμβανομένης κάθε ροής εσόδων από συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (Σ.Δ.Ι.Τ.)
5. Πακέτο εγγυήσεων και εξασφαλίσεων.

¹¹⁴ Τα Π.Ι. οφείλουν να ελέγχουν την ταξινόμηση αλλά και τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία αυτή διεξάγεται, τουλάχιστον ετησίως.

¹¹⁵ Οι βαθμίδες αυτές ορίζονται ως: ισχυρή, καλή, ικανοποιητική, ασθενής.

¹¹⁶ Τα Π.Ι. δύνανται να εφαρμόζουν την προνομιακή στάθμιση 50% σε ανοίγματα της βαθμίδας 1 και 70% σε της βαθμίδας 2 για δάνεια εναπομένουσας διάρκειας άνω των 2,5 ετών, μετά από έγκριση της Τ.τ.Ε.

Εξισώσεις Υπολογισμού Παραμέτρων Πιστωτικού Κινδύνου

Εξίσωση 1: Υπολογισμός συντελεστή συσχέτισης για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, ιδρυμάτων, κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών:

$$R = 0,12 \times \left(\frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}} \right) + 0,24 \times \left(1 - \frac{1 - e^{-50 \times PD}}{1 - e^{-50}} \right)$$

Εξίσωση 2: Υπολογισμός συντελεστή προσαρμογής ληκτότητας (εξομάλυνσης) για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων, ιδρυμάτων, κεντρικών κυβερνήσεων και κεντρικών τραπεζών:

$$b = [0,11852 - 0,05478 \times (\ln PD)]^2$$

Εξίσωση 3α: Υπολογισμός Κεφαλαιακής Απαίτησης ως ποσοστό %:

$$K = \left\{ LCD \times N \left[\frac{G(PD)}{(1-R)^{0,5}} + \left(\frac{R}{1-R} \right)^{0,5} \times G(0,999) \right] - PD \times LCD \right\} \times \frac{1 + (M - 2,5) \times b}{1 - 1,5 \times b}$$

Όπου:

$N(x)$: η αθροιστική συνάρτηση κατανομής μιας τυποποιημένης κανονικής τυχαίας μεταβλητής (δηλαδή η πιθανότητα να είναι $\leq x$, για μια κανονική τυχαία μεταβλητή με μέσο όρο 0 και $\sigma^2 = 1$)

$G(z)$: η αντίστροφη αθροιστική συνάρτηση κατανομής μιας τυποποιημένης κανονικής τυχαίας μεταβλητής (δηλαδή η τιμή του x ώστε $N(x) = z$)

Εξίσωση 3β: Υπολογισμός Στοιχείων Ενεργητικού Σταθμισμένων ως προς τον Πιστωτικό Κίνδυνο:

$$RWA = K \times 12,5 \times EAD$$

Εξίσωση 4: Υπολογισμός Κεφαλαιακής Απαίτησης ως ποσό:

$$CC = CR_{\min} \times RWA$$

Όπου:

CR_{\min} : Ελάχιστη Κεφαλαιακή Απαίτηση (8%)

Για ανοίγματα έναντι επιχειρήσεων σε όμιλο με κύκλο εργασιών σε ενοποιημένη βάση, μικρότερο των € 50 εκατ., τα Π.Ι. μπορούν να εφαρμόζουν για τον υπολογισμό του συντελεστή συσχέτισης (R) την ακόλουθη εξίσωση.

Εξίσωση 5: Υπολογισμός συντελεστή συσχέτισης για ανοίγματα έναντι Μ.Μ.Ε. που ανήκουν στο επιχειρηματικό χαρτοφυλάκιο:

$$R_{SME} = R - 0,04 \times \left[1 - \left(\frac{S-5}{45} \right) \right]$$

Όπου:

S: Το ύψος των ενοποιημένων πωλήσεων της Μ.Μ.Ε.

Αντίστοιχα υπολογίζονται και για τα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής¹¹⁷.

Εξίσωση 6: Υπολογισμός συντελεστή συσχέτισης για ανοίγματα λιανικής τραπεζικής:

$$R = 0,03 \times \left(\frac{1 - e^{-35 \times PD}}{1 - e^{-35}} \right) + 0,16 \times \left(1 - \frac{1 - e^{-35 \times PD}}{1 - e^{-35}} \right)$$

Εξίσωση 7α: Υπολογισμός Κεφαλαιακής Απαίτησης ως ποσοστό %:

$$K = \left\{ LGD \times N \left[\frac{G(PD)}{(1-R)^{0,5}} + \left(\frac{R}{1-R} \right)^{0,5} \times G(0,999) \right] - PD \times LGD \right\}$$

Εξίσωση 7β: Υπολογισμός Στοιχείων Ενεργητικού Σταθμισμένων ως προς τον Πιστωτικό Κίνδυνο:

$$RWA = K \times 12,5 \times EAD$$

Εξίσωση 8: Υπολογισμός Κεφαλαιακής Απαίτησης ως ποσό:

$$CC = CR_{\min} \times RWA$$

Εξίσωση 9: Υπολογισμός Αναμενόμενης Ζημίας (Έκθεση σε περίπτωση Αθέτησης Αντισυμβαλλόμενου) ως ποσοστό %:

$$EL = PD \times LGD$$

Εξίσωση 10: Υπολογισμός Αναμενόμενης Ζημίας (Έκθεση σε περίπτωση Αθέτησης Αντισυμβαλλόμενου) ως ποσό:

$$EAD = EL \times AV$$

Όπου:

EAD: Αξία έκθεσης σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενου

AV: Αξία ανοίγματος

¹¹⁷ Στην περίπτωση αυτή δεν υφίσταται εξίσωση προσαρμογής ωριμότητας (Maturity Adjustment).

3.4. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Λειτουργικού Κινδύνου¹¹⁸

Οι τρεις τρόποι¹¹⁹ με τους οποίους τα Π.Ι. μπορούν να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου είναι οι κάτωθι:

1. Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη (Basic Indicator Approach – B.I.A.)
2. Τυποποιημένη Προσέγγιση¹²⁰ (Standardized Approach – S.A.)
3. Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης¹²¹ (Advanced Measurement Approaches – A.M.A)

Η επιλεγθείσα προσέγγιση¹²² θα εφαρμόζεται σε ατομική και σε ενοποιημένη βάση.

3.4.1. Προσέγγιση Βασικού Δείκτη

Με την Προσέγγιση αυτή, οι κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου ανέρχονται στο **15%** του Σχετικού Δείκτη Εισοδήματος (Σ.Δ.Ε.). Ως Σ.Δ.Ε. ορίζεται ο μέσος όρος των 3 τελευταίων ετών¹²³, πριν την ημερομηνία αναφοράς, των Ακαθάριστων Λειτουργικών Εσόδων (Gross Operating Income – GOI)¹²⁴. Ο Σ.Δ.Ε. υπολογίζεται ως το άθροισμα των ετήσιων παρατηρήσεων, για

¹¹⁸ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2590/2007.

¹¹⁹ Η προσέγγιση που επιλέγεται θα πρέπει να είναι ανάλογη με την πολυπλοκότητα και το μέγεθος των κινδύνων του Π.Ι.

¹²⁰ Μετά από σύμφωνη γνώμη της Τ.τ.Ε.

¹²¹ Κατόπιν άδειας από την Τ.τ.Ε.

¹²² Τα Π.Ι. τα οποία, χρησιμοποιούν την Τυποποιημένη Προσέγγιση ή τις Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης δεν επιτρέπεται να επανέλθουν στη χρήση απλούστερης προσέγγισης εκτός ειδικών περιπτώσεων.

¹²³ Ο τριετής μέσος όρος υπολογίζεται με βάση τις 3 τελευταίες δωδεκάμηνες παρατηρήσεις στο τέλος κάθε διαχειριστικής χρήσης.

¹²⁴ Για τα Π.Ι. που εφαρμόζουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, στο GOI περιλαμβάνονται (ως αλγεβρικό άθροισμα) τα εξής:

1. Τόκοι και εξομοιούμενα έσοδα
2. Τόκοι και εξομοιούμενα έξοδα.
3. Έσοδα από μερίσματα
4. Έσοδα από αμοιβές και προμήθειες
5. Έξοδα από αμοιβές και προμήθειες
6. Καθαρά Πραγματοποιημένα Κέρδη/Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα που δεν επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των Αποτελεσμάτων, εφόσον περιλαμβάνονται στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών
7. Καθαρά Κέρδη/Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα Διαθέσιμα προς Πώληση
8. Καθαρά Κέρδη/Ζημιές από χρηματοοικονομικά μέσα που επιμετρούνται στην εύλογη αξία μέσω των Αποτελεσμάτων, εφόσον περιλαμβάνονται στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών
9. Κέρδη/Ζημιές από την αντιστάθμιση χρηματοοικονομικών μέσων
10. Συναλλαγματικές Διαφορές
11. Λοιπά λειτουργικά έσοδα.

Για Π.Ι. που εφαρμόζουν το Κ.Λ.Σ.Τ. στο GOI περιλαμβάνονται (ως αλγεβρικό άθροισμα) τα εξής:

1. Τόκοι εισπρακτέοι και εξομοιούμενα έσοδα
2. Τόκοι πληρωτέοι και εξομοιούμενα έξοδα

τις οποίες υπάρχουν θετικά μεγέθη διαιρούμενο με το πλήθος τους. Δηλαδή εάν για κάποια παρατήρηση το GOI είναι αρνητικό ή μηδενικό, δεν προσμετράται στον υπολογισμό.

Τα στοιχεία, που αποτελούν το GOI υπολογίζονται πριν την αφαίρεση προβλέψεων (γενικών και ειδικών) και λειτουργικών εξόδων¹²⁵. Επίσης δεν λαμβάνονται υπόψη τα πραγματοποιηθέντα κέρδη ή ζημιές από την πώληση στοιχείων που δεν ανήκουν στο εποπτικό χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, τα έκτακτα ή μη επαναλαμβανόμενα έσοδα και τα έσοδα από ασφαλιστικές εργασίες. Σε αλγεβρικούς όρους έχουμε:

$$K^{OR}_{BIA} = \frac{(\sum_{i=1}^3 GOI_i \times 0,15)}{3}$$

Όπου:

K^{OR}_{BIA} : Κεφαλαιακή απαίτηση λειτουργικού κινδύνου βάσει προσέγγισης βασικού δείκτη

GOI: Ετήσια ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα (θετικό εισόδημα)

3.4.2. Τυποποιημένη Προσέγγιση

Για την υιοθέτηση αυτής της Προσέγγισης, απαιτείται να πληρούνται όλα τα κριτήρια και οι προϋποθέσεις¹²⁶ για την εφαρμογής της.

Τα Π.Ι. αφού κατανείμουν τις δραστηριότητές τους στις κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων που παρατίθενται στον Πίνακα κατωτέρω, υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι λειτουργικού κινδύνου για κάθε επιχειρηματική δραστηριότητα, ως τον μέσο όρο των 3 τελευταίων ετών των GOI σταθμισμένων με τους συντελεστές του Πίνακα. Τα Π.Ι. υποχρεούνται να

3. Έσοδα από μετοχές και άλλους τίτλους μεταβλητής ή σταθερής απόδοσης
4. Προμήθειες και αμοιβές εισπρακτέες
5. Προμήθειες και αμοιβές πληρωτέες
6. Καθαρό αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές πράξεις
7. Άλλα έσοδα εκμετάλλευσης.

¹²⁵ Τα λειτουργικά έξοδα περιλαμβάνουν και τα έξοδα εξωτερικής ανάθεσης υπηρεσιών (outsourcing), σε επιχειρήσεις που δεν είναι μητρικές ή θυγατρικές του πιστωτικού ιδρύματος, ούτε θυγατρικές επιχείρησης της οποίας είναι θυγατρική και το Π.Ι. Τα έξοδα αυτά επιτρέπεται να μειώνουν τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα, αν καταβάλλονται σε επιχειρήσεις που εποπτεύονται ισοδύναμως με Π.Ι.

¹²⁶ Ενδεικτικά περιλαμβάνονται: η ύπαρξη ξεχωριστής και επαρκώς στελεχωμένης μονάδας διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου, η ύπαρξη ενός τεκμηριωμένο και επαρκούς συστήματος για την εκτίμηση και τη διαχείριση λειτουργικού κινδύνου, η ύπαρξη διαδικασιών συστηματικής παρακολούθησης των δεδομένων του, συμπεριλαμβανομένης της καταχώρησης των ζημιών σε Βάση Δεδομένων, πραγματοποίηση τακτικής επανεξέτασης, κ.λπ.

αναπτύξουν και να τεκμηριώσουν γραπτώς συγκεκριμένες πολιτικές και κριτήρια¹²⁷ για την κατηγοριοποίηση¹²⁸.

Κατηγορία Επιχειρηματικής Δραστηριότητας	Δραστηριότητες ανά κατηγορία	Συντελεστής Στάθμισης
Υπηρεσίες προς Επιχειρήσεις ¹²⁹ (Corporate Finance)	Αναδοχή και τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (με ή χωρίς ανάληψη κινδύνου αγοράς) Υπηρεσίες συνδεδεμένες με την αναδοχή (underwriting)	18%
Διαπραγμάτευση και πωλήσεις χρηματοπιστωτικών μέσων (Trading and Sales)	Εκτέλεση εντολών και διαπραγμάτευση για ίδιο λογαριασμό ή λογαριασμό πελατών Λήψη και διαβίβαση εντολών χρηματοπιστωτικών μέσων Εκμετάλλευση πολυμερών συστημάτων διαπραγμάτευσης τίτλων Διαμεσολάβηση στις διατραπεζικές χρηματαγορές	18%
Λιανική τραπεζική ¹³⁰ (Retail Banking)	Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων	12%

¹²⁷ Η ταξινόμηση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

1. Όλες οι λειτουργίες ενός Π.Ι. πρέπει να αντιστοιχίζονται σε κάποια από τις προκαθορισμένες κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, χωρίς επικαλύψεις
2. Οι δραστηριότητες που δεν εμπίπτουν σε κάποια από αυτές, αλλά αποτελούν υποστηρικτικές λειτουργίες (ancillary functions), θα ταξινομούνται στην κατηγορία δραστηριότητας που υποστηρίζουν
3. Αν οι εν λόγω δραστηριότητες έχουν υποστηρικτικό χαρακτήρα για περισσότερες της μίας επιχειρηματικές δραστηριότητες, θα πρέπει να προσδιορίζονται από τα Π.Ι. αντικειμενικά κριτήρια κατηγοριοποίησής τους
4. Σε περίπτωση που δεν είναι εφικτή η κατηγοριοποίηση μιας λειτουργίας, τότε αυτή θα λαμβάνει τον υψηλότερο συντελεστή (18%). Τον ίδιο και οι τυχόν υποστηρικτικές σε αυτή λειτουργίες
5. Τα Π.Ι. μπορούν να χρησιμοποιούν τις δικές τους μεθοδολογίες εσωτερικής τιμολόγησης για την κατανομή των εσόδων ανά τομέα δραστηριότητας
6. Η ταξινόμηση των δραστηριοτήτων πρέπει να είναι συμβατή με τους ορισμούς των δραστηριοτήτων που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι πιστωτικού κινδύνου και κινδύνου αγοράς
7. Η διοίκηση του Π.Ι. είναι υπεύθυνη για τη διαμόρφωση πολιτικής αντιστοίχισης των Σχετικών Δεικτών και των τομέων δραστηριότητας
8. Η διαδικασία αντιστοίχισης θα πρέπει να υπόκειται σε ανεξάρτητη επανεξέταση.

¹²⁸ Τα κριτήρια αντιστοίχισης πρέπει να αναθεωρούνται και να προσαρμόζονται σε συνάρτηση με την εξέλιξη και τις μεταβολές των δραστηριοτήτων και των κινδύνων.

¹²⁹ Υπηρεσίες επενδυτικών συμβουλών για θέματα κεφαλαιακής διάρθρωσης, βιομηχανικής στρατηγικής και συναφή θέματα, συγχωνεύσεων και εξαγορών επιχειρήσεων, έρευνα επενδύσεων και χρηματοοικονομική ανάλυση, καθώς και κάθε άλλη μορφή γενικών συστάσεων επί συναλλαγών.

¹³⁰ Δραστηριότητες με φυσικά πρόσωπα ή με μικρομεσαίες επιχειρήσεις που ικανοποιούν τα κριτήρια για την υπαγωγή στην κλάση των ανοιγμάτων λιανικής τραπεζικής.

Εμπορική τραπεζική (Commercial Banking)	Αποδοχή καταθέσεων και άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων Χορηγήσεις Χρηματοδοτική μίσθωση Εγγυήσεις και αναλήψεις υποχρεώσεων	15%
Διενέργεια και διακανονισμός πληρωμών (Payment & Settlement)	Πράξεις διενέργειας πληρωμών περιλαμβανομένης της μεταφοράς κεφαλαίων Έκδοση και διαχείριση μέσων πληρωμής	18%
Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης (Agency Services)	Υπηρεσίες φύλαξης και διαχείρισης χρηματοπιστωτικών μέσων για λογαριασμό πελατών και συναφείς υπηρεσίες όπως η διαχείριση διαθεσίμων	15%
Διαχείριση περιουσιακών στοιχείων (Asset Management)	Διαχείριση χαρτοφυλακίου και Ο.Σ.Ε.Κ.Α. Άλλες μορφές διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων	12%
Υπηρεσίες διαμεσολάβησης σε πελάτες λιανικής ¹³¹ (Retail Brokerage)	Λήψη και διαβίβαση εντολών χρηματοπιστωτικών μέσων Τοποθέτηση χρηματοπιστωτικών μέσων (χωρίς ανάληψη κινδύνου) Εκτέλεση εντολών πελατών	12%

Πίνακας 17. Κατηγορίες επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και συντελεστές στάθμισης

Ως **Σχετικός Δείκτης Εισοδήματος** ορίζονται τα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα κατά κατηγορία επιχειρηματικής δραστηριότητας ανά έτος, όπως υπολογίζονται και για την Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη¹³². Σε αλγεβρικούς όρους έχουμε:

$$K_{STA}^{OR} = \left\{ \frac{\sum_{j=1}^3 [\sum_{i=1}^8 (GOI_{ij}^{BU} \times \beta_i)]}{3} \right\}$$

Όπου:

K_{STA}^{OR} : Κεφαλαιακή απαίτηση λειτουργικού κινδύνου βάσει τυποποιημένης προσέγγισης

GOI^{BU} : Ετήσια ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα (θετικό εισόδημα) ανά επιχειρηματική δραστηριότητα

¹³¹ Δραστηριότητες με φυσικά πρόσωπα ή με Μ.Μ.Ε. που ικανοποιούν τα κριτήρια για υπαγωγή στα ανοίγματα λιανικής τραπεζικής.

¹³² Τυχόν αρνητικές αξίες από μία ή περισσότερες επιχειρηματικές δραστηριότητες, μπορούν να καταλογισθούν στο σύνολο του GOI. Εάν, όμως, η αθροισμένη κεφαλαιακή απαίτηση όλων των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός ενός δεδομένου έτους είναι συνολικά αρνητική, τότε για τον υπολογισμό του μέσου όρου αυτή λαμβάνεται υπόψη στον αριθμητή με μηδενική αξία.

β: Συντελεστής στάθμισης λειτουργικού κινδύνου ανά επιχειρηματική δραστηριότητα

Ένα απλό παράδειγμα υπολογισμού κεφαλαιακών απαιτήσεων λειτουργικού κινδύνου σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση θα ακολουθούσε τα παρακάτω βήματα:

1. Υπολογισμός του GOI ανά έτος και ανά επιχειρηματική δραστηριότητα¹³³ (3 ετήσιες παρατηρήσεις ανά 8 επιχειρηματικές δραστηριότητες).
2. Πολλαπλασιασμός των 24 παρατηρήσεων με τους αντίστοιχους συντελεστές στάθμισης λειτουργικού κινδύνου¹³⁴ για τον προσδιορισμό των Weighted GOI
3. Πρόσθεση των σταθμισμένων ποσών καθέτως (ανά έτος) λαμβάνοντας υπόψη τα θετικά και αρνητικά πρόσημα.
4. Πιθανό συνολικό αρνητικό άθροισμα για κάποιο έτος μηδενίζεται.
5. Υπολογισμός του μέσου όρου με πρόσθεση των 3 ετών και διαίρεση με το 3.

Παράδειγμα υπολογισμού κεφαλαιακής απαίτησης λειτουργικού κινδύνου βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης						
Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα (G.O.I.)			Συντελεστής Στάθμισης	Σταθμισμένα Ακαθάριστα Λειτουργικά Έσοδα (W.G.O.I.)		
X - 2	X - 1	X		X - 2	X - 1	X
10	10	10	18%	1,80	1,80	1,80
20	-60	30	18%	3,60	-10,8	5,40
-10	10	20	12%	-1,20	1,20	2,40
20	20	30	12%	2,40	2,40	3,60
20	15	10	15%	3,00	2,25	1,50
10	-40	10	18%	1,80	-7,20	1,80
20	15	0	15%	3,00	2,25	0,00
0	20	30	12%	0,00	2,40	3,60
90	-10	140	Σύνολα	14,40	-5,70	20,10
Διόρθωση Αρνητικών Ποσών				14,40	0,00	20,10
Μέσος Όρος = Κεφαλαιακή Απαίτηση Λειτουργικού Κινδύνου						11,50

Πίνακας 18. Παράδειγμα υπολογισμού κεφαλαιακής απαίτησης λειτουργικού κινδύνου βάσει Τυποποιημένης Προσέγγισης

¹³³ Τα ποσά μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά.

¹³⁴ Τα ποσά μπορεί να είναι θετικά ή αρνητικά.

3.4.3. Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση

Στο πλαίσιο της Τυποποιημένης Προσέγγισης και κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδος, τα Π.Ι. μπορούν να κάνουν χρήση **Εναλλακτικού Σχετικού Δείκτη** για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της λιανικής τραπεζικής και της εμπορικής τραπεζικής, εφόσον τηρούνται και κάποιες ειδικές προϋποθέσεις¹³⁵. Ο **Εναλλακτικός Σχετικός Δείκτης** είναι ο τριετής μέσος όρος του συνολικού ονομαστικού ποσού των απαιτήσεων πελατών¹³⁶ πολλαπλασιασμένος επί κοινό συντελεστή στάθμισης 15%, επί συντελεστή 0,035. Σε αλγεβρικούς όρους έχουμε:

$$K^{OR}_{STAalt} = 0,035 \times \left(\frac{\sum_{i=1}^3 GOI^{RCB}_i \times \beta^{OR}_{STAalt}}{3} \right)$$

Όπου:

K^{OR}_{STAalt} : Κεφαλαιακή απαίτηση λειτουργικού κινδύνου βάσει εναλλακτικής τυποποιημένης προσέγγισης

GOI^{RCB} : Ετήσια ακαθάριστα λειτουργικά έσοδα (θετικό εισόδημα) λιανικής και εμπορικής τραπεζικής

β^{OR}_{STAalt} : Κοινός συντελεστής στάθμισης λειτουργικού κινδύνου λιανικής και εμπορικής τραπεζικής

¹³⁵ Οι ειδικές προϋποθέσεις συνοψίζονται ως εξής:

1. Το Π.Ι. πρέπει να δραστηριοποιείται σημαντικά στη λιανική ή και την εμπορική τραπεζική, από τις οποίες προέρχεται τουλάχιστον το 90% του τριετούς μέσου όρου του GOI. Στην περίπτωση που ο τριετής μέσος όρος μειωθεί κάτω από το 90% για κάποιο έτος, τότε και για μόνο για αυτό το έτος, η Τ.τ.Ε. δύναται να επιτρέψει στο Π.Ι. να εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί τον Εναλλακτικό Σχετικό Δείκτη, με την προϋπόθεση ότι αυτό θα παρουσιάσει στοιχεία ότι δεν έχει αλλάξει προσανατολισμό ως προς τη σύσταση του χαρτοφυλακίου του και ότι αυτή η πτώση είναι συγκυριακή.
2. Το Π.Ι. πρέπει να έχει επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν ότι ένα σημαντικό ποσοστό των δραστηριοτήτων λιανικής ή και εμπορικής τραπεζικής αποτελείται από δάνεια που σχετίζονται με υψηλή πιθανότητα αθέτησης, καθώς και ότι η Εναλλακτική Τυποποιημένη Προσέγγιση παρέχει ένα πιο βελτιωμένο τρόπο αξιολόγησης του λειτουργικού κινδύνου. Τα Π.Ι. θα πρέπει να παρουσιάζουν τις πιθανότητες αθέτησης που υπολογίζουν για αυτές τις κατηγορίες επιχειρηματικής δραστηριότητας. Ως υψηλή πιθανότητα αθέτησης θεωρείται η υπερβαίνουσα το 3,5% ενώ ως σημαντικό ποσοστό θεωρείται το υπερβαίνον το 15% του χαρτοφυλακίου λιανικής ή και εμπορικής τραπεζικής.
3. Τα παραπάνω κριτήρια για την χρήση της Εναλλακτικής Τυποποιημένης Προσέγγισης θα πρέπει να πληρούνται σε ενοποιημένη βάση. Πιο συγκεκριμένα, αν κάποιο Π.Ι. πληροί τις προϋποθέσεις σε ενοποιημένη βάση θα μπορεί να εφαρμόζει την συγκεκριμένη προσέγγιση και σε ατομική βάση. Τα Π.Ι. που πληρούν τις προϋποθέσεις σε ατομική βάση, αλλά όχι σε ενοποιημένη, δεν μπορούν να εφαρμόσουν την εν λόγω προσέγγιση σε ενοποιημένη βάση.

¹³⁶ Για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της λιανικής και εμπορικής τραπεζικής ως «απαιτήσεις πελατών» νοούνται όσες είναι κατηγοριοποιημένες στα αντίστοιχα χαρτοφυλάκια.

3.4.4. Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης

Προκειμένου να υιοθετηθούν Εξελιγμένες Προσεγγίσεις Μέτρησης, βάσει των δικών του συστημάτων μέτρησης λειτουργικού κινδύνου, θα πρέπει να ληφθεί έγκριση από την Τ.τ.Ε., για εκπλήρωση ποιοτικών¹³⁷ και ποσοτικών¹³⁸ κριτηρίων.

Σημειώνεται ότι τα Π.Ι. επιτρέπεται υπό προϋποθέσεις, να αναγνωρίζουν την ασφάλιση και άλλους μηχανισμούς μεταφοράς κινδύνου, ως τεχνικές μείωσης του λειτουργικού κινδύνου, όταν μπορούν να τεκμηριώσουν ικανοποιητικά, ότι επιτυγχάνεται σημαντική μείωση του.

Κατηγορία γεγονότων	Ορισμός
Εσωτερική απάτη (Internal Fraud)	Ζημιές από πράξεις που διαπράττονται με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης κανονιστικών ή νομοθετικών διατάξεων ή πολιτικών της επιχείρησης, με την εξαίρεση των περιπτώσεων που σχετίζονται με πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας/διακριτικής μεταχείρισης, στις οποίες

¹³⁷ Στα **ποιοτικά κριτήρια** προβλέπονται τα εξής: το εσωτερικό σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου είναι ενσωματωμένο στην καθημερινή διαδικασία διαχείρισης κινδύνων του Π.Ι., διαθέτει ανεξάρτητη μονάδα διαχείρισης του λειτουργικού κινδύνου και τεκμηριωμένο και επαρκές σύστημα για την εκτίμηση και τη διαχείριση του, με σαφή κατανομή των σχετικών αρμοδιοτήτων, διαθέτει μεθοδολογίες κατανομής κεφαλαίων για την κάλυψη του λειτουργικού κινδύνου στις σημαντικότερες δραστηριότητες καθώς και κίνητρα για τη μείωση του, έχει θεσπίσει σχετικές διαδικασίες για τις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες, το σύστημα διαχείρισης λειτουργικού κινδύνου του Π.Ι. είναι πλήρως και γραπτώς τεκμηριωμένο, διαθέτει πολιτικές για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων μη συμμόρφωσης, η διαδικασία διαχείρισης και τα συστήματα μέτρησης, υπόκεινται σε τακτική επανεξέταση από εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές, το σύστημα είναι πιστοποιημένο από την Τ.τ.Ε. κ.λπ.

¹³⁸ Τα **ποσοτικά κριτήρια** περιλαμβάνουν κριτήρια σχετικά με την καταλληλότητα του συστήματος μέτρησης λειτουργικού κινδύνου (όπως: υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων κατά τρόπο ώστε να καλύπτεται τόσο η αναμενόμενη ζημία (Expected Loss – E.L.), όσο και η μη αναμενόμενη (Unexpected Loss – U.L.), η μέτρηση να καλύπτει δυνητικά ακραία γεγονότα, με 99,9% διάστημα εμπιστοσύνης σε χρονική περίοδο 1 έτους, το σύστημα μέτρησης λειτουργικού κινδύνου καλύπτει τις κύριες πηγές κινδύνου που επηρεάζουν το σχήμα και τις άκρες της κατανομής ζημιών, να αποφεύγει τον πολλαπλό υπολογισμό σε άλλες περιοχές του πλαισίου κεφαλαιακής επάρκειας κ.λπ.), εσωτερικά δεδομένα ζημιών (όπως: οι εσωτερικές μετρήσεις του λειτουργικού κινδύνου να βασίζονται σε ιστορικές παρατηρήσεις τουλάχιστον 5 ετών (ή 3 ετών κατά την πρώτη υιοθέτηση), τα Π.Ι. είναι σε θέση να συσχετίζουν τα ιστορικά δεδομένα των ζημιών από λειτουργικό κίνδυνο με τις επιμέρους επιχειρηματικές δραστηριότητες και με τις κατηγορίες γεγονότων λειτουργικού κινδύνου, οι ζημιές από λειτουργικό κίνδυνο που σχετίζονται με τον κίνδυνο αγοράς, συμπεριλαμβάνονται στον υπολογισμό, για κάθε κατηγορία ζημιογόνων γεγονότων θα πρέπει να οριστεί ένα ελάχιστο όριο για συλλογή δεδομένων, η βάση δεδομένων για τις ζημιές από λειτουργικό κίνδυνο, θα πρέπει να είναι αναλυτική και εκτενής ώστε να καλύπτει όλες τις σημαντικές δραστηριότητες και τα ανοίγματα από όλες τις γεωγραφικές περιοχές κ.λπ.), εξωτερικά δεδομένα ζημιών (όπως: να περιλαμβάνει τη χρήση εξωτερικών δεδομένων, ιδίως στην περίπτωση που το Π.Ι. έχει κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές ζημιές με μικρή πιθανότητα εμφάνισης, οι όροι και οι πρακτικές για τη χρήση εξωτερικών δεδομένων να αξιολογούνται τακτικά, να τεκμηριώνονται γραπτώς και να υπόκεινται σε περιοδική ανεξάρτητη επανεξέταση, κ.λπ.), ανάλυση σεναρίων (scenarios analysis, όπως: επί τη βάση των γνώμων ειδικών εμπειρογνομόνων, κ.λπ.), παράγοντες επιχειρηματικού περιβάλλοντος και συστήματος εσωτερικού ελέγχου που μπορούν να μεταβάλλουν το προφίλ κινδύνου (όπως: κάθε παράγοντας που επιλέγεται πρέπει να αποτελεί ουσιαστική πηγή κινδύνου και η επιλογή του να βασίζεται στην εμπειρία και τη γνώμη εμπειρογνομόνων που θα προέρχονται από την αντίστοιχη επιχειρηματική μονάδα, πέρα από την ενσωμάτωση των μεταβολών του κινδύνου λόγω βελτιώσεων στους ελέγχους, θα πρέπει επίσης να ενσωματώνονται και πιθανές δυσμενείς μεταβολές (αυξήσεις) του κινδύνου λόγω μεγαλύτερης πολυπλοκότητας ή αύξησης του όγκου των δραστηριοτήτων, κ.λπ.).

	εμπλέκεται τουλάχιστον ένα μέλος της επιχείρησης
Εξωτερική απάτη (External Fraud)	Ζημιές από πράξεις που διαπράττονται από τρίτο με πρόθεση καταδολίευσης, υπεξαίρεσης περιουσιακών στοιχείων ή καταστρατήγησης της νομοθεσίας
Θέματα ασφάλειας εργατικού δυναμικού και εργασιακών πρακτικών	Ζημιές από πράξεις αντίθετες με την εργατική νομοθεσία και τη νομοθεσία και τις συμβάσεις για την υγιεινή και την ασφάλεια, από πληρωμές αποζημιώσεων για σωματική βλάβη ή από πρακτικές αντίθετες με τους κανόνες περί πολιτιστικής πολυμορφίας/διακριτικής μεταχείρισης
Πελάτες, προϊόντα και επιχειρηματικές πρακτικές,	Ζημιές από ακούσια ή εξ αμελείας παράλειψη εκπλήρωσης επαγγελματικής υποχρέωσης έναντι πελάτη (περιλαμβανομένων των απαιτήσεων εμπιστοσύνης και εντιμότητας), ή από τη φύση ή τα χαρακτηριστικά του προϊόντος
Βλάβη σε ενσώματα περιουσιακά στοιχεία	Ζημιές από απώλεια ή βλάβη ενσώματων περιουσιακών στοιχείων λόγω φυσικών καταστροφών ή άλλων γεγονότων
Διακοπή δραστηριότητας και δυσλειτουργία συστημάτων	Ζημιές από διακοπή επιχειρηματικής δραστηριότητας ή δυσλειτουργίας των συστημάτων
Εκτέλεση, παράδοση και διαχείριση των διαδικασιών	Ζημιές από ανεπάρκειες στην επεξεργασία των συναλλαγών ή στη διαχείριση των διαδικασιών και από τις σχέσεις με τους εμπορικούς αντισυμβαλλομένους και τους πωλητές

Πίνακας 19. Ενδεικτικά γεγονότα ζημιών λειτουργικού κινδύνου

3.4.5. Συνδυασμός Προσεγγίσεων¹³⁹

Τα Π.Ι. επιτρέπεται να χρησιμοποιούν Εξελιγμένη Προσέγγιση Μέτρησης λειτουργικού κινδύνου σε συνδυασμό είτε με τη Προσέγγιση του Βασικού Δείκτη είτε με την Τυποποιημένη, κατόπιν έγκρισης της Τράπεζας της Ελλάδος, και υπό προϋποθέσεις. Ο συνδυασμός των δύο απλούστερων προσεγγίσεων, δεν επιτρέπεται, παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις¹⁴⁰ και με αυστηρά προσυμφωνημένο χρονοδιάγραμμα.

3.5. Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι Κινδύνου Αγοράς

¹³⁹ Μερική εφαρμογή.

¹⁴⁰ Εξαγορές και οι συγχωνεύσεις νέων επιχειρηματικών μονάδων, οι συμμετοχές τα μικτά έσοδα των οποίων αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό του συνόλου των μικτών εσόδων του ομίλου καθώς και συμμετοχές οι οποίες εδρεύουν σε κράτη τα οποία δεν ακολουθούν το Σύμφωνο της Βασιλείας II.

Ο κίνδυνος Αγοράς σχετίζεται με το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών των Π.Ι. Το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών αποτελείται από σύνολο θέσεων¹⁴¹ σε χρηματοπιστωτικά μέσα και βασικά εμπορεύματα οι οποίες πληρούν τις εξής προϋποθέσεις:

1. Κατέχονται είτε με σκοπό διαπραγμάτευσης¹⁴² (Trading Intent) είτε με σκοπό την αντιστάθμιση κινδύνων (Hedging Intent) σχετιζόμενων με άλλα στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών
2. Είτε δεν υπόκεινται σε καμία συμβατική ρήτρα που να περιορίζει την εμπορευσιμότητά τους ή είναι επιδεκτικές αντιστάθμισης κινδύνου.

Τα Π.Ι. οφείλουν να αποτιμούν¹⁴³ σε καθημερινή βάση (Daily Basis) το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών με τις τρέχουσες αγοραίες τιμές, σύμφωνα με κανόνες συνετής αποτίμησης¹⁴⁴, δηλαδή να διασφαλίζουν ότι η αξία η οποία αποδίδεται στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών αντικατοπτρίζει με τον δέοντα τρόπο την τρέχουσα αγοραία αξία και ενέχει ικανοποιητικό βαθμό βεβαιότητας με γνώμονα το δυναμικό χαρακτήρα των θέσεων¹⁴⁵.

Ο υπολογισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς συντίθεται από:

¹⁴¹ Ο όρος **θέσεις** καλύπτει τις κατά κυριότητα κατεχόμενες θέσεις, τις θέσεις που προκύπτουν από παροχή υπηρεσιών σε πελάτες και τις θέσεις από ειδική διαπραγμάτευση (market making).

¹⁴² Ως **θέσεις οι οποίες κατέχονται με σκοπό διαπραγμάτευσης** ορίζονται εκείνες τις οποίες το Π.Ι. κατέχει με σκοπό (διαζευτικά):

1. Τη βραχυπρόθεσμη μεταπώλησή τους
2. Την αποκόμιση κέρδους από πραγματικές ή αναμενόμενες βραχυπρόθεσμες αποκλίσεις μεταξύ των τιμών αγοράς και των τιμών πώλησης ή από άλλου είδους διακυμάνσεις τιμών ή επιτοκίων.

¹⁴³ Εξαιρέσεις αποτελούν τα Π.Ι. που αθροιστικά πληρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Η συνολική αξία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών σε ατομική ή σε ενοποιημένη βάση δεν υπερβαίνει παρά μόνο κατ' εξαίρεση το 5% της αξίας του συνολικού ενεργητικού, ενώ το σύνολο των ανοιχτών θέσεων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών δεν υπερβαίνει παρά μόνο κατ' εξαίρεση το ποσό των €15 εκατ..
2. Η συνολική αξία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών (σε ατομική ή σε ενοποιημένη βάση) δεν υπερβαίνει ποτέ το 6% της αξίας του συνολικού ενεργητικού, ενώ η συνολική αξία των ανοιχτών θέσεων του χαρτοφυλακίου συναλλαγών δεν υπερβαίνει ποτέ το ποσό των €20 εκατ.

¹⁴⁴ Οι αποδεκτές **Μέθοδοι Συνετής Αποτίμησης** είναι εκείνες που μπορούν να γίνονται είτε σε τιμές αγοράς είτε βάσει υποδείγματος. Με τον όρο **αποτίμηση σε τιμές αγοράς** (mark-to-market), νοείται η σε ημερήσια τουλάχιστον βάση, αποτίμηση θέσεων σε τιμές εκκαθάρισης άμεσα διαθέσιμες και προερχόμενες από ανεξάρτητη πηγή (π.χ. τιμές χρηματιστηρίου). Κατά την αποτίμηση αυτή χρησιμοποιείται η πλέον συνετή τιμή αγοράς-πώλησης εκτός εάν το Π.Ι. είναι σημαντικός ειδικός διαπραγματευτής για συγκεκριμένο τύπο χρηματοπιστωτικού μέσου ή βασικού εμπορεύματος και μπορεί να εκκαθαρίσει τη θέση, στη μέση τιμή της αγοράς (mid market price). Όταν δεν είναι δυνατή τέτοια αποτίμηση, τα Π.Ι. οφείλουν να αποτιμούν τις θέσεις τους βάσει υποδείγματος πριν από την εφαρμογή κεφαλαιακών απαιτήσεων στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Με τον όρο **αποτίμηση βάσει υποδείγματος** (marking to model) νοείται κάθε αποτίμηση η οποία γίνεται με αποδεκτές μεθόδους και αποτελεί αντικείμενο συγκριτικής αξιολόγησης (benchmarking) ή προβολής (extrapolation) ή προσεγγιστικής εκτίμησης από τα δεδομένα της αγοράς.

¹⁴⁵ Τα Π.Ι. συγκροτούν και διατηρούν σε ισχύ διαδικασίες που επιτρέπουν τη σύσταση αποθεματικών αποτίμησης ή/κα αποθεματικών προσαρμογής αξίας.

1. Τον υπολογισμό των απαιτήσεων για τον κίνδυνο θέσης¹⁴⁶
2. Τον κίνδυνο διακανονισμού/παράδοσης
3. Τον πιστωτικό κίνδυνο αντισυμβαλλόμενου
4. Τον κίνδυνο τιμών συναλλάγματος
5. Τον κίνδυνο βασικών εμπορευμάτων.

Σημειώνεται ότι ο κίνδυνος θέσης¹⁴⁷, διαιρείται σε δύο συνιστώσες, προκειμένου να υπολογιστεί η κεφαλαιακή απαίτηση για την κάλυψή του.

1. Η πρώτη συνιστώσα αφορά τον **ειδικό κίνδυνο** που ενέχει η θέση, δηλαδή τον κίνδυνο μεταβολής της τιμής του σχετικού μέσου λόγω της επίδρασης παραγόντων που σχετίζονται με τον εκδότη του ή, στην περίπτωση ενός παράγωγου μέσου, με τον εκδότη του υποκείμενου μέσου
2. Η δεύτερη συνιστώσα καλύπτει το **γενικό κίνδυνο** της θέσης, δηλαδή τον κίνδυνο μεταβολής της τιμής του σχετικού μέσου λόγω (διαζευκτικά):
 - μιας μεταβολής στο γενικό επίπεδο των επιτοκίων¹⁴⁸
 - μιας ευρείας μεταβολής στην αγορά του σχετικού μέσου¹⁴⁹ που δεν σχετίζεται με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά μεμονωμένων τίτλων¹⁵⁰.

Ο κίνδυνος θέσης υπολογίζεται με επι μέρους εξειδικεύσεις ως προς τον υπολογισμό και τις μεθόδους του, για τις εξής κατηγορίες θέσεων: διαπραγματεύσιμους χρεωστικούς τίτλους, μετοχές, παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, παράγωγα πιστωτικά μέσα, εκδόσεις αναδοχής τίτλων και μερίδια Ο.Σ.Ε.Κ.Α.

Η Τ.τ.Ε. μπορεί, υπό προϋποθέσεις ποσοτικών και ποιοτικών κριτηρίων, να επιτρέπει στα Π.Ι. να υπολογίζουν τις κεφαλαιακές απαιτήσεις τους για τον κίνδυνο θέσης, τον κίνδυνο συναλλάγματος, τον κίνδυνο επιτοκίου και τον κίνδυνο βασικού εμπορεύματος με δικά τους εσωτερικά υποδείγματα διαχείρισης κινδύνων αντί των μεθοδολογιών που εξειδικεύονται κατά περίπτωση.

¹⁴⁶ Η **καθαρή θέση** ενός Π.Ι. σε καθένα από τα χρηματοπιστωτικά μέσα δίνεται από το ποσό κατά το οποίο οι θετικές (αρνητικές) θέσεις του ιδρύματος υπερβαίνουν τις αρνητικές (θετικές) θέσεις στο ίδιο μέσο, αλλά δεν επιτρέπεται συμψηφισμός μεταξύ θέσεων σε διαφορετικά νομίσματα.

¹⁴⁷ Ειδικότερα, για ένα διαπραγματεύσιμο χρεωστικό τίτλο ή μια μετοχή ή ένα παράγωγο μέσο επί μετοχής.

¹⁴⁸ Στην περίπτωση ενός διαπραγματεύσιμου χρεωστικού τίτλου ή παράγωγου μέσου χρεωστικού τίτλου.

¹⁴⁹ Για παράδειγμα, στην περίπτωση μιας μετοχής ή ενός παράγωγου μέσου που βασίζεται σε μετοχή, το Χρηματιστήριο Αξιών.

¹⁵⁰ Τα χαρτοφυλάκια των ιδίων μετοχών και ιδίων χρεωστικών τίτλων εξαιρούνται από τον υπολογισμό του ειδικού κινδύνου.

Κεφάλαιο 4. Πυλώνας Π. Εποπτική Ανασκόπηση¹⁵¹

Τα Π.Ι. οφείλουν να έχουν αποτελεσματική οργάνωση και μηχανισμούς ελέγχου για τον εντοπισμό, τη λογιστική καταγραφή, τις μεταβολές και την εν γένει παρακολούθηση των Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων (Μ.Χ.Α.), συμπεριλαμβανομένης της διενέργειας δοκιμών προσομοίωσης καταστάσεων κρίσης (Stress Tests)¹⁵².

Καθορίζονται συγκεκριμένα όρια όπως¹⁵³:

1. Τα Μ.Χ.Α. των Π.Ι. έναντι ενός πελάτη ή ομάδας συνδεδεμένων πελατών δεν επιτρέπεται να υπερβαίνουν το 25%¹⁵⁴ των Ι.Κ. τους.
2. Όταν το Μ.Χ.Α. υφίσταται έναντι της μητρικής ή θυγατρικής Ομίλου τότε καθορίζεται όριο 20% για κάθε περίπτωση χωριστά.
3. Το σύνολο των ανοιγμάτων του Π.Ι. έναντι νομικών προσώπων, τα οποία κατέχουν ή αποκτούν, άμεσα ή έμμεσα, ποσοστό συμμετοχής ή δικαιωμάτων ψήφου ίσο ή ανώτερο του 5% στο μετοχικό του κεφάλαιο, καθώς και έναντι των 5 μεγαλύτερων μετόχων του δεν θα υπερβαίνει το 25% των Ι.Κ. Αντιστοίχως προσμετρούνται και τα ανοίγματα προς φυσικά ή νομικά πρόσωπα που αποτελούν ομάδα συνδεδεμένων πελατών με τους ανωτέρω.
4. Το άθροισμα των Μ.Χ.Α. δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει το 800% των Ι.Κ.

Για σκοπούς αξιολόγησης της επάρκειας του εσωτερικού τους κεφαλαίου¹⁵⁵ από τα Π.Ι., προχωρούν στην προβλεπόμενη **Διαδικασία Αξιολόγησης της Επάρκειας του Εσωτερικού Κεφαλαίου** (Δ.Α.Ε.Ε.Κ.) η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης που διαθέτουν. Στο πλαίσιο αυτό η Δ.Α.Ε.Ε.Κ. θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις γενικές αρχές αλλά και ειδικά κριτήρια όπως ενδεικτικά αναφέρονται:

¹⁵¹ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2595/2007 και την ΠΔΤΕ 2577/2006.

¹⁵² Υποβάλλουν στην Τ.τ.Ε. στοιχεία για την εποπτεία και τον έλεγχο όλων αυτών.

¹⁵³ Στα όρια αυτά αναγνωρίζονται και αρκετές εξαιρέσεις.

¹⁵⁴ Για τις Συνεταιριστικές Τράπεζες, το όριο κατέρχεται στο 15%.

¹⁵⁵ Σύμφωνα και με το Νόμο 3601/2007, καθώς και την ΠΔΤΕ 2577/2006.

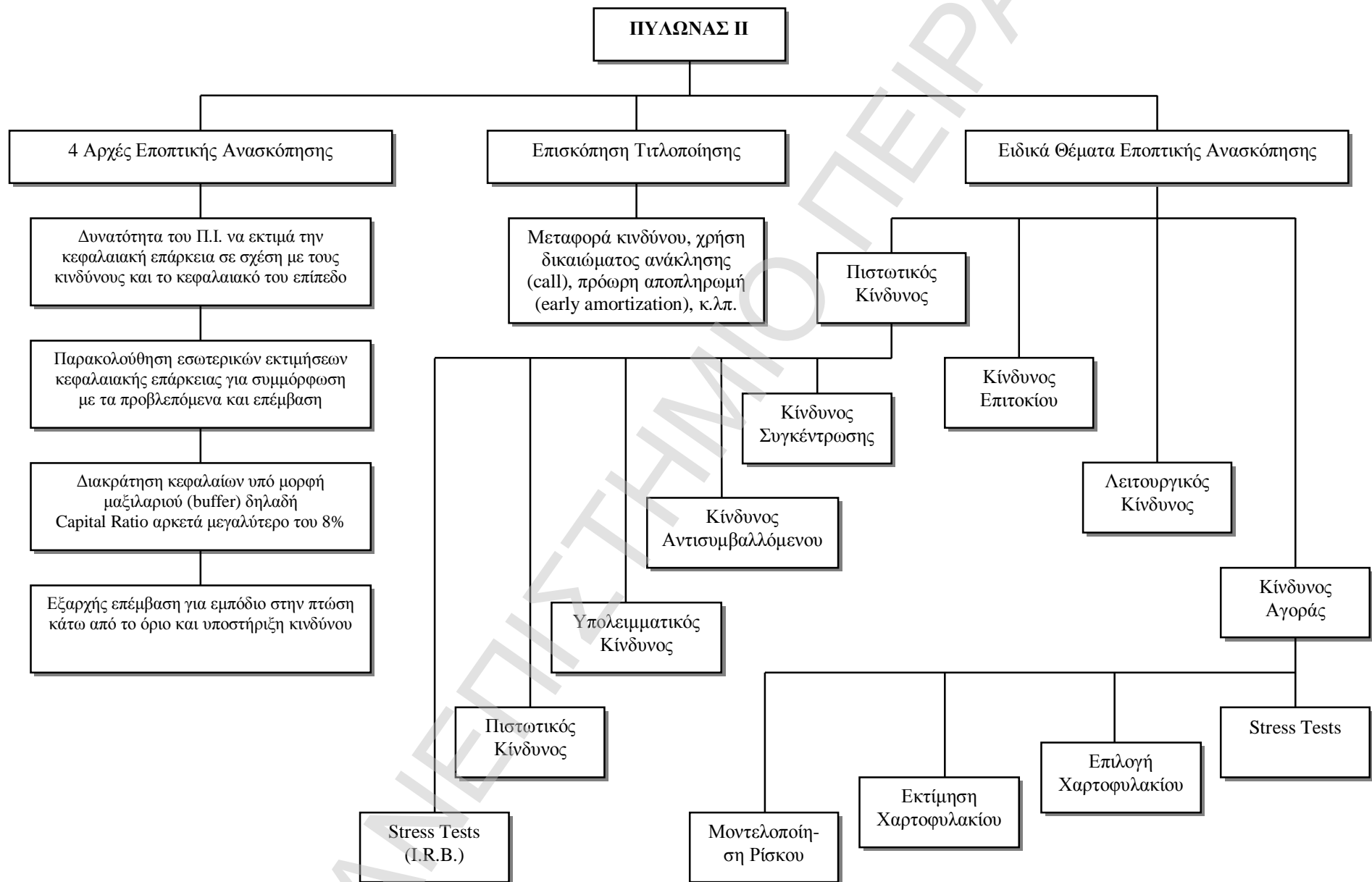
1. Το Π.Ι. διατηρεί την πλήρη ευθύνη για τη Δ.Α.Ε.Ε.Κ. ακόμη και στις περιπτώσεις που την έχει αναθέσει, εν μέρει ή εν όλω¹⁵⁶, σε τρίτους
2. Ο σχεδιασμός της Δ.Α.Ε.Ε.Κ. που αφορά το ύψος, τη διαχείριση και κατανομή των κεφαλαίων σε σχέση με τους αναλαμβανόμενους ή δυνητικούς κινδύνους, πρέπει να είναι λεπτομερώς καταγεγραμμένοι και επαρκώς τεκμηριωμένοι με ευθύνη του Δ.Σ.
3. Να είναι επίκαιρη και να αντανακλά τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά κινδύνου του Π.Ι.
4. Να έχει δυναμικό χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη πιθανές μελλοντικές εξελίξεις και κινδύνους του εξωτερικού μακροοικονομικού περιβάλλοντος
5. Να ορίζει σαφές χρονοδιάγραμμα στόχων και τρόπων άντλησης κεφαλαίων.

Καθορίζεται επίσης η **Διαδικασία Εποπτικής Αξιολόγησης** (Δ.Ε.Α.) διενεργούμενη από την Τ.τ.Ε. , αντικείμενο της οποίας αποτελεί η συμμόρφωση των Π.Ι. προς το σύνολο των υποχρεώσεων που απορρέουν από το Νόμο 3601/2007. Στο πλαίσιο αυτής, εξετάζονται η διάρθρωση, ο συντονισμός, η μέτρηση, η παρακολούθηση και ο έλεγχος από τα Π.Ι. των κινδύνων σε σχέση με όλες τις δραστηριότητές τους, περιλαμβανομένων και των δραστηριοτήτων εκείνων των οποίων οι κίνδυνοι ενδεχομένως δεν καλύφθηκαν από την Δ.Α.Ε.Ε.Κ.

Στο πλαίσιο της Δ.Ε.Α. που διενεργεί η Τ.τ.Ε.¹⁵⁷ σχετικά με τον πιστωτικό κίνδυνο, τον κίνδυνο αγοράς, το λειτουργικό κίνδυνο και τον κίνδυνο επιτοκίου από το τραπεζικό χαρτοφυλάκιο, αξιολογούνται και ελέγχονται επιπροσθέτως, ανάμεσα σε άλλα και τα ακόλουθα:

¹⁵⁶ μετά από έγκριση της Τ.τ.Ε.

¹⁵⁷ Η Δ.Ε.Α. διενεργείται από την Τ.τ.Ε. τουλάχιστον κατ' έτος.

Σχήμα 7. Πυλώνας II (Προσαρμογή). Πηγή: Παναγόπουλος και Πελετίδης (2007)

1. Τα αποτελέσματα των δοκιμών προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, οι οποίες πραγματοποιούνται από τα Π.Ι. που εφαρμόζουν την Π.Ε.Δ. και εσωτερικό υπόδειγμα για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων για τον κίνδυνο αγοράς
2. Ο βαθμός έκθεσης των Π.Ι. στον κίνδυνο συγκέντρωσης, καθώς και η διαχείριση του κινδύνου αυτού
3. Η αρτιότητα, η καταλληλότητα και ο τρόπος εφαρμογής των πολιτικών και διαδικασιών που εφαρμόζουν τα Π.Ι. για τη διαχείριση του υπολειπόμενου κινδύνου που συνδέεται με τη χρήση αναγνωρισμένων τεχνικών μείωσης του πιστωτικού κινδύνου
4. Ο βαθμός κατά τον οποίο κρίνονται επαρκή τα Ι.Κ. που διατηρεί το Π.Ι., σε σχέση με τα στοιχεία ενεργητικού που έχει τιτλοποιήσει, λαμβάνοντας υπόψη την οικονομική σημασία της συναλλαγής καθώς και το βαθμό κατά τον οποίο έχει επιτευχθεί η μεταφορά του κινδύνου
5. Ο κίνδυνος ρευστότητας που αναλαμβάνουν τα Π.Ι. καθώς και η διαχείρισή του
6. Το αποτέλεσμα της επίδρασης της διαφοροποίησης (diversification) και ο τρόπος με τον οποίο οι επιπτώσεις αυτές εισάγονται ως παράμετροι, στο σύστημα μέτρησης κινδύνων
7. Ο βαθμός κατά τον οποίο το Π.Ι. έχει παράσχει έμμεση υποστήριξη σε μια τιτλοποίηση
8. Εάν οι προσαρμογές της αξίας και οι σχηματισθείσες προβλέψεις για θέσεις/χαρτοφυλάκια στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών, όπως ορίζεται στις εκάστοτε ισχύουσες σχετικές αποφάσεις της Τ.τ.Ε., επιτρέπουν στο Π.Ι. να πωλήσει ή να αντισταθμίσει τις θέσεις του μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα χωρίς να υποστεί σημαντικές ζημιές, υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

Σε περίπτωση που διαπιστωθεί ότι το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Π.Ι. δεν είναι κατάλληλα προσαρμοσμένο στους κινδύνους που αντιμετωπίζει, θα επιβάλλεται πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση, εφόσον οι διαπιστωθείσες αδυναμίες δε μπορούν να αντιμετωπιστούν με άλλα διορθωτικά μέτρα.

Προκειμένου να διασφαλίζεται η ισότιμη αντιμετώπιση των υποκείμενων σε εποπτεία Π.Ι. και η συνέπεια στον τρόπο εφαρμογής της Δ.Ε.Α. εντός ομίλου που δραστηριοποιείται διασυνοριακά, η Τ.τ.Ε. ακολουθεί τις αρχές που έχουν οριστεί από την Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας (Committee of European Banking Supervisors – C.E.B.S.) ως προς τη συνεργασία με εποπτικές αρχές άλλων κρατών-μελών της Ε.Ε.

Κεφάλαιο 5. Πυλώνας III. Πειθαρχία Αγοράς¹⁵⁸

Συμπληρωματικό αλλά εξίσου σημαντικό ρόλο παίζει και η δημοσιοποίηση¹⁵⁹ από τα Π.Ι. των στοιχείων που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αυτά αναλαμβάνουν και τη διαχείρισή τους. Συγκεκριμένα τα Π.Ι. υποχρεούνται πλέον να δημοσιοποιούν με συγκεκριμένη περιοδικότητα, τρόπο και μέσα δημοσιοποίησης, Γενικές Πληροφορίες, Πληροφορίες για τα Ι.Κ. και Πληροφορίες για τους Κινδύνους ανάλογα και με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν¹⁶⁰.

5.1. Δημοσιοποίηση Γενικών Πληροφοριών

Σε αυτές περιλαμβάνονται ενδεικτικά: η επωνυμία του Π.Ι., παράθεση των θυγατρικών και συγγενών επιχειρήσεων, σύντομη περιγραφή της δραστηριότητάς τους για τις σημαντικότερες από αυτές, κάθε υφιστάμενο ή προβλεπόμενο ουσιαστικό, πρακτικό ή νομικό κώλυμα στην άμεση μεταφορά Ι.Κ. ή στην εξόφληση υποχρεώσεων μεταξύ της μητρικής επιχείρησης και των θυγατρικών της, κ.λπ.

5.2. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Ι.Κ.

Σε αυτές περιλαμβάνονται, πληροφορίες¹⁶¹ που αφορούν τη **διάρθρωση των Ι.Κ.** (όπως: το είδος και τα κυριότερα χαρακτηριστικά όλων των κατηγοριών Ι.Κ. καθώς και των επί μέρους συστατικών στοιχείων κάθε κατηγορίας, το ποσό των

¹⁵⁸ Σύμφωνα με την ΠΔΤΕ 2592/2007.

¹⁵⁹ Οι πληροφορίες προς δημοσιοποίηση χαρακτηρίζονται ως:

1. **Ουσιώδεις** (Material), όταν η παράλειψη ή η ανακριβής παράθεσή τους θα επηρέαζε την εκτίμηση ή λήψη ανάλογης οικονομικής απόφασης εκ μέρους των χρηστών των πληροφοριών αυτών που βασίζονται σε αυτές για τη λήψη αποφάσεων
2. **Εσωτερικής Χρήσης**, όταν η δημοσιοποίησή τους θα έθετε σε κίνδυνο την ανταγωνιστική θέση του Π.Ι.
3. **Εμπιστευτικές** (Confidential), όταν υπάρχει για αυτές δεσμευτική υποχρέωση εμπιστευτικότητας έναντι πελατών ή άλλων αντισυμβαλλομένων

Στις 2 τελευταίες περιπτώσεις, το Π.Ι. αναφέρει ρητά το γεγονός της τυχόν μη δημοσιοποίησης πληροφοριών και τους λόγους της ενέργειας αυτής.

¹⁶⁰ Η δημοσιοποίηση λαμβάνει χώρα, κατ' αρχήν, μέσω του ιστοχώρου στο διαδίκτυο, ενώ είναι δυνατόν να γίνει χρήση και άλλων μέσων (όπως διάθεση στο κοινό εντύπων, σχετική πληροφόρηση στους χώρους των καταστημάτων, κ.λπ.). Οι δημοσιοποιούμενες πληροφορίες, ανεξάρτητα από το μέσο ενημέρωσης που χρησιμοποιείται, πρέπει να διατυπώνονται με τρόπο σαφή και κατανοητό και να είναι αληθείς και όχι παραπλανητικές.

¹⁶¹ Η ευθύνη για την ακρίβεια των εν λόγω δημοσιοποιήσεων είναι αρμοδιότητα του Δ.Σ. του Π.Ι. και της Επιτροπής Ελέγχου (Audit Committee) αυτού.

Βασικών (Tier I Capital) και Συμπληρωματικών Ι.Κ. (Tier II Capital), με χωριστή παράθεση των θετικών και των αφαιρετικών στοιχείων τους, τα ποσά, τα οποία αφαιρούνται κατά το ήμισυ από τα Βασικά και κατά το έτερο ήμισυ από τα Συμπληρωματικά Ι.Κ.¹⁶², κ.λπ.) και την **κεφαλαιακή επάρκεια** (όπως: τη μέθοδο που εφαρμόζεται για την εκτίμηση της επάρκειας των Ι.Κ., το 8% του σταθμισμένου ποσού για κάθε μία από τις κατηγορίες ανοιγμάτων για τα Π.Ι. που εφαρμόζουν την Τυποποιημένη Προσέγγιση ή την Προσέγγιση των Εσωτερικών Διαβαθμίσεων, τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του κινδύνου αγοράς και έναντι του λειτουργικού κινδύνου, κ.λπ.).

5.3. Δημοσιοποίηση Πληροφοριών Κινδύνων

Σε αυτές περιλαμβάνονται, πληροφορίες (όπως: στόχοι, πολιτική, στρατηγικές, διαδικασίες, μηχανισμοί διαχείρισης, πολιτικές αντιστάθμισης και τεχνικές μείωσης κινδύνων, κ.λπ.) για τους κινδύνους και την αξιολόγησή τους και για κάθε χωριστή κατηγορία κινδύνου, δηλαδή πιστωτικό, αγοράς, αντισυμβαλλόμενου, τιτλοποίησης, μετοχών, επιτοκίου κ.λπ.

¹⁶² Βλέπε και κεφάλαιο 3.1 ανωτέρω.

Συμπερασματικός Επίλογος

Αφήνοντας κατά μέρος διλήμματα σχετικά με το αν θα πρέπει οι λειτουργίες της νομισματικής πολιτικής και της τραπεζικής εποπτείας να είναι διαχωρισμένες ως προς την Αρχή που θα τις εφαρμόζει, τα οποία και καταλήγουν σε αντιφατικά συμπεράσματα¹⁶³ ή αν θα πρέπει να συνεχιστεί (ρύθμιση) ή να αντιστραφεί η τάση φιλελευθεροποίησης (απορύθμιση) του τραπεζικού τομέα¹⁶⁴, θα μπορούσαμε να διατυπώσουμε ορισμένες συμπερασματικές παρατηρήσεις, από την ανωτέρω εμπειριστατωμένη παρουσίαση του πλαισίου της Βασιλείας II, όπως αυτό εφαρμόζεται κατά το πρώτο έτος ισχύος αυτής (2008) στο εθνικό κανονιστικό και εποπτικό πλαίσιο.

Η ρύθμιση του τραπεζικού τομέα έχει αρκετές εκφάνσεις¹⁶⁵: περιορισμοί εισόδου, δραστηριοτήτων, γεωγραφικοί, υποχρεωτικά διαθέσιμα, προστασία καταναλωτή τραπεζικών υπηρεσιών, κεφαλαιακές απαιτήσεις, θέματα επιχειρηματικής ορθότητας και ασφάλειας, εποπτικής αξιολόγησης, διαφάνειας και πειθαρχίας της αγοράς κ.λπ. Δεδομένου ότι το νέο αυτό πλαίσιο με τους 3 πυλώνες ρυθμίζει συγκεκριμένα κομμάτια του τραπεζικού τομέα, οι αναμενόμενες θετικές του συνέπειες θα εκτείνονται¹⁶⁶: στην βελτίωση της οικονομικής αποτελεσματικότητας λόγω της αναδιοργάνωσης της εσωτερικής διαχείρισης (π.χ. πιο εξελιγμένες και επιστημονικές προσεγγίσεις δίνουν μεγαλύτερη ευαισθησία σε περισσότερες κατηγορίες κινδύνων (πιστωτικό, λειτουργικό, αγοράς) και αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη ακρίβεια στις εκτιμήσεις του επιπέδου αυτών και κατά συνέπεια στις σχετικές μετρήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, επίσης λαμβάνονται υπόψη οι

¹⁶³ Goodhart και Schoenmaker (1995).

¹⁶⁴ Allen και Wood (2006). Η αφαίρεση των ελέγχων έκανε δύο πράγματα: Κατ' αρχάς, τοποθέτησε περισσότερες επιχειρησιακές αποφάσεις στα χέρια των ιδίων των Π.Ι. Δεύτερον, επιτρέποντας περισσότερο ανταγωνισμό, αύξησε την κλίμακα των οικονομικών συνεπειών των κακών επιχειρησιακών αποφάσεων. Με άλλα λόγια, μετασχημάτισε τις εμπορικές τραπεζικές εργασίες από μια πολύ ασφαλή επιχειρηματική δραστηριότητα σε μια πολύ επικίνδυνη. Στις περισσότερες χώρες, οι διευθύνοντες σημαντικών χρηματοοικονομικών οργανισμών δεν ήταν συνηθισμένοι στη διαχείριση κινδύνων και αποδείχθηκαν ανεπαρκείς σε σχέση με τον στόχο της γρήγορης και εκτεταμένης αυτής μετάβασης. Κατά συνέπεια, έχει υπάρξει ένα κύμα χρεοκοπιών ή σχεδόν χρεοκοπιών, τραπεζών και άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών καθώς οι χώρες προχώρησαν σε οικονομική φιλελευθεροποίηση.

¹⁶⁵ Rodriguez (2003).

¹⁶⁶ Κάρρας (2007).

ιδιαιτερότητες κάθε Π.Ι. όπως: κλίμακα εργασιών, εύρος δραστηριοτήτων κ.λπ.) αλλά και της εναρμονισμένης διεθνούς κανονιστικής και εποπτικής πρακτικής¹⁶⁷. Οι μεταβαλλόμενες αυτές συνθήκες τραπεζικού ανταγωνισμού οδηγούν σε ευνοϊκότερη αντιμετώπιση των Π.Ι. εκείνων που θα υιοθετήσουν εξελιγμένες μεθόδους μέτρησης πιστωτικού κινδύνου έναντι εκείνων που θα παραμείνουν σε πιο απλές μεθόδους, γεγονός το οποίο αντανακλά το κίνητρο που παρέχουν οι εποπτικές αρχές για διαρκή βελτίωση του πλαισίου διαχείρισης κινδύνου των τραπεζών¹⁶⁸. Για τα πρώτα Π.Ι., η ανάπτυξη συστημάτων μέτρησης και παρακολούθησης των αναλαμβανόμενων πιστωτικών κινδύνων θα τους επιτρέψει να κάνουν καλύτερες σταθμίσεις της σχέσεως μεταξύ κινδύνου και τιμολόγησης. Αυτό σημαίνει ότι θα οδηγηθούμε σε ένα πλαίσιο τιμολόγησης το οποίο θα είναι δικαιότερο και ακριβέστερο μιας και η τιμολόγηση του κάθε πελάτη θα σχετίζεται με το αναμενόμενο (δυνητικό) ρίσκο του. Οι τράπεζες θα έχουν την δυνατότητα να «ανταμείψουν» πελάτες τους που είναι συνεπείς, τόσο εταιρικούς όσο και ιδιώτες. Για τις Μ.Μ.Ε. ειδικότερα το πρακτικό αποτέλεσμα αναμένεται επίσης να είναι θετικό. Στο παρελθόν τα χαμηλά επιτόκια αφορούσαν μόνο τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις. Με το νέο πλαίσιο αυτό διαφοροποιείται προς το ευνοϊκότερο καθώς το χαμηλό επιτόκιο θα είναι συνάρτηση της καλής εικόνας της επιχείρησης ανεξάρτητα από το μέγεθός της. Για τους δανειολήπτες (φυσικά και νομικά πρόσωπα) θα αυξηθεί η δυσκολία στις χορηγήσεις δανείων λόγω της ατομικής αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας των πελατών. Στην ποσοτικοποίηση του πιστωτικού κινδύνου πλέον των καλυμμάτων θα λαμβάνεται υπόψη και η οικονομική ευρωστία του αντισυμβαλλομένου η οποία καθορίζεται από τις πιστωτικές διαβαθμίσεις είτε εξωτερικών φορέων είτε, από εσωτερικά μοντέλα. Αντίθετα οι αρνητικές συνοψίζονται¹⁶⁹: στο υψηλό κόστος εφαρμογής που αναλαμβάνουν τα ίδια τα Π.Ι., καθώς για την πλειονότητα τους η προσαρμογή στο νέο πλαίσιο συνεπάγεται σημαντικό κόστος ειδικότερα για εκείνα τα οποία θα

¹⁶⁷ Barth, Caprio, Levine (2004). Παρόλο που δεν φαίνεται να υπάρχει αξιοσημείωτη θετική συσχέτιση μεταξύ αυστηροποίησης κεφαλαιακών ρυθμίσεων και μείωσης τραπεζικών κρίσεων, υπάρχει σχετική θετική συσχέτιση μεταξύ αυστηροποίησης κεφαλαιακών ρυθμίσεων και μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων.

¹⁶⁸ Για το εγχώριο τραπεζικό σύστημα αυτό σημαίνει ότι περισσότερο ευνοημένες θα είναι οι μεγαλύτερες τράπεζες οι οποίες έχουν επιλέξει να προχωρήσουν στην εφαρμογή προηγμένων μεθόδων, καθώς και εκείνες που είναι επικεντρωμένες στην λιανική τραπεζική με την απαραίτητη προϋπόθεση ότι το επίπεδο επισφαλειών που μπορεί να έχουν θα είναι σε ελεγχόμενα επίπεδα.

¹⁶⁹ Το φαινόμενο της προκυκλικότητας (Procyclicality) ως κατεξοχήν μακροοικονομικό φαινόμενο, δεν εξετάζεται στην παρούσα.

επιλέξουν τις πιο εξελιγμένες μεθόδους, τόσο σε συστήματα, ανάπτυξη προηγμένων υποδειγμάτων μέτρησης κινδύνου όσο και σε εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και στον αυξημένο ρόλο των Ε.Ο.Π.Α. που ενδέχεται να υπονομεύσει το επίπεδο ανεξαρτησίας τους (καθώς οι αξιολογήσεις τους δύνανται να καθιστούν αντικείμενο αθέμιτης διαπραγματεύσεως¹⁷⁰).

Επίσης, σε σχέση με τον Πυλώνα ΙΙΙ, ειδικά, η πολιτική πειθαρχίας στην αγορά δύσκολα θα μπορέσει να αποτελέσει αποτελεσματική πολιτική ρύθμισης της συμπεριφοράς των Π.Ι. καθώς εστιάζεται στη διαθεσιμότητα των πληροφοριών εκ μέρους των Π.Ι. ενώ η αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών και των εποπτικών αρχών πιθανότατα θα οδηγήσει σε μερική δημοσιοποίηση¹⁷¹, μετριάζοντας εν μέρει μόνο τους αναλαμβανόμενους κινδύνους.

¹⁷⁰ Επιπλέον αναφέρεται ο φόβος ότι όλες μαζί οι αξιολογημένες επιχειρήσεις αυξημένου κινδύνου, ίσως παραιτηθούν της διαδικασίας αξιολόγησης από Ε.Ο.Π.Α. από τη στιγμή που ανοίγματα σε αδιαβάθμητες επιχειρήσεις λαμβάνουν χαμηλότερη στάθμιση κινδύνου (100%) από αυτές που έχουν χαμηλή διαβάθμιση (150%). Κάτι τέτοιο υπονομεύει τον βαθμό διαφάνειας των αξιολογήσεων.

¹⁷¹ Καλφάογλου (2005). Partial Disclosure Equilibrium, χωρίς να εξετάζεται πως γίνονται αποδεκτές αυτές οι γνωστοποιήσεις από τους διαφορετικούς χρήστες αυτών (καταθέτες, μέτοχοι, επενδυτές, αρχές κ.λπ.).

Γλωσσάρι

Αναγνωρισμένα χρηματιστήρια: Χρηματιστήρια τα οποία αναγνωρίζονται από τις αρμόδιες αρχές και τα οποία ανταποκρίνονται στα κάτωθι κριτήρια:

1. Λειτουργούν κανονικά
2. Διέπονται από κανόνες που θεσπίζονται ή εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές της χώρας του χρηματιστηρίου, οι οποίοι ορίζουν τις προϋποθέσεις λειτουργίας του, τις προϋποθέσεις πρόσβασης, καθώς και τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί μια σύμβαση προτού γίνει αντικείμενο ουσιαστικής διαπραγμάτευσης
3. Έχουν συμφηφιστικό μηχανισμό βάσει του οποίου οι συμβάσεις παράγωγων (derivatives), υπόκεινται σε υποχρεωτικά καθημερινά όρια κάλυψης που κατά τη γνώμη των αρμοδίων αρχών παρέχουν επαρκή εξασφάλιση.

Αναμενόμενη ζημία (Expected Loss – EL): Ο λόγος της αναμενόμενης ζημίας από άνοιγμα εξαιτίας της δυνητικής αθέτησης υποχρεώσεων από μέρους ενός αντισυμβαλλομένου ή της απομείωσης της αξίας εισπρακτέων σε περίοδο 1 έτους, προς το ποσό που είναι ανεξόφλητο κατά τον χρόνο της αθέτησης.

Βασικός Συμμετέγων στην Αγορά: Μία από τις ακόλουθες οντότητες:

1. Κεντρικές κυβερνήσεις ή κεντρικές τράπεζες ή περιφερειακές κυβερνήσεις, τοπικές αρχές, δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που σταθμίζονται με το συντελεστή της κεντρικής κυβέρνησης της χώρας στην οποία βρίσκονται, ή πολυμερείς τράπεζες ανάπτυξης ή διεθνείς οργανισμοί τα ανοίγματα έναντι των οποίων σταθμίζονται με συντελεστή 0%.
2. Π.Ι. και Ε.Π.Ε.Υ.
3. Εταιρείες του χρηματοπιστωτικού τομέα (περιλαμβανομένων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων), στα ανοίγματα έναντι των οποίων εφαρμόζεται συντελεστής στάθμισης 20%
4. Εποπτευόμενοι οργανισμοί συλλογικών επενδύσεων που υπόκεινται σε κεφαλαιακές απαιτήσεις ή απαιτήσεις μόχλευσης
5. Εποπτευόμενα συνταξιοδοτικά ταμεία
6. Αναγνωρισμένοι οργανισμοί εκκαθάρισης.

Ζημία: Οικονομική ζημία περιλαμβανομένων σημαντικών μειωτικών επιδράσεων και σημαντικών άμεσων και έμμεσων δαπανών συνδεδεμένων με την είσπραξη ποσών στο πλαίσιο ενός χρηματοοικονομικού μέσου.

Ομάδα συνδεδεμένων πελατών: δύο ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, τα οποία αντιπροσωπεύουν ενιαίο κίνδυνο, πλην αντιθέτου αποδείξεως από τα Π.Ι. καθόσον το ένα ελέγχει άμεσα ή έμμεσα το άλλο ή τα άλλα ή δύο ή περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα μεταξύ των οποίων δεν υπάρχει σχέση ελέγχου¹⁷², αλλά τα οποία θεωρούνται, πλην αντιθέτου αποδείξεως από τα Π.Ι. ότι αποτελούν ενιαίο κίνδυνο, διότι συνδέονται μεταξύ τους κατά τρόπο ώστε να είναι πιθανό ότι εάν το ένα από αυτά αντιμετωπίσει χρηματοοικονομικά προβλήματα, το άλλο ή όλα τα άλλα θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες εξόφλησης των υποχρεώσεών τους.

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και όλες οι περιπτώσεις επιχειρήσεων ελέγχονται από το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Τα χρηματοδοτικά ανοίγματα προς τους ανωτέρω αθροίζονται και αποτελούν, ενιαίο χρηματοδοτικό άνοιγμα.

Κεντρικές τράπεζες: Οι εθνικές ρυθμιστικές αρχές που περιλαμβάνουν και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.).

Κεντρικός αντισυμβαλλόμενος: Οντότητα ευρισκόμενη νομικά μεταξύ αντισυμβαλλομένων σε συμβάσεις που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης, σε μία ή περισσότερες χρηματαγορές, αναλαμβάνουσα το ρόλο αγοραστή έναντι κάθε πωλητή και πωλητή έναντι κάθε αγοραστή.

Κίνδυνος απομείωσης της αξίας εισπρακτέου: Ο κίνδυνος ότι ένα εισπρακτέο ποσό μπορεί να μειωθεί με πίστωση μετρητών προς τον οφειλέτη ή πίστωση άλλου είδους προς αυτόν¹⁷³.

Μεγάλο Χρηματοδοτικό Άνοιγμα: Ένα χρηματοδοτικό άνοιγμα πελάτη ή προς μία ομάδα συνδεδεμένων πελατών θεωρείται μεγάλο χρηματοδοτικό άνοιγμα όταν το ύψος του είναι ίσο ή μεγαλύτερο του 10% των ιδίων κεφαλαίων Π.Ι. Για τις συνεταιριστικές τράπεζες, το ως άνω ποσοστό καθορίζεται αντίστοιχα στο 5% των ιδίων κεφαλαίων τους.

Μέσο εξομοιούμενο με μετρητά: Πιστοποιητικό Καταθέσεων (C.D.) ή άλλο παρόμοιο μέσο εκδιδόμενο από το δανειοδοτικό Π.Ι.

¹⁷² Σύμφωνα και με την παράγραφο 12 του Άρθρου 2 του Νόμου 3601/2007.

¹⁷³ Σύμφωνα και με την παράγραφο 17 του Άρθρου 2 του Νόμου 3601/2007.

Μη Χρηματοδοτούμενη Πιστωτική Προστασία: Τεχνική Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου όπου η μείωση του πιστωτικού κινδύνου ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος απορρέει από τη δέσμευση που αναλαμβάνει τρίτος να καταβάλει ένα ποσό σε περίπτωση αθέτησης των υποχρεώσεων του πρωτοφειλέτη ή την επέλευση άλλων συγκεκριμένων πιστωτικών γεγονότων.

Μικρή επιχείρηση: Επιχείρηση της οποίας ο κύκλος εργασιών δεν υπερβαίνει τα €2,5 εκατ.

Συμφωνία περιθωρίου (margin agreement): συμβατική συμφωνία ή διατάξεις συμφωνίας, βάσει των οποίων ένας αντισυμβαλλόμενος παρέχει εξασφαλίσεις σε άλλον αντισυμβαλλόμενο όταν το άνοιγμα του δευτέρου έναντι του πρώτου υπερβαίνει ένα προκαθορισμένο επίπεδο

Συμφωνία Πώλησης και Επαναγοράς και Συμφωνία Αγοράς και Επαναπώλησης: Κάθε συμφωνία βάσει της οποίας ένα Π.Ι. ή ο αντισυμβαλλόμενός του, μεταβιβάζει τίτλους ή βασικά εμπορεύματα ή εγγυημένα δικαιώματα που αφορούν τίτλο κυριότητας αυτών και όπου η εγγύηση αυτή έχει εκδοθεί από αναγνωρισμένο χρηματιστήριο που κατέχει τα δικαιώματα επί αυτών. Η συμφωνία δεν επιτρέπει στο Π.Ι. να μεταβιβάσει ή ενεχυριάσει ένα συγκεκριμένο τίτλο ή βασικό εμπόρευμα σε περισσότερους του ενός αντισυμβαλλόμενους ταυτόχρονα. Ο μεταβιβάζων έχει την παράλληλη υποχρέωση να επαναγοράσει τους τίτλους ή να επαναγοράσει υποκατάστατους τίτλους ή βασικό εμπόρευμα με τα αυτά χαρακτηριστικά σε καθορισμένη τιμή και συγκεκριμένη μελλοντική ημερομηνία, που ορίζεται ή πρόκειται να ορισθεί από τον μεταβιβάζοντα. Η συμφωνία για το Π.Ι. που πωλεί αρχικά τους τίτλους ή τα βασικά εμπορεύματα είναι συμφωνία πώλησης και επαναγοράς (Repurchase Agreement – repos), για δε τον αντισυμβαλλόμενο που τους αγοράζει συμφωνία αγοράς και επαναπώλησης (Reverse repos).

Συναλλαγή επαναγοράς: Πράξη που διέπεται από συμφωνία υπαγόμενη στον ορισμό της συμφωνίας πώλησης και επαναγοράς ή αγοράς και επαναπώλησης.

Συναλλαγή με όρους κεφαλαιαγοράς: Κάθε συναλλαγή που δημιουργεί άνοιγμα καλυπτόμενο από εξασφάλιση που περιλαμβάνει ρήτρα παρέχουσα στο Π.Ι. το δικαίωμα να λαμβάνει περιθώριο ασφάλισης σε συχνά χρονικά διαστήματα.

Τεχνική Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου: Μέθοδος χρησιμοποιούμενη από Π.Ι. προκειμένου να μειωθεί ο πιστωτικός κίνδυνος που συνδέεται με ένα ή περισσότερα ανοίγματα που εξακολουθεί να διατηρεί.

Χρηματοδοτικό Άνοιγμα ή **Άνοιγμα:** Ένα στοιχείο εντός ή εκτός ισολογισμού που δημιουργεί ή ενδέχεται να δημιουργήσει απαίτηση του Π.Ι.

Χρηματοδοτούμενη Πιστωτική Προστασία: Τεχνική Μείωσης Πιστωτικού Κινδύνου όπου η μείωση του πιστωτικού κινδύνου ενός χρηματοδοτικού ανοίγματος απορρέει από το δικαίωμα του Π.Ι. σε περίπτωση αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλομένου ή επέλευσης άλλων συγκεκριμένων πιστωτικών γεγονότων που έχουν σχέση με τον αντισυμβαλλόμενο, να προβεί στη ρευστοποίηση ή να επιτύχει τη μεταβίβαση ή την κατάσχεση ή την παρακράτηση περιουσιακών στοιχείων ή ποσών (εξασφαλίσεων).

Χρηματοπιστωτικό Μέσο: Κάθε σύμβαση με την οποία δημιουργείται τόσο ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο ενεργητικού για το ένα συμβαλλόμενο μέρος, όσο και ένα χρηματοοικονομικό στοιχείο παθητικού ή στοιχείο Ι.Κ. για το έτερο συμβαλλόμενο μέρος. Ο όρος περιλαμβάνει τόσο τα πρωτογενή χρηματοπιστωτικά μέσα ή μέσα σε μετρητά, όσο και τα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα, των οποίων η αξία προκύπτει από την τιμή υποκείμενου χρηματοπιστωτικού μέσου ή από συντελεστή ή δείκτη ή από την τιμή άλλου υποκείμενου στοιχείου.

Βιβλιογραφικές Πηγές και Αναφορές

Ξενόγλωσσες

1. Allen W., Wood G., (2006) *Defining and Achieving Financial Stability* Journal of Financial Stability, 2, pp. 152-172
2. Barth J., Caprio G., Levine R., (2004) *Bank Regulation and Supervision: What works best?* Journal of Financial Intermediation, 13, pp. 205-248
3. Basel Committee on Banking Supervision (2006) *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework Comprehensive Version*. Bank for International Settlements
4. ----- (2006) *Core Principles for Effective Banking Supervision*. Bank for International Settlements
5. ----- (2005) *Amendment to the Capital Accord to incorporate market risks*. Bank for International Settlements
6. ----- (2005) *International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards: A Revised Framework*. Bank for International Settlements
7. ----- (2003) *Overview of the New Basel Capital Accord*. Bank for International Settlements
8. Decamps J.-P., Rochet J.-C., Roger B., (2004) *The three pillars of Basel II: optimizing the mix*. Journal of Financial Intermediation, 13, pp. 132-155
9. Goodhart C., Schoenmaker D., (1995) *Should the Functions of Monetary Policy and Banking Supervision be separated?* Oxford Economic Papers, 47, pp. 539-560
10. Hellmann T., Murdock K., Stiglitz J. (2000) *Liberalization, Moral Hazard in Banking, and Prudential Regulation: Are Capital Requirements Enough?* The American Economic Review, 90, 1, pp. 147-165
11. Kunt A., Detragiache E, Tressel T., (2006) *Banking on the Principles: Compliance with Basel Core Principles and Bank Soundness*. IMF Working Paper wp/06/242, International Monetary Fund
12. Nier E., (2005) *Bank Stability and Transparency*. Journal of Financial Stability, 1, pp. 342-354

13. Pop A., (2006) *Market Discipline in International Banking Regulation: Keeping the playing field level*. Journal of Financial Stability, 2, pp. 286-310
14. Rochet J.-C., (2004) *Macroeconomic shocks and banking supervision*. Journal of Financial Stability, 1, pp. 93-110
15. Rodriguez J. L., (2003) *Banking stability and the Basel capital standards*. Cato Journal, 23, 1, Spring-Summer 2003, pp. 115-126, The Cato Institute
16. -----(2002) *International banking regulation. Where's the Market Discipline in Basel II?* Cato Policy Analysis, 455, pp. 1-27, The Cato Institute
17. Santos J., (2001) *Bank Capital Regulation in Contemporary Banking Theory: A Review of the Literature*. Financial Markets, Institutions and Instruments, 10, New York University Salomon Center
18. Stigler G. (1971) *Theory of Economic Regulation*. The Bell Journal of Economics and Management Science, Vol. 2, No. 1, pp. 3-21, The Rand Corporation
19. Schuermann T., (2004) *What do we know about Loss Given Default?* Wharton Financial Institutions Center, Working Paper 04-01, University of Pennsylvania
20. Thomas H., (2000) *A proposal to deregulate banking*. Cato Journal, 20, 2, pp. 237-253, The Cato Institute
21. VanHoose D., (2007) *Theories of bank behavior under capital regulation*. Journal of Banking and Finance, 31, pp. 3680-3697
22. Van den Heuvel S. J., (2008) *The welfare cost of bank capital requirements*. Journal of Monetary Economics, 55, pp. 298-320

Ελληνικές

23. Γκόρτσος Χ., Σταϊκούρας Π., Λιβαδά Χ., (2007) *Το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της κεφαλαιαγοράς*. Αθήνα: Ελληνική Ένωση Τραπεζών - Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο

24. Γκόρτσος Χ., (2001) *Συνολική θεώρηση του ισχύοντος πλαισίου εποπτείας της Κεφαλαιακής Επάρκειας και η επερχόμενη αναθεώρησή του*. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 18-31
25. Δραγγιώτης Α., (2001) *Οι Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι του Λειτουργικού Κινδύνου σύμφωνα με το νέο πλαίσιο της Επιτροπής Βασιλείας*. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 58-60
26. Καλφάογλου Φ., (2005) *Η πειθαρχία στην αγορά ως συμπληρωματική πολιτική ρύθμισης της συμπεριφοράς των τραπεζών*. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 31-38
27. Κάρρας Κ., (2007) *Το νέο πλαίσιο Κεφαλαιακής Επάρκειας των Π.Ι. (Basel II) και οι Τράπεζες*. Ματιές στην Οικονομία – Ειδική Έκδοση. Εμπορική Bank
28. Κούρτη Γ., (2001) *Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων για τον Πιστωτικό Κίνδυνο βάσει Εσωτερικών Συστημάτων Διαβάθμισης*. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 53-57
29. Παναγόπουλος Π., Πελετίδης Γ. (2007) *Βασιλεία II: Περιγραφή και Συνέπειες για το Τραπεζικό Σύστημα*. Μελέτες Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Μελετών, Αθήνα
30. Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΔΤΕ 2577 (2006) *Πλαίσιο αρχών λειτουργίας και κριτηρίων αξιολόγησης της οργάνωσης και των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου των πιστωτικών και χρηματοδοτικών ιδρυμάτων και σχετικές αρμοδιότητες των διοικητικών τους οργάνων*
31. ----- ΠΔΤΕ 2587 (2007) *Ορισμός των Ιδίων Κεφαλαίων των Π.Ι. που έχουν την έδρα τους στην Ελλάδα*
32. ----- ΠΔΤΕ 2588 (2007) *Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την Τυποποιημένη Προσέγγιση*
33. ----- ΠΔΤΕ 2589 (2007) *Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου σύμφωνα με την Προσέγγιση Εσωτερικών Διαβαθμίσεων*
34. ----- ΠΔΤΕ 2590 (2007) *Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις των Π.Ι. για το Λειτουργικό Κίνδυνο*

35. ----- ΠΔΤΕ 2591 (2007) *Υπολογισμός Κεφαλαιακών Απαιτήσεων των Π.Ι. για τον Κίνδυνο Αγοράς*
36. ----- ΠΔΤΕ 2592 (2007) *Δημοσιοποίηση από τα Π.Ι. εποπτικής φύσεως πληροφοριών σχετικά με την Κεφαλαιακή Επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνουν καθώς και τη διαχείρισή τους*
37. ----- ΠΔΤΕ 2593 (2007) *Υπολογισμός Σταθμισμένων Ανοιγμάτων για Θέσεις σε Τιτλοποίηση*
38. ----- ΠΔΤΕ 2594 (2007) *Κίνδυνος Αντισυμβαλλομένου*
39. ----- ΠΔΤΕ 2595 (2007) *Καθορισμός των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου των Π.Ι. και της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης από την Τράπεζα της Ελλάδος*
40. ----- ΠΔΤΕ 2596 (2007) *Εποπτεία και έλεγχος των Μεγάλων Χρηματοδοτικών Ανοιγμάτων των Π.Ι.*
41. Χαραλαμπίδη Μ., (2001) *Η νέα Συνθήκη της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια: Οι Κεφαλαιακές Απαιτήσεις έναντι του Πιστωτικού Κινδύνου και οι τεχνικές μείωσής του – Τυποποιημένη Προσέγγιση. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 37-52*
42. Χατζηκωνσταντίνου Ι. (2003) *Αλλαγές στις μεθόδους υπολογισμού Κεφαλαιακών Απαιτήσεων Λειτουργικού Κινδύνου. Δελτίο Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, Β τριμ., σσ. 61-65*